Biblioteca estense universitaria
Largo S. Agostino 337
I-41121 Modena MO
Tel ++39 + 59 222248
Fax ++39 +59 230195
b-este@beniculturali.it
http://bibliotecaestense.beniculturali.it

alfa.x.9.2

IUVENALIS, DECIMUS IUNIUS
PERSIUS FLACCUS, AULUS

Satyrae

Manuzio, Venezia 1501

In front.: "Colle note di Castelvetro"

Collocazione: .....
2 f 9 2
Carte: .....
Fot.: .....
Data: .....
Nº Inventario: .....

α. x. 9. 2.

AB

X.9.2

IVVENALIS.

PERSIVS.

BIBLIOTECA ESTENSE
MODENA

B.E.

ALDVS SCIPIONI CARTE
ROMACHO SVO. .S.

I. Iuuenalis, et A. Persii Satyras, ut commodius teneri manibus, et edisci, nedũ legi ab omnibus queãt, minima forma excusas publicamus, atq; eo tempore, quo omne uitium magis stat in præcipiti, quã stabat cum conderentur. non enim dubito, ne non cognoscat mores uita, legátque suos. Eas ad te mittimus Scipio Suauiss. ut tibi iterum familiares sua breuitate fiãt, ut olim fuerant, cum te Romæ Adolescens cõtinebas, quando eas non minus tenebas memoria, quam digitos, unguésque tuos. VALE.

IVNII IVVENALIS AQVINATIS SATYRA PRIMA.

EMPER EGO AVDITOR
tantum? nunquám ne reponam,
V exactus toties rauci theseidè Cordi?
I mpune ergo mihi recitauerit ille togatas?
H ic elegos? impune diem consumpserit ingens
T elephus? aut summi plena iam margine libri
S criptus, et in tergo, nec dum finitus, Orestes?
N ota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
M artis, et æoliis uicinum rupibus antrum
V ulcani. Quid agant uenti, quas torqueat umbras
A eacus, unde alius furtiuæ deuehat aurum
P elliculæ, quantas iaculetur Monychus ornos,
F rontonis platani, conuulsaq; marmora clamant
S emper, et assiduo ruptæ lectore columnæ.
E xpectes eadem a summo, minimoq; poeta.
E t nos ergo manum ferulæ subduximus, et nos
C onsilium dedimus Syllæ, priuatus ut altum
D ormiret. stulta est clementia, cum tot ubique
V atibus occurras, perituræ parcere chartæ.
C ur tamen hoc libeat potius decurrere campo,
P er quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus,
S i uacat, et placidi rationem admittitis, edam.
C um tener uxorem ducat spado, Meuia thuscum
F igat aprum, et nuda teneat uenabula mamma,
P atricios omnes opibus cum prouocet unus,

Quo tondente grauis iuueni mihi barba ſonabat,
Cum pars niliacæ plebis, cum uerna Canopi
Criſpinus, tyrias humero reuocante lacernas
Ventilet æſtiuum digitis ſudantibus aurum,
Nec ſufferre queat maioris pondera gemmæ,
Difficile eſt ſatyram non ſcribere. nam quis iniquæ
Tam patiens urbis, tam ferreus ut teneat ſe?
Cauſidici noua cum ueniat lectica Mathonis
Plena ipſo, et poſt hunc magni delator amici,
Et cito rapturus de nobilitate comeſa
Quod ſupereſt, quē Maſſa timet, quē munere palpat
Carus, et a trepido Thyme le ſummiſſa Latino,
Cum te ſummoueant qui teſtamenta merentur
Noctibus, in cœlum quos euehit optima ſummi
Nunc uia proceſſus, uetulæ ueſica beatæ.
Vnciolam Proculeius habet, ſed Gillo deuncem,
Partes quiſque ſuas ad menſuram inguinis hæres
Accipiat ſane mercedem ſanguinis, et ſic
Palleat, ut nudis preſſit qui calcibus anguem,
Aut lugdunenſem rhetor dicturus ad aram.
Quid referam, quanta ſiccum iecur ardeat ira?
Cum populū gregibus comitum premat hic ſpoliator
Pupilli proſtantis? at hic damnatus inani
Iudicio, quid enim ſaluis infamia nummis?
Exul ab octaua Marius bibit, et fruitur diis
Iratis, at tu uictrix prouincia ploras.
Hæc ego non credam uenuſina digna lucerna?
Hæc ego non agitem? ſed quid magis heracleas,
Aut diomedeas, aut mugitum labyrinthi?
Et mare percuſſum puero, fabrumq; uolantem?

Cum leno accipiat mœchi bona, si captiendi
Ius nullum uxori, doctus spectare lacunar,
Doctus et ad calicem uigilanti stertere naso,
Cum fas esse putet curam sperare cohortis
Qui bona donauit præsepibus, et caret omni
Maiorum censu, dum peruolat axe citato
Flaminiam, puer Automedonnam lora tenebat,
Ipse lacernatæ cum se iactaret amicæ.
Nonne libet medio cæras implere capaces
Quadriuio? cum iam sexta ceruice feratur
Hinc atque inde patens, ac nuda penè cathedra
Et multum referens de Mœcenate supino
Signator falso qui se lautum, atque beatum
Exiguis tabulis, et gemma fecerat uda.
Occurrit matrona potens, quæ molle calenum
Porrectura uiro miscet sitiente rubetam,
Instituit q; rudes melior Locusta propinquas
Per famam, et populum nigros efferre maritos.
Audeat aliquid breuibus Gyaris, et carcere dignum,
Si uis esse aliquis: probitas laudatur, et alget.
Criminibus debent hortos, prætoria, mensas,
Argentum uetus, et stantem extra pocula caprum
Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ?
Quem sponsæ turpes? et prætextatus adulter?
Si natura negat, facit indignatio uersum
Qualecunque potest, quales ego, uel Cluuienus.
Ex quo Deucalion nimbis tollentibus æquor
Nauigio montem ascendit, sortes q; poposcit,
Paulatim q; anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas.

Quicquid agunt hoïes, uotum, timor, ira, uoluptas,
Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.
Et quando uberior uitiorum copia? quando
Maior auaritiæ patuit sinus? alea quando
Hos animos? neque enim loculis comitantibus itur
Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca.
Prælia quanta illic dispensatore uidebis
Armigero · simplex ne furor sestertia centum
Perdere? et horrenti tunicam non reddere seruo?
Quis totidem erexit uillas? quis fercula septem
Secreto cœnauit auus? nunc sportula primo
Limine parua sedet, turbæ rapienda togatæ.
Ille tamen faciem prius inspicit, et trepidat, ne
Suppositus uenias, ac falso nomine poscas.
Agnitus accipies, iubet a præcone uocari
Ipsos troiugenas. nam uexant limen et ipsi
Nobis cum? da prætori, da deinde tribuno.
Sed libertinus prior est, prior inquit ego sum.
Cur timeam, dubitem ue locum defendere? quamuis
Natus ad Euphraten, molles quod in aure fenestræ
Arguerint, licet ipse negem, sed quinque tabernæ
Quadringenta parant · quid confert purpura maius
Optandum, si laurenti custodit in agro
Conductas Coruinus oues? ego possideo plus
Pallante, et Licinis expectent ergo tribuni.
Vincant diuitiæ, sacro nec cedat honori
Nuper in hanc urbem pedibus qui uenerat albis.
Quandoquidem inter nos sanctissima diuitiarum
Maiestas, et si funesta pecunia templo
Nondum habitas, nullas nummorũ ereximus aras,

VT colitur pax, atque fides, victoria, uirtus,
Quæque salutato crepitat concordia nido.
SEd cum summus honor finito computet anno,
SPortula quid referat, quantum rationibus addat,
Quid facient comites, quibus hic toga, calceus hic est,
ET panis, fumusq; domi densissima centum
Quadrantes lectica petit, sequiturq; maritum
LAnguida, uel prægnans, et circunducitur uxor.
HIc petit absenti nota iam callidus arte
OStendens uacuam, et clausam pro coniuge sellam.
GAlla mea est inquit, citius dimitte, moraris.
PRofert Galla caput. noli uexare, quiescit.
IPse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
SPortula deinde forum, iurisq; peritus Apollo,
ATque triumphales, inter quas ausus habere
NEscio quis titulos ægyptius, atque arabarches,
CUius adeffigiem non tantum meiere fas est.
VEstibulis abeunt ueteres, lassiq; clientes,
VOtaq; deponunt, quanquam longissima cœnæ
SPes homini, caules miseris, atque ignis emendus.
OPtima siluarum interea, pelagiq; uorabit
REx horum, uacuisq; toris tantum ipse iacebit.
NAm de tot pulchris, et latis orbibus, et tam
ANtiquis, una comedunt patrimonia mensa.
NUllus iam parasitus erit, sed quis feret istas
LUxuriæ sordes? quanta est gula, quæ sibi totos
PAscit apros, animal propter conuiuia natum?
PŒna tamen præsens, cum tu deponis amictus
TUrgidus, et crudum pauonem in balnea portas,
HInc subitæ mortes, atque intestata senectus.

I t noua, nec triſtis per cunctas fabula cœnas.
D ucatur iratis plaudendum funus amicis.
N il erit ulterius, quod noſtris moribus addat
P oſteritas, eadem cupient, facient'q; minores.
O mne in præcipiti uitium ſtetit. utere uelis,
T otos pande ſinus, dicas hic forſitan, unde
I ngenium par materiæ? unde illa priorum
S cribendi quodcunque animo flagrante liberet
S implicitas, cuius non audeo dicere nomen?
Q uid refert dictis ignoſcat Mutius, an non?
P one Tigillinum, tæda lucebis in illa,
Q ua ſtantes ardent, qui fixo gutture fumant,
E t latum media ſulcum deducit arena.
Q ui dedit ergo tribus patruis aconita, uehatur
P enſilibus plumis, atque illinc deſpiciat nos?
C um ueniet contra, digito compeſce labellum,
A ccuſator erit, qui uerbum dixerit: hic eſt.
S eurus licet Aeneam, rutulumq; ferocem
C ommittas, nulli grauis eſt percuſſus Achilles,
A ut multum quæſitus Hylas, urnamq; ſecutus.
E nſe uelut ſtricto quoties Lucilius ardens
I nfremuit, rubet auditor, cui frigida mens eſt
C riminibus, tacita ſudant præcordia culpa,
I nde iræ, et lachrymæ. tecum prius ergo uoluta
H æc animo ante tubas. galeatum ſero duelli
P œnitet. experiar quid concedatur in illos,
Q uorum flaminia tegitur cinis, atque latina.

Carpitur hac satyra pbitas simulata secunda

SATYRA SECVNDA.

Ltra Sauromatas fugere hīc libet, et glacialē
Oceanū, quoties aliquid de moribus audent
Qui curios simulant, et bacchanalia uiuūt,

Indocti primum, quanquam plena omnia gypso
Chrysippi inuenias, nam perfectissimus horum
Si quis Aristotelem simulem uel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.
Frontis nulla fides, quis enim non uicus abundat
Tristibus obscœnis? castigas turpia, cum sis
Inter Socraticos notissima fossa cinædos.
Hispida membra quidem, et duræ per brachia setæ
Promittunt atrocem animum, sed podicæ leui
Cæduntur tumidæ medio ridente marisca.
Rarus sermo illis, et magna libido tacendi,
Atque supercilio breuior coma. uerius ergo,
Et magis ingenue Peribonius. hunc ego fatis
Imputo, qui uultu morbum, incessúq; fatetur.
Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
Dat ueniam. sed peiores qui talia uerbis
Herculis inuadunt, et de uirtute locuti
Clunem agitant, ego te cœuentem Sexte uerebor
Infamis Varillus ait, quo deterior te?
Loripedem rectus derideat, æthiopem albus,
Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
Quis cœlum terris non misceat, et mare cœlo,
Si fur displiceat Verri? homicida Miloni?
Clodius accuset mœchos? Catilina Cethegum?
Intabulam Syllæ si dicant discipuli tres?
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter

Domitianæ mœrent q. iuliæ nec frē filiæ dilexit ac frē fœtib? abortiuis pīe coegit.

C oncubitu? qui tunc leges reuocarat amaras l. iuliā. ī. adulteros
O mnibus, atque ipsis Veneri, Martiq; timendas,
C um tot abortiuis fœcundam Iulia uulnam
S oluueret, et patruo similes effunderet offas,
N ónne igitur iure, ac merito uitia ultima fictos
C ontemnunt Saturos, et castigata remordent?
N on tulit ex illis toruum Laronia quendam
C lamantem toties, ubi nunc lex Iulia? dormis?
A d quem subridens, felicia tempora, quæ te
M oribus opponunt, habeat iam Roma pudorem.
T ertius e cœlo cecidit Cato, sed tamen unde
H æc emis? hirsuto spirant opobalsama collo.
Q uæ tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernæ.
Q uod si uexantur leges, ac iura: citari
A nte omnes debet Scatinia. respice primum
E t scrutare uiros. faciunt hi plura, sed illos
D efendit numerus, iunctæq; umbone phalanges.
M agna inter molles concordia. non erit ullum
E xemplum in nostro tam detestabile sexu.
T edia non lambit Cluuiam, nec Flora Catullam,
H ispo subit iuuenes, et morbo pallet utroque.
N unquid nos agimus causas, ciuilia iura
N ouimus? aut ullo strepitu fora uestra mouemus?
L uctantur paucæ, comedunt colliphia paucæ.
V os lanam trahitis, calathisq; peracta refertis
V ellera, uos tenui prægnantem stamine fusum
P enelópe melius, melius torquetis Arachne,
H orrida quale facit residens in codice pellex.
N otum est cur solo tabulas impleuerit Hister
L iberto, dederit uinus cur multa puellæ.

Diues erit, magno quæ dormit tertia lecto.
Tu nube, atque tacæ. donant ærea cylindros.
De nobis post hæc tristis sententia fertur.
Dat ueniam coruis, uexat cæsura columbas.
Fugerunt trepidi uera, ac manifesta canentem
Stoicidæ, quid enim falsi Laronia? sed quid
Non facient alii, cum tu multitia sumas
Cretice? et hanc uestem populo mirante perores
In Proculas, & Pollineas? est mœcha Labulla.
Damnetur si uis etiam Carphinia, talem
Non sumet damnata togam. sed Iulius ardet,
Aestuo, nudus agas. minus est insania turpis.
En habitum, quo te leges, ac iura ferentem
Vulneribus crudis populus modo uictor, et illud
Montanum positis audiret uulgus aratris.
Quid? non proclames, in corpore iudicis ista
Si uideas? quæro an deceant multitia testem.
Aer, et indomitus libertatis q; magister
Cretice pellucæs. dedit hanc contagio labem,
Et dabit in plures. sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit, et porrigine porci,
Vnaq; conspecta liuorem ducit ab una.
Fœdius hoc aliquid quando q; audebis amictu.
Nemo repente fuit turpissimus. accipient te
Paulatim qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus, et toto posuere monilia collo,
Atque bonam teneræ placant abdomine porcæ,
Et magno cratere deam. sed more sinistro
Exagitata procul non intrat fœmina limen:
Solis ara deæ maribus patet. ite profanæ

Clamatur, nullo gemit hic tibicina cornu.
Talia secreta coluerunt orgia taeda
Cecropiam soliti baptae lassare Cotyttó.
Ille supercilium madida fuligine tactum
Obliqua producit acu, pingitq; trementes
Attollens oculos, uitreo bibit ille priapo,
Reticulumq; comis auratum ingentibus implet
Cæruleaindutus scutulata, aut galbana rasa,
Et per Iunonem domni iurante ministro.
Ille tenet speculum patici gestamen Othonis.
Actoris Auruncæ spolium, quo se ille uidebat
Armatum, cum iam tolli uexilla iuberet,
Res memoranda nouis annalibus, atque recenti
Historia, speculum ciuilis sarcina belli.
Nimirum summi ducis est occidere Galbam,
Et curare cutem summi constantia ciuis,
Ebriaci in campo spolium affectare palati,
Et pressum in faciem digitis extendere panem,
Quod nec in assyrio pharetrata Semiramis orbe,
Moesta nec acciaca fecit Cleopatra carina.
Hic nullus uerbis pudor, aut reuerentia mensæ.
Hic turpis Cybeles, et fracta uocæ loquendi
Libertas, et crine senex phanaticus albo
Sacrorum antistes, rarum, ac memorabile magni
Gutturis exemplum, conducendusq; magister.
Quid tamen expectant, phrygio quos tempus erat iã
More supervacuam cultris abscindere carnem?
Quadringenta dedit Gracchus sestertia dotem
Cornicini, siue hic recto cantauerat ære.
Signatæ tabulæ. dictum feliciter. ingens

Cœna sedet. gremio iacuit noua nupta mariti.
O Proceres cœnsore opus est? an haruspice nobis?
Scilicet horreres, maiora q; monstra putares,
Si mulier uitulum, uel si bos ederet agnum?
Segmenta, et longos habitus, et flammea sumit
Arcano qui sacra ferens nutantia loro
Sudauit clypeis ancilibus. o pater urbis
Vnde nefas tantum latiis pastoribus? unde
Hæc tetigit Gradiue tuos urtica nepotes?
Traditur ecce uiro clarus genere, atque opibus uir.
Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,
Nec quereris patri. uade ergo, et cede seueri
Iugeribus campi, quem negligis. officium cras
Primo sole mihi peragendum in nalle Quirini.
Quæ causa officii? quid quæris? nubit amicus,
Nec multos adhibet, liceat modo uiuere, fient,
Fient ista palam, cupient et in acta referri.
Interea tormentum ingens nubentibus hæret,
Quod nequeunt parere, et partu retinere maritos.
Sed melius, quod nil animis in corpora iuris
Natura indulget, steriles moriuntur, et illis
Turgida non prodest in pixide condita lyde,
Nec prodest agili palmas præbere lupercæ,
Vicit et hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,
Lustrauit q; fuga mediam gladiator arenam
Et Capitolinis generosior, et Marcellis,
Et Catulis, Paulis q; minoribus, et Fabiis, et
Omnibus ad podium spectantibus, his licet ipsum
Admoueas, cuius tunc munere retia misit:
Esse aliquos manes, et subterranea regna,

adhibebantur
q. d. est ne unus seclus omnibus monstra q. d. est maius monstro q. si mulier pareret uitulu
hoc qd indiget haruspice tanq monstrum
Dolet Iuuen. q. ille gracchus q. huic ordini ex sacerdotibus martis nupsit nisi ex nobilioribus creabatur vir
introductio ipsius et imitatur eam hinc noui nuptias
Nunc et pollicem nobilitatis munere gladiatorio
Nec ista cum pixide
Nec ista fecunda fuit et sterili: ita n. fecundas fore putabant
Iuuenis Gracchus gladiator retiarius
Hæc sunt q. nuciari unde nigra tum p. q. mortui si nullus ordo eis superorum. in uita tum optimi esse dandum

Et contum, et stygio ranas in gurgite nigras,
Atque una transire uadum tot millia cymba
Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lauantur.
Sed tu uera puta. Curius quid sentit, et ambo
Sapiadæ? quid Fabricius, manesq; Camilli?
Quid Cremeræ legio, et Cannis consumpta iuuentus,
Tot bellorum animæ? quoties hinc talis ad illos
Umbra uenit, cuperent lustrari, si qua darentur
Sulfura cum tædis, et si foret humida laurus.
Illuc heu miseri traducimur. arma quid ultra
Littora Iuuernæ promouimus? et modo captas
Orcadas? ac minima contentos nocte britannos?
Sed quæ nunc populi fiunt uictoris in urbe,
Non faciunt illi quos uicimus. et tamen unus
Armenius Zalates cunctis narratur ephebis
Mollior ardenti sese indulsisse tribuno.
Aspice quid faciant commercia. uenerat obses.
Hic fiunt homines. nam si mora longior urbem
Indulsit pueris, nonunquam deerit amator,
Mittentur bracæ, cultelli, frena, flagellum.
Sic prætextatos referunt Artaxata mores.

SATYRA TERTIA.

Vamuis digressu ueteris confusus amici,
Laudo tamen uacuis quod sedem figere Cumis
Destinet, atq; unum cupiat donare Sibyllæ.
Iam uia Baiarum est, et gratum littus, amœni
Secessus, ego uel Prochytam præpono Suburræ.
Nam quid tam miserum, et tam solum uidimus, ut nō
Deterius credas horrere incendia, lapsus
Tectorum assiduos, ac mille pericula sæuæ

Vrbis, & Augusto recitantes mense poetas?
Sed cum tota domus rheda componitur una,
Substitit ad ueteres arcus, madidamq; Capenam,
Hic ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
Nunc sacri fontis nemus, et delubra locantur
Iudæis, quorum cophinus, fœnumq; supellex.
Omnis enim populo mercedem pendere iussa est
Arbor, et eiectis mendicat silua camœnis.
Inuallem Egeriæ descendimus, et speluncas
Dissimiles ueris. quanto præstantius esset
Numen aquæ, uiridi si margine clauderet undas.
Herba, nec ingenuum uiolarent marmora tophum?
Hic tunc Vmbritius quando artibus inquit honestis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor est, here quam fuit, atq; eadē cras
Deteret exiguis aliquid, proponimus illuc
Ire, fatigatas ubi Dædalus exuit alas,
Dum noua canicies, dum prima, et recta senectus,
Dum superest Lachesi quod torqueat, et pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte baculo.
Cedamus patria. uiuant Arturius istic,
Et Catulus, maneant qui nigrum in cădida uertūt,
Quis facile est ædem conducere, flumina, portus,
Siccandam eluuiem, portandum ad busta cadauer,
Et præbere caput domina uenale sub hasta.
Quondam hi cornicines, et municipalis arenæ
Perpetui comites, notæq; per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, et uerso pollice uulgi
Quemlibet occidunt populariter, inde reuersi
Conducunt foricas. et cur non omnia? cum sint

Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit fortuna iocari.
Quid Romæ faciam? mentiri nescio, librum
Si malus est, nequeo laudare, et poscere, motus
Astrorum ignoro, funus promittere patris
Nec volo, nec possum, ranarum viscera nunquam
Inspexi, ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norint alii, me nemo ministro
Fur erit, atque ideo nulli comes exeo, tanquam
Mancus, et extinctæ corpus non utile dextræ.
Quis nunc diligitur nisi conscius? et cui feruens
Æstuat occultis animus, semperque tacendis?
Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,
Participem qui te secreti fecit honesti.
Carus erit Verri, qui Verrem tempore quo vult
Accusare potest, tanti tibi non sit opaci
Omnis arena Tagi, quodque in mare volvitur aurum,
Vt somno careas, ponendaque præmia sumas,
Tristis, et a magno semper timearis amico
Quæ nunc divitibus gens acceptissima nostris,
Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obstabit. Non possum ferre Quirites
Græcam urbem, quamvis quota portio faecis achææ.
Iam pridem Syrus in Tyberim defluxit Orontes,
Et linguam, et mores, et cum tibicine chordas
Obliquas, nec non gentilia tympana secum
Vexit, et ad circum iussas prostare puellas.
Ite quibus grata est picta lupa barbara mitra.
Rusticus ille tuus sumit trechedipna Quirine,
Et cæromatico fert niceteria collo.

Hic alta Sycione, aſt hic Amidone relicta,
Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabādis
Aeſquilias, dictumq; petunt a uimine collem,
Viſcera magnarum domuum, dominiq; futuri.
Ingenium uelox audacia perdita, ſermo
Promptus, et Iſæo torrentior. ede quid illum
Eſſe putes? quemuis hominem ſecum attulit ad nos
Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
Augur, ſchœnobates, medicus, magus, omnia nouit
Græculus eſueriens in cœlum iuſſeris, ibit.
Ad ſummā nō Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax
Qui ſumpſit pennas, mediis ſed natus, Athenis.
Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
Signabit? fultusq; toro meliore recumbet
Adductus Ramam quo pruna, et coctona uento?
Vſque adeo nihil eſt, quod noſtra infantia cœlum
Hauſit Auentini bacca nutrita Sabina?
Quid quod adulandi gens prudentiſſima, laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum, æruicibus æquat
Herculis, Antæum procul a tellure tenentis.
Miratur uocem anguſtam, qua deterius nec
Ille ſonat, quo mordetur gallina marito.
Hæc eadem licet et nobis laudare, ſed illis
Creditur, an melior cum Thaida ſuſtinet, aut cum
Vxorem cōmœdus agit, uel Dorida nullo
Cultam palliolo, mulier nempe ipſa uidetur,
Non perſona loqui, uacua, et plana omnia dicas
Infra uentriculum, et tenui diſtantia rima.
Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic

A ut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hœmo,
N atio comœda est, rides? maiore cachinno
C oncutitur, flet si lachrymas aspexit amici,
N ec dolet, igniculum brumæ si tempore poscas,
A cipit endromydem, si dixeris æstuo, sudat.
N on sumus ergo pares, melior qui semper, et omni
N octe, die'q; potest alienum sumere vultum,
A facie iactare manus, laudare paratus,
S i bene ructauit, si rectum minxit amicus,
S i trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
P ræterea sanctum nihil est, et ab inguine tutum,
N on matrona laris, non filia uirgo, neque ipse
S ponsus leuis adhuc, non filius ante pudicus.
H orum si nihil est, aulam resupinat amici.
S cire uolunt secreta domus, atque inde timeri.
E t quoniam cœpit græcorum mentio, transi
G ymnasia, atque audi facinus maioris abollæ.
S toicus occidit Baream delator amicum,
D iscipulum'q; senex, ripa nutritus in illa,
A d' quam gorgonei delapsa est penna caballi.
N on est romano cuiquam locus hic, ubi regnat
P rotogenes aliquis, uel Diphilus, aut Erimanthus,
Q ui gentis uitio nunquan partitur amicum.
S olus habet, nam cum facilem stillauit in aurem
E xiguum de naturæ, patriæ'q; ueneno,
L imine summoueor, perierunt tempora longi
S eruitii. nusquam minor est iactura clientis.
Q uod porro officiũ, (ne nobis blandiar,) aut quod
P auperis hic meritum? si curet nocte togatus
C urrere, cum prætor lictorem impellat, et ire

Præcipitem iubeat dudum uigilantibus orbis,
Ne prior Albinam, aut Modiam collega salutet.
Dum iuitis hic serui clūdit latus ingenuorum
Filius, alter enim quantum in legione tribuni
Accipiunt, donat Caluinæ, uel Catienæ,
Vt semel, atque iterum super illam palpitet, at tū
Cum tibi uestiti facies scorti placet, hæres,
Et dubitas alta Chionen deducere sella.
Da testem Romæ tam sanctum, quam fuit hospes
Numinis idæi, procedat uel Numa, uel qui
Seruauit trepidam flagranti ex æde Mineruam,
Protinus ad censum, de moribus ultima fiet
Quæstio, quot pascit seruos, quot possidet agri
Iugera, quam multa, magnaq; paropside cœnat.
Quantum quisque sua nummorum seruat in arca,
Tantum habet et fidei, iures licet et Samothracum,
Et nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
Creditur, atque deos, diis ignoscentibus ipsis.
Quid quod materiam præbet, causasq; iocorum
Omnibus hic idem, si fœda, et scissa lacerna,
Si toga sordidula est, et rupta, calceus alter
Pelle patet, uel si consuto uulnere crassum,
Atque recens linum ostendit non una cicatrix.
Nil habet infelix paupertas durius in se,
Quam quod ridiculos homines facit. exeat inquit
Si pudor est, et de puluino surgat equestri,
Cuius res legi non sufficit, et sedeant hic
Leonum pueri quocunque in fornice nati.
Hic plaudat nitidi præconis filius inter
Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenesq; lanistæ.

Sic libitum uano qui nos distinxit Othoni.
Quis gener hic placuit censu minor? atque puellæ
Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
Quando in consilio est ædilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
Haud facile emergunt, quorum uirtutibus obstat
Res angusta domi. sed Romæ durior illis
Conatus, magno hospitium miserabile, magno
Seruorum uentres, et frugi cœnula magno.
Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negauit
Translatus subito ad Marsos, mensamq; Sabellam
Contentus que illic ueneto, duroq; cucullo.
Pars magna italiæ est (si uerũ admittimus,) in qua
Nemo togam sumit nisi mortuus, ipsa dierum
Festorum herboso colitur siquando theatro
Maiestas. tandemq; redit ad pulpita notum
Exodium, cum personæ pallentis hiatum
In gremio matris formidat rusticus infans.
Æquales habitus illic, similemq; uidebis
Orchestram, et populum, clari uelamen honoris.
Sufficiunt tunicæ summis ædilibus albæ.
Hic ultra uires habitus nitor, hic aliquid plus,
Quam satis est, interdum aliena sumitur arca.
Commune id uitium est. hic uiuimus ambitiosa
Paupertate omnes. quid te moror? omnia Romæ
Cum pretio, quid das ut Cossum aliquando salutes?
Vt te respiciat clauso Vciento labello?
Ille metit barbam, crinem hic deponit amati,
Plena domus tibis uenalibus. accipe, et illud
Fermentum tibi habe, præstant tributa clientes.

Cogimur, et cultis augere peculia seruis.
Quis timet, aut timuit gelida Preneste ruinam?
Aut positis nemorosa inter iuga Volsiniis, aut
Supplicibus Gabiis, aut proni Tyburis arce?
Nos urbem colimus tenui tibicine fultam
Magna parte sui. nam sic labentibus obstat
Villicus, et ueteris rimæ contexit hiatum,
Securos pendente iubet dormire ruina.
Viuendum est illic, ubi nulla incendia, nulli
Nocte metus, iam poscit aquam, iam friuola transfert
Vicinus, tabulata tibi iam tertia fumant.
Tu nescis, nam si gradibus trepidatur ab imis
Vltimus ardebit, quem tegula sola tuetur
Aduersa, molles ubi reddunt ouа columbæ.
Lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex
Ornamentum abaci, necnon et parvulus infra
Cantharus, & recubās sub eodē marmore Chiron,
Iamq; uetus græcos seruabat casta libellos,
Et diuina opici rodebant carmina mures.
Nil habuit Codrus, quis enim negat? et tamē illud
Perdidit infelix totum nil, ultimus autem
Erumnæ cumulus, quod nudum, et frusta rogantē
Nemo cibo, nemo hospitio, tectoq; iuuabit.
Si magna Astyrii cecidit domus, horrida mater,
Pullati proceres, differt uadimonia prætor.
Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem,
Ardet adhuc, et iam occurrit qui marmora donet.
Conferat impensas, hic nuda, et candida signa,
Hic aliquid præclarum Euphranoris, et Polycleti,
Phecasianorum ueterа ornamenta deorum.

Hic libros dabit, & forulos, mediamq; Mineruam,
Hic modium argenti, meliora, ac plura reponit
Persicus orborum lautissimus, et merito iam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.
Si potes auelli arcensibus, optima Soræ,
Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,
Quanti nunc tenebras unum conducis in annum.
Hortulus hic, puteusq; breuis, nec reste mouendus,
In tenues plantas facili diffunditur haustu.
Viue bidentis amans, et culti uillicus horti,
Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis.
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu,
Vnius sese dominum fecisse lacertæ.
Plurimus hic æger moritur uigilando, sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, et hærens
Ardenti stomacho. nam quæ meritoria somnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in urbe.
Inde caput morbi redarum transitus arcto
Vicorum inflexu, & stantis conuitia mandræ
Eripiunt somnum Druso, uitulisq; marinis.
Si uocat officium turba cedente uehetur
Diues, et ingenti curret super ora Liburno,
Atque obiter leget, uel scribet, uel dormiet intus,
Nanque facit somnum clausa lectica fenestra,
Ante tamen ueniet, nobis properantibus obstat
Vnda prior, magno populus premit agmine lumbos
Qui sequitur, ferit hic cubito, ferit asse re duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam.
Pinguia crura luto, planta mox undique magna
Calcor, et in digito clauus mihi militis hæret.

Non ne uides quanto celebretur sportula fumo?
Centum conuiuæ, sequitur sua quenque culina.
Corbulo uix ferret tot uasa ingentia, tot res
Impositas capiti, quas recto uerticæ portat
Seruulus infelix, et cursu uentilat ignem.
Sinduntur tunicæ sartæ modo, longa coruscat
Sarraco ueniente abies, atque altera pinum
Plaustra uehunt, nutant alte, populoq; minantur,
Nam si procubuit, qui saxa ligustica portat
Axis, et euersum fudit super agmina montem,
Quid supereſt de corporibus, quis membra, quis ossa
Inuenit? obtritum uulgi perit omne cadauer
More animæ. domus interea secura patellas
Iam lauat, & bucca foculum excitat, et sonat unctis
Striglibus, pleno componit linteа gutto
Hæc inter pueros uarie properantur, at ille
Iam sedet in ripa, tetrumq; nouitius horret
Porthmea, nec sperat cœnosi gurgitis alnum
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.
Respice nunc alia, ac diuersa pericula noctis,
Quod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum
Testa ferit, quoties rimosa, et curta fenestris
Vasa cadunt, quanto percussum pondere signent,
Et lædant silicem, possis ignauus haberi,
Et subiti casus improuidus, ad cœnam si
Intestatus eas, adeo tot fata, quot illa
Nocte patent uigilès te prætereunte fenestræ.
Ergo optes, uotumq; feras miserabile tecum
Vt sint contentæ patulas effundere pelues.
Ebrius, ac petulans, qui nullum forte cecidit

12

Dat pœnas, noctem patitur lugentis amictum
Pelidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire quibusdam
Somnum rixa facit, sed quamuis improbus annis,
Atque mero feruens, cauet hunc, quem coctina lena
Vitari iubet, et comitum longissimus ordo,
Multum præterea flammarum, atque ænea lăpas.
Me quem Luna solet deducere, uel breue lumen
Candelæ, cuius dispenso, et tempero filum,
Contemnit · miseræ cognosce proœmia rixæ,
Si rixa est, ubi tu pulsas, ego napulo tantum.
Stat contra, starique iubet, parere necesse est,
Nam quid agas, cum te furiosus cogat, & idem
Fortior; unde uenis exclamat, cuius aceto,
Cuius concha tumes? quis tecum sectile porrum
Sutor, et elixi ueruecis labra comedit?
Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.
Ede ubi consistas, in qua te quæro proseucha.
Dicere si tentes aliquid, tacitús ue recedas,
Tantundem est, feriunt pariter, uadimonia deinde
Irati faciunt. libertas pauperis hæc est,
Pulsatus rogat, et pugnis concisus adorat,
Vt licæat paucis cum dentibus inde reuerti.
Nec tamen hoc tantum metuas, nam qui spoliet te
Non deerit, clausis domibus postquam omnis ubique
Fixa cathenatæ siluit compago tabernæ.
Interdum et ferro subitus crassator agit rem,
Armato quoties tutæ custode tenentur
Et pontina palus, et gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes tanquam ad uiuaria currunt.

TERTIA.

Qua fornacæ graues, qua non incude catheneæ?
Maximus in uinclis ferri modus, ut timeas, ne
Vomer deficiat, ne marræ, & sarcula desint.
Felices proauorum atauos, felicia dicas
Sæcula, quæ quondam sub regibus, atque tribunis
Viderunt uno contentam carcere Romam.
His alias poteram, et plures subnectere causas,
Sed iumenta uocant, et sol inclinat, eundum est.
Nam mihi commota iandudum mulio uirga
Innuit, ergo uale nostri memor, et quoties te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
Me quoque ad eluinam Cererem, uestramq; Dianã
Conuelle a Cumis, satyrarum ego, (ni pudet illas,)
Adiutor gelidos ueniam caligatus in agros.

SATYRA QVARTA.

Cæiterũ Crispinus, et ẽ mihi sæpe uocãdus
Ad partes monstrum nulla uirtute redẽptũ
Aduitis, æger, solaq; libidine fortis,
Delicias uiduæ tantum aspernatur adulter.
Quid refert igitur quantis iumenta fatiget
Porticibus, quanta nemorum uectetur in umbra,
Iugera quot uicina foro, quas emerit ædes?
Nemo malus felix, minime corruptor, et idem
Incestus, cum quo nuper uittata iacebat
Sanguine adhuc uiuo terram subitura sacerdos.
Sed nunc de factis leuioribus, et tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub iudice morum.
Nam quod turpe bonis Titio, Serioq;, decebat
Crispinum, quid agas, cum dira, et fœdior omni
Crimine persona est? mulum sex millibus emit.

Crispini hic iacerat uita uentre q neronis
Vt regest auidos carpat regumq; sodales

13

A equantem ſane paribus ſeſtertia libris,
V t perhibent, qui de magnis maiora loquuntur.
C onſilium laudo artificis, ſi munere tanto
P ræcipuam in tabulis cæram ſenis abſtulit orbi.
E ſt ratio ulterior magnæ ſi miſit amicæ,
Q uæ uehitur clauſo latis ſpecularibus antro.
N il tale expectes, emit ſibi, multa uidemus
Q uæ miſer, & frugi non fecit A picius, hoc tu
S uccinctus patria quondam C riſpine papyro,
H oc pretium ſquamæ? potuit fortaſſe minoris
P iſcator, quam piſcis erat, prouincia tanti
V endit agros, ſed maiores A pulia uendit.
Q uales tunc epulas ipſum glutiſſe putemus
I nduperatorem? cum tot ſeſtertia partem
E xiguam, et mõdicæ ſumptam de margine cœnæ
P urpureus magni ructaret ſcurra palatii,
I am princeps equitum, magna qui uoce ſolebat
V endere municipes fracta de mercæ ſiluros?
I naipe C alliope, licet hic conſidere, non eſt
C antandum, res uera agitur, narrate puellæ
P ierides, proſit mihi uos dixiſſe puellas.
C um iam ſemianimum laceraret Flauius orbem
V ltimus, et cæluo ſeruiret Roma Neroni,
I nidit adriaci ſpatium admirabile rhombi
A nte domum V eneris, quam dorica ſuſtinet A nchõ.
I mpleuit q; ſinus, neque enim minor hæſerat illis,
Q uos operit glacies mæotica, ruptaq; tandem
S olibus effundit torpentis ad hoſtia ponti
D eſidia tardos, et longo frigore pingues.
D eſtinat hoc monſtrum cymbæ, liniq; magiſter

PONTIFICÀ ſummo. quis enim proponere talem,
AVT emere auderet? cum plena et littora multo
DELATORE forent, diſperſi protinus algæ
INQVISITORES agerent cum remige nudo,
NON dubitaturi fugitiuum dicere piſcem,
DEPASTVMQ; diu uiuaria CÆſaris, inde
EXLAPSVM ueterem ad dominum debere reuerti,
SIQVID PALFVRIO, ſi credimus ARMILLATO.
QVICQVID cõſpicuum, pulchrumq; ex æquore toto ẽ,
RES fiſci eſt, ubicunque natat, donabitur ergo,
NE pereat, iam letifero cædentæ pruinis
AVTVMNO, iam quartanam ſperantibus ægris.
STRIDEBAT deformis hyems, prædamq; recentem
SERVABAT, tamen hic properat, uelut urgeat auſter,
VTQVE lacus ſuberant, ubi quanquam diruta ſeruat
IGNEM troianum, et VESTAM cõlit ALBA minorem,
OBSTITIT intranti miratrix turba parumper,
ET cæſſit, facili patuerunt cardine naluæ.
EXCLVSI expectant admiſſa obſonia patres.
ITVR ad ATRIDEM, tunc PICÆNS accipe dixit
PRIVATIS maiora focis, genialis agatur
ISTE dies, propera ſtomachum laxare ſaginis,
ET tua ſeruatum conſume in ſecula rhombum.
IPSE capi uoluit, quid apertius? & tamen illi
SVRGEBANT criſtæ. nihil eſt, quod credere de ſe
NON poſſit, cum laudatur diis æqua poteſtas.
SED deerat piſci patinæ menſura. uocantur
ERGO in concilium proceres, quos oderat ille,
IN quorum facie miſeræ, magnæq; ſedebat
PALLOR amicitiæ. primus clamante LIBVRNO,

C urrite iam ſedit, rapta properabat abolla
P egaſus, attonitæ poſitus modo uillicus urbi.
A'n ne aliud tunc præfecti? quorum optimus, atque
I nterpres legum ſanctiſſimus, omnia quanquam
T emporibus diris tractanda putabat inermi
I uſtitia, uenit et Criſpi iocunda ſenectus,
C uius erant mores, qualis facundia, mite
I ngenium, maria, ac terras, populos'q; regenti
Q uis comes utilior, ſi clade, et peſte ſub illa
S æuitiam damnare, et honeſtum afferre liceret
C onſilium? ſed quid uiolentius aure tyranni?
C um quo de pluuiis, aut æſtibus, aut nimboſo
V ere locuturi fatum pendebat amici?
I lle igitur nunquam direxit brachia contra
T orrentem, nec ciuis erat qui libera poſſet
V erba animi proferre, & uitam impendere uero.
S ic multas hyemes, atque octogeſima uidit
S olſtitia, his armis, illa quoque tutus in aula.
P roximus eiuſdem properabat Acilius æui
C um iuuene indigno, quē mors tam ſæua maneret,
E t domini gladiis iam deſtinata, ſed olim
P rodigio par eſt in nobilitate ſenectus,
V nde fit, ut malim fraterculus eſſe gigantum.
P rofuit ergo nihil miſero, quod communis urſos
F igebat numidas albana nudus arena
V enator. quis enim iam non intelligat artes,
P atritias? quis priſcum illud miretur acumen:
B rute tuum? facile eſt barbato imponere regi.
N ec melior uultu quamuis ignobilis ibat
R ubrius, offenſæ ueteris reus, atque tacendæ.

Et tamen improbior Satyram scribente cinædo
Montani quoque uenter adest abdomine tardus,
Et matutino sudans Crispinus amomo,
Quantum uix redolent duo funera, sæuior illo
Pompeius tenui iugulos aperire susurro,
Et qui uulturibus seruabat uiscera dacis
Fusus marmorea meditatus prælia uilla.
Et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
Qui nunquam uisæ flagrabat amore puellæ
Grande, et conspicuũ, nostro quoq; tẽpore monstrũ,
Cæcus adulator, dirusq; a ponte satelles,
Dignus aricinos qui mendicaret ad axes,
Blandaq; deuexæ iactaret basia redæ.
Nemo magis rombum stupuit, nam plurima dixit
In leuam conuersus, at illi dextra iacebat
Bellua, sic pugnas Cilicis laudabat, et ictus,
Et pægma, et pueros inde ad uelaria raptos.
Non cedit Veiento, sed ut fanaticus æstro
Percussus bellona tuo diuinat, et ingens
Omen habes inquit magni, clariq; triumphi,
Regem aliquem capies, aut de temone britanno
Excidet Aruiragus, peregrina est bellua, cernis
Erectas in terga sudes? hoc defuit unum
Fabricio, patriam ut rombi memoraret, et annos.
Quid nam igitur censes, conciditur? absit ab illo
Dedecus hoc Montanus ait, testa alta paretur,
Quæ tenui muro spatiosum colligat orbem.
Debetur magnus patinæ, subitusq; Prometheus.
Argillam, atque rotam citius properate, sed ex hoc
Tempore iam Cæsar figuli tua castra sequantur.

VIcit digna uiro sententia, nouerat ille
LUxuriam imperii ueterem, noctesq; Neronis
IAm medias, aliamq; famem, cum pulmo falerno
ARderet, nulli maior fuit usus edendi
TEmpestate mea, circeis nata forent, an
LUcrinum ad saxum, rutupinó ue edita fundo
OStrea callebat primo deprendere morsu.
Et semel aspecti littus dicebat echini.
SUrgitur, et misso proceres exire iubentur
COncilio, quos albanam dux magnus in arcem
TRaxerat attonitos, et festinare coactos,
TAnquam de Getis aliquid? toruisq; Sicambris
DIcturus, tanquam diuersis partibus orbis
ANxia præcipiti uenisset epistola penna.
ATque utinam his potius nugis tota illa dedisset
TEmpora sæuitiæ, claras quibus abstulit urbi,
ILlustresq; animas impune, et uindice nullo,
SEd periit postquam cerdonibus esse timendus
CŒperat, hoc nocuit Lamiarum cæde madenti
Quot mala sustineat parasitica uita notabo

SATYRA QVINTA.

ITe propositi nodu pudet, atq; eade est mes,
VT bona suma putes aliena uiuere quadra,
Si potes illa pati, quæ nec Sarmetus iniquas
CÆsaris ad mensas, nec uilis Galba tulisset,
Quamuis iurato metuam tibi credere testi,
VEntre nihil noui frugalius, hoc tamen ipsum
DEfecisse puta, quod inani sufficit alyo,
NUlla crepido nacat? nusquam pons, et tegetis pars
DImidia breuior? tanti ne iniuria cœnæ?
TAm ieiuna fames? cum possis honestus illic

Et tremere, & sordes farris mordere canini?
Primo fige loco, quod tu discumbere iussus
Mercedem solidam ueterum capis officiorum,
Fructus amicitiae magnae cibus, imputat hunc rex,
Et quamuis rarum, tamen imputat. ergo duos post
Si libuit menses neglectum adhibere clientem,
Tertia ne uacuo cessaret culcitra lecto,
Una sinus ait, uotorum summa, quid ultra
Quaeris? habet Trebius propter quod rumpere somnum
Debeat, & ligulas dimittere sollicitus, ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Syderibus dubiis, aut illo tempore, quo se
Frigida circumagunt pigri sarracta bootae.
Qualis coena tamen? uinum quod succida nolit
Lana pati, de conuiua corybanta uidebis,
Iurgia proludunt, sed mox et pocula torques
Saucius, et rubra deterges uulnera mappa,
Inter uos quoties, libertorum q; cohortem
Pugna saguntina feruet commissa lagena.
Ipse capillato diffusum consule potat,
Calcatam q; tenet bellis socialibus uuam
Cardiaco nunquam cyathum missurus amico,
Cras bibet albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam, titulum q; senectus
Deleuit multa ueteris fuligine testae,
Quale coronati Thrasea, Heluidius q; bibebant
Brutorum, et Cassii natalibus, ipse capaces
Heliadum crustas, et inaequales berillos.
Virro tenet phialas, tibi non committitur aurum,
Vel si quando datur, custos affixus ibidem.

Qui numeret gemmas, ungues'q; obseruet acutos.
Dabeniam, præclara illic laudatur hiaspis,
Nam Virro, (ut multi) gemmas ad pocula träffert
Adigitis, quas in uaginæ fronte solebat
Ponere Zelotypo iuuenis prælatus Hyarbæ.
Tu Beneuentani sutoris nomen habentem
Sicabis caliçem nasorum quattuor, ac iam
Quassatum, et rupto poscentem sulfura uitro.
Si stomachus domini feruet, uinoq;, ciboq;,
Frigidior geticis petitur decocta pruinis.
Non eadem uobis poni modo uina querebar,
Vos aliam potatis aquam, tibi pocula cursor
Getûlus dabit, aut nigri manus ossea Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem.
Cliuosæ ueheris dum per monumenta latinæ,
Flos asiæ ante ipsum pretio maiore paratus,
Quam fuit, & Tulli census pugnacis, et Anci.
Et ne te teneam Romanorum omnia regum
Frigida, quod cum ita sit, Getûlum Ganymedem
Respice, cum sities. nescit tot millibus emptus
Parcere pauperibus miscere puer, sed forma, sed ætas
Digna superbo, quando ad te peruenit ille?
Quando uocatus adest calidæ, gelidæq; minister?
Quippe indignatur ueteri parere clienti,
Quodq; aliquid poscas, et quod se stante recumbas.
Maxima quæque domus seruis est plena superbis.
Hæc alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, solidæ iam mucida frusta farinæ.
Quæ genuinum agitent non admittentia morsum.
Sed tener, et niueus, molliq; siligine factus

Seruatur domino, dextram cohibere memento,
Si alua sit artocopi reuerentia, finge tamen te
Improbulum, supereſt illic, qui ponere cogat.
Vix tu consuetis audax conuiua caniſtris
Impleri, panisq; tui nouiſſe colorem.
Silicet hoc fuerat, propter quod sæpe relicta
Coniugę per montem aduersum, gelidasq; cucurri
Aesquilias, fremeret sæua cum grandine uernus
Iuppiter, & multo stillaret penula nimbo.
Aspice quam longo distendat pectore lancem
Quæ fertur domino squilla, et quibus undiq; septa
Asparagis, qua despiciat conuiuia cauda,
Cum uenit excælsi manibus sublata ministri.
Sed tibi dimidio constrictus gammarus ouo
Ponitur exigua feralis cœna patella,
Ipse uenafrano piscem perfundit, at hic, qui
Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
Laternam, illud enim uestris datur alueolis, quod
Canna micipsarum prora subuexit acuta,
Propter quod Romæ cum Bocchare nemo lauatur,
Quod tutos etiam facit a serpentibus atris.
Mulus erit domino, quem misit Corsica, uel quem
Tauromenitanæ rupes, quando omne peractum est,
Etiam defecit nostrum mare, dum gula sæuit
Retibus assiduis penitus scrutante Macello
Proxima, nec patitur tyrrhenum crescere piscem.
Instruit ergo focum prouincia, sumitur illinc
Quod captator emat Lenas, Aurelia uendat.
Virroni murena datur, quæ maxima uenit
Gurgite de siculo, nam dum se continet auster,

Dum ſedet, & ſiccat madidas in cœrcere pennas
Contemnunt mediam temeraria lina charybdim.
Vos anguilla manet longæ cognata colubræ,
Aut glacie aſperſus maculis Tyberinus, et ipſe
Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
Et ſolitus mediæ criptam penetrare Suburræ.
Ipſi pauca uelim, facilem ſi præbeat aurem,
Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
A Seneca, quæ Piſo bonus, quæ Cotta ſolebat
Largiri, nanq; et titulis, et faſcibus olim
Maior habebatur donandi gloria, ſolum
Poſcimus, ut cœnes ciuiliter, hoc facæ, et eſto,
Eſto (ut nunc multi) diues tibi, pauper amicis.
Anſeris ante ipſum magni iecur, anſeribus par
Altilis, & flaui dignus ferro Meleagri
Fumat aper, poſt hunc raduntur tubera, ſi uer
Tunc erit, et facient optata tonitrua cœnas
Maiores, tibi habe frumentum Aledius inquit,
O Libye, diſiunge boues, dum tubera mittas.
Structorem interea, nequa indignatio deſit,
Saltantem ſpectas, et chironomonta uolanti
Cultello, donec peragat dictata magiſtri
Omnia, nec minimo ſane diſcrimine refert
Quo geſtu lepores, et quo gallina ſecetur,
Ducêris planta, uelut ictus ab Hercule Cacus,
Et ponêre foris, ſi quid tentaueris unquam
Hiſcere, tanquã habeas tria nomina, quãdo propinat
Virro tibi, ſumitq; tuis contacta labellis
Pocula. quis neſtrum temerarius uſqueadeo, quis
Perditus, ut dicat regi bibe? plurima ſunt, quæ

Non audent homines pertusa dicere lena.
Quadringenta tibi siquis deus, aut similis dis
Et melior fatis donaret homuncio, quantus
Ex nihilo fieres, quantus Virronus amicus.
Da Trebio, pone ad Trebium, uis frater ab illis
Libus? o rummi uobis hunc præstat honorem,
Vos estis fratres, dominus tamen, et domini rex
Si uis tu fieri, nullus tibi paruulus aula
Luserit Aeneas, nec filia dulcior illo.
Iocundum, et carum sterilis facit uxor amicum.
Sed tua nunc Mycale pariat licet, et pueros tres
In gremium patris fundat, simul ipse loquaci
Gaudebit nido, uiridem thoraca iubebit
Afferri, minimas q; nuces, axem q; rogatum
Ad mensam, quoties parasitus uenerit infans.
Vilibus anicipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino, sed qualem Claudius edit,
Ante illum uxoris, post quem nul amplius edit.
Virro sibi, et reliquis Virronibus illa iubebit
Poma dari, quorum solo pascaris odore,
Qualia perpetuus phæacum autumnus habebat,
Credere quæ possis surrepta sororibus aphris.
Tu scabie frueremali, quod in aggere rodit,
Qui tegitur parma, et galea, metuens q; flagelli,
Discit ab hirsuta iaculum torquere capella.
Forsitan impensæ Virronem parcere credas,
Hoc agit, ut doleas, nam quæ comœdia? mimus
Quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt
Si nescis, ut per lachrymas effundere bilem
Cogaris, pressoq; diu stridere molari.

TU tibi liber homo, & regis conuiua uideris,
Captum te nidore suæ putat ille culinæ,
Nec male coniectat. quis enim tam nudus, ut illum
Bis ferat Etruscum puero si contigit aurum?
Vel nodus tantum, et signum de paupere loro?
Spes bene cœnandi uos decipit. ecce dabit iam
Semesum leporem, atque aliquid de clunibus apri.
Ad nos iam ueniet minor altilis inde parato,
Intactoq; omnes, et stricto pane tacetis.
Ille sapit, qui te sic utitur, omnia ferre
Si potes, et debes, pulsandum uerticem raso
Præbebis quandoq; caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis, et tali dignus amico.

SATYRA SEXTA.

Credo pudicitiam Saturno rege moratam
In terris, uisamq; diu, cum frigida paruas
Præberet spelunca domos, ignemq;, laremq;,
Et pecus, et dominos communi clauderet umbra.
Siluestrem montana torum cum sterneret uxor
Frondibus, et culmo, uicinarumq; ferarum
Pellibus haud similis tibi Cynthia, nec tibi, cuius
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos,
Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
Et sæpe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo, cæloq; recenti
Viuebant homines, qui rupto robore nati,
Compositiq; luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitiæ ueteris uestigia forsan,
Aut aliqua extiterant, et sub Ioue, sed Ioue nondum

Barbato, non dum græcis iurare paratis
Per caput alterius, cum furem nemo timeret
Caulibus, aut pomis, et aperto uiueret horto.
Paulatim deinde ad superos Astræa recessit
Hac comite, atque duæ pariter fugêre sorores.
Antiquum, et uetus est alienum Posthume lectum
Concutere, atque sacri genium contemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas.
Viderunt primos argentea secula mœchos.
Conuentum tamen, et pactum, et sponsalia nostra
Tempestate paras, iamq; a tonsore magistro
Pecteris, et digito pignus fortasse dedisti.
Certe sanus eras, uxorem Posthume ducis?
Dic qua Tisiphone? quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam saluis tot restibus ullam?
Cum pateant altæ, caligantesq; fenestræ?
Cum tibi uicinum se præbeat æmilius pons?
At si de multis nullus placet exitus, illud
Nónne putas melius, quod tecum pusio dormit?
Pusio qui noctu non litigat? exigit a te
Nulla iacens illic munuscula, nec queritur, quod
Et lateri parcas, nec quantum iussit anheles.
Sed placet Vrsidio lex iulia, tollere dulcem
Cogitat hæredem cariturus turture magno,
Mulorumq; iubis, et captatore Macello.
Quid fieri non posse putes, si iungitur ulla
Vrsidio? si mœchorum notissimus olim
Stulta maritali iam porrigit ora capistro?
Quem toties texit perituri cista Latini?
Quid? quod & antiquis uxor de moribus illi

Quæritur, o medici mediam pertundite uenam.
Delitias hominis Tarpeium limen adora
Pronus, & auratam Iunoni cæde iuuencam,
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
Paucæ adeo Cereris uittas contingere dignæ,
Quarum non timeat pater oscula, necte coronam
Postibus, & densos per limina tende corymbos.
Vnus Iberinæ uir sufficit, ocyus illud
Extorquebis, ut hæc oculo contenta sit uno.
Magna tamen fama est cuiusdam rure paterno
Viuentis, uiuat Gabiis, ut uixit in agro,
Viuat Fidenis, et agello cœdo paterno.
Quis tamen affirmat, nil actum in montibus? aut in
Speluncis? adeo senuerunt Iuppiter, & Mars?
Portabús ne tibi monstratur fœmina uoto
Digna tuo? cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames, quódque inde excerpere possis?
Chironomon Lædam molli saltante Batillo
Tuccia uessicæ non imperat Apula gannit
Sicut in amplexu, subitum, et miserabile, longum
Attendit Thymele, Thymele tunc rustica discit.
Ast aliæ quoties aulæa recondita cessant,
Et tuacuo, clausóq; sonant fora sola theatro,
Atque a plebeis longe megalesia, tristes
Personam, thyrsumq; tenent et subligar Acti
Vrbicus exoptio risum mouet Atellanæ
Gestibus Autonoës, hunc diligit Aelia pauper,
Soluitur his magno comœdi fibula, quæ
Chrysogonum cantare uetent, Hispulla tragœdo
Audet, an expectas ut Quintilianus ametur?

A cùpis uxorem de qua citharœdus Echion,
A ut Glaphirus fiat pater, Ambrosiusq; chorāules.
L onga per angustos figamus pulpita uicos.
O rnentur postes, & grandi ianua lauro,
V t testudineo tibi Lentule conopeo.
N obilis Euryalum murmyllonem exprimat infans.
N upta senatori comitata est Hippia ludum
A d Pharon, & Nilum, famosáq; mœnia Lagi,
P rodigia, et mores urbis, damnante Canopo.
I mmemor illa domus, et coniugis, atque sororis
N il patriæ indulsit, plorantesq; improbanatos,
V tq; magis stupeas, ludos, Paridemq; reliquit.
S ed quanquam in magnis opibus, plumaq; paterna,
E t segmentatis dormisset paruula cunis,
C ontempsit pelagus, famam contempserat olim,
C uius apud molles minima est iactura cathedras.
T yrrhenos igitur fluctus, lateq; sonantem
P ertulit Ionium constanti pectore, quamuis
M utandum toties esset mare. iusta pericli
S i ratio est, et honesta, timent, pauidoq; gelantur
P ectore, nec tremulis possunt insistere plantis.
F ortẽ animum præstant rebus, quas turpiter audẽt.
S i iubeat coniunx, durum est conscendere nauim.
T unc sentina grauis, tunc summus uertitur aer.
Q uæ mœchum sequitur, stomacho ualet, illa marito
C onuomit, hæc inter nautas, et prandet, et errat
P er puppim, et duros gaudet tractare rudentes.
Q ua tamen exarsit forma? qua capta iuuenta est
Hippia? quid uidit, propter quod ludia dici
S ustinuit? nam Sergiolus iam radere guttur

C œperat, & ſecto requiem ſperare lacerto.
P ræterea multa in faciem deformia, ſicut
A ttritus galea, mediis q; in naribus ingens
G ibbus, et acre malum ſemper ſtillantis ocelli,
S ed gladiator erat, facit hoc illos hiacynthos,
H oc pueris, patriæ q;, hoc prætulit illa ſorori,
A tque uiro. ferrum eſt, quod amant. hic Sergius idē
A œpta rude cœpiſſet Veiento uideri.
Quid priuata domus, quid fecerit Hippia curas?
R eſpice riuales diuorum, Claudius audi,
Q uæ tulerit. dormire uirum cum ſenſerat uxor,
A uſa palatino tegetem præferre cubili,
S umere nocturnos meretrix auguſta cucullos
L inquebat comite ancilla non amplius una,
E t nigrum flauo crinem abſcondente galero
I ntrauit calidum ueteri centone lupanar,
E t cellam uacuam, atque ſuam, tunc nuda papillis
C onſtitit auratis. titulum mentita Lyciſcæ,
O ſtenditq; tuum generoſe Britannice uentrem.
E xcepit blanda intrantes, atque æra poposcit,
M ox lenone ſuas iam dimittente puellas
T riſtis abit, ſed quod potuit, tamen ultima cellam
C lauſit adhuc ardens rigidæ tentigine uuluæ.
E t laſſata uiris non dum ſatiata receſſit,
O bſcuriſq; genis turpis, fumoq; lucernæ
F œda lupanaris tulit ad puluinar odorem.
H ippomanes, carmenq; loquar, cœſtumq; uenenum,
P riuignoq; datum faciunt grauiora coactæ
I mperio ſexus, minimumq; libidine peccant.
O ptima ſed quare Ceſennia teſte marito?

Bis quingenta dedit, tanti uocat ille pudicam
Nec Veneris pharetris macer, aut lampade feruet.
Inde faces ardent, ueniunt a dote sagittæ.
Libertas emitur · coram licet innuat, atque
Rescribat, uidua est locuples, quæ nupsit auaro.
Cur desiderio Bibulæ Sertorius ardet?
Si uerum excutias, facies, non uxor amatur.
Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxet,
Fiant obscuri dentes, oculiq; minores,
Collige sarcinulas dicet libertus, et exi.
Iam grauis es nobis, et sæpe emulgeris, exi
Ocyus, et propera, sicco uenit altera naso.
Intered calet, et regnat, poscitq; maritum
Pastores, et ouem canusinam, ulmosq; falernas
Quantulum in hoc, pueros omnes, ergastula tota,
Quodque domi non est, et habet uicanus ematur.
Mense quidem brumæ, cum iam mercator Iason
Clausus, et armatis obstat casa candida nautis,
Grandia tolluntur crystallina, maxima rursus
Murrhina, deinde adamas notissimus · & Berenices
In digito factus pretiosior, hunc dedit olim
Barbarus incæstæ, dedit hunc Agrippa sorori,
Obseruant ubi festa mero pede sabbata reges,
Et uetus indulget senibus clementia porcis ·
Nullane de tantis gregibus tibi digna uidetur?
Sit formosa, decens, diues, fœcunda, uetustos
Portarabus disponat auos, intactior omni
Crinibus effusis bellum diriminte sabina,
(Rara auis in terris, nigroq; simillima cigno.)
Quis feret uxorem, cui constant omnia: malo,

Malo Venusinam, quam te Cornelia mater
Gracchorum, si cum magnis uirtutibus affers
Grande supercilium, et numeras in dote triumphos.
Tolle tuum precor Hannibalem, uictumq; Syphacē
In castris, et cum tota Carthagine migra.
Parce precor Pæan, & tu depone sagittas,
Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem
Amphion clamat, sed Pæan contrahit arcum.
Extulit ergo gregem natorum, ipsamq; parentem,
Dum sibi nobilior Latonæ gente uidetur,
Atque eadem scrofa Niobe fœcundior alba.
Quæ tanti grauitas? quæ forma, ut se tibi semper
Imputet? huius enim rari, summiq; uoluptas
Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
Plus aloes, quam mellis habet, quis deditus autem
Vsque adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
Horreat? inq; dies septenis oderit horis?
Quædam parua quidem, sed non toleranda maritis.
Nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla
Formosam, nisi quæ de thusca græcula facta est?
De sulmonensi mera cecropis. omnia græce,
Cum sit turpe magis nostris nescire latine.
Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid ultra?
Concumbunt græce, dones tamen ista puellis,
Tu ne etiam, quam sextus, et octogesimus annus
Pulsat, adhuc græce non est hic sermo pudicus
In nuetula, quoties lasciuum interuenit illud,
Ζωη, καὶ ψυχη modo sub lodicē relictis
Veteris in turba. quod enim non excitat inguen

VOx blanda, & nequam digitos habet. ut tamẽ oẽs
Subsidant pennæ, dicas hæc mollius Acmo
Quãquam et Carpophoro, facies tua cõputat annos,
Si tibi legitimus pactam, iunctam'q; tabellis
Non es amaturus, ducendi nulla uidetur
Causa, nec est quare cœnam, et mustacia perdas
Labente officio, crudis donanda, nec illud
Quod prima pro nocte datur, tum lancæ beata
Dacicus, et scripto radiat germanicus auro.
Si tibi simplicitas uxoria, deditus uni
Est animus, submitte caput cæruicæ parata
Ferre iugum. nullam inuenies, quæ parcat amanti,
Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
Et spoliis. igitur longe minus utilis illi
Vxor, quisquis erit bonus, optandus'q; maritus.
Nil unquam inuita donabis coniuge, uendes
Hac obstante nihil, nihil hæc si nolit, emetur.
Hæc dabit affectus, ille excludetur amicus
Iam senior, cuius barbam tua ianua uidit.
Testandi cum sit lenonibus, atque lanistis
Libertas, et iuris idem contingat arenæ,
Non unus tibi riualis dictabitur hæres.
Pone crucem seruo, meruit quo crimine seruus
Suppliciu̅? quis testis adest, quis detulit? audi
Nulla unquam de morte hominis cũctatio longa est.
O demens, ita seruus homo est? nil fecerit esto,
Hoc uolo, sic iubeo, sit pro ratione uoluntas.
Imperat ergo uiro, sed mox hæc regna relinquit,
Permutat'q; domos, & flammea conterit, inde
Priui duolat, et spreti repetit uestigia lecti.

Ornatas pauloante fores, pendentia linquit
Vela domus, et adhuc uirides in limine ramos.
Sic crescit numerus, sic fiunt octo mariti,
Quinque per autumnos, titulo res digna sepulchri.
Desperanda tibi salua concordia socru,
Illa docet spoliis nudi gaudere mariti,
Illa docet missis a corruptore tabellis
Nil rude, nil simplex rescribere, decipit illa
Custodes, aut ære domat, tunc corpore sano
Aduocat Archigenen, onerosáq; pallia iactat.
Abditus interea latet, et secretus adulter,
Impatiensq; more pauet, et præputia ducit.
Scilicet expectas, ut tradat mater honestos,
Aut alios mores, quam quos habet? utile porro
Filiolam turpi uetulæ producere turpem.
Nulla fere causa est, in qua non fœmina litem
Mouerit, accusat Manlia, si rea non est.
Componunt ipsæ per se, formantq; libellos,
Principium, atque locos Celso dictare paratæ
Endromydas tyrias, et femineum cæroma.
Quis nescit? aut quis non uidit uulnera pali?
Quem cauat assiduis sudibus, scutoq; lacessit,
Atque omnes implet numeros dignissima prorsus
Florali matrona tuba, nisi siquid in illo
Pectore plus agitat, ueræq; paratur arenæ.
Quem præstare potest mulier galeata pudorem,
Quæ fugit a sexu? uires amat, hæc tamen ipsa
Vir nollet fieri, nam quantula nostra uoluptas?
Sermo ad ipsum maritum
Quale decus rerum, si coniugis auctio fiat
Balteus, et manicæ, et cristæ, crurisque sinistri

Dimidium tegmen, uel si diuersa mouebit
Prælia, tu felix ocreas uendente puella.
Hæc sunt quæ tenui sudant in cyclade, quarum
Delitias, et panniculus bombicinus urit.
Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeæ curuetur pondere, quanta
Poplitibus sedeat, quam denso fascia libro,
Et ride: scaphium positis cum sumitur armis.
Dicite uos neptes Lepidi, cæci ue Metelli
Gurgitis, aut Fabii, quæ Ludia sumpserit unquam
Hos habitus? quando ad palum gemat uxor Asyli?
Semper habet lites, alternaq; iurgia lectus,
In quo nupta iacet, minimum dormitur in illo,
Tunc grauis illa uiro, tunc orba tigride peior,
Cum simulat gemitus occulti conscia facti.
Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat
Uberibus semper lachrymis, semperq; paratis
In statione sua, atque expectantibus illam,
Quo iubeat manare modo, tu credis amorem,
Tu tibi tunc eruca. places, fletumq; labellis
Exorbes, quæ scripta, & quas lecture tabellas,
Si tibi Zelotypæ retegantur scrinia mœchæ.
Sed iacet in serui complexibus, aut equitis. dic,
Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.
Hæremus. dic ipsa, olim conuenerat inquit,
Vt faceres tu quod uelles, nec non ego possem
Indulgere mihi, clames licet, & mare cælo
Confundas, homo sum. nihil est audacius illis
Deprensis, iram, atque animos a crimine sumunt
Vnde hæc monstra tamen, uel quo de fonte requiris?

Præstabat castas humilis fortuna latinas
Quondam, nec uitiis contingi parna sinebat,
Tecta labor, somniq; breues, & uellere thusco
Vexatæ, duræq; manus, ac proximus urbi
Hannibal, et stantes collina in turre mariti.
Nunc patimur longæ pacis mala, sæuior armis
Luxuria incubuit, uictumq; ulciscitur orbem.
Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit, hinc fluxit ad istros,
Et Sybaris colles: hinc & Rhodos, et Miletos,
Atque coronatum, petulans, madidumq; Tarentum.
Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, et turpi fregerunt secula luxu
Diuitiæ molles, quid enim Venus ebria curat?
Inguinis, & capitis quæ sint discrimina nescit.
Grandia quæ mediis iam noctibus ostrea mordet,
Cum perfusa mero spumant ungenta falerno,
Cum bibitur concha, cum iam uertigine tectum
Ambulat, et geminis exurgit mensa lucernis.
I nunc, et dubita qua sorbeat aera sanna
Tullia, quid dicat notæ Collatia Mauræ.
Maura pudicitiæ ueterem cum præterit aram,
Noctibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic,
Effigiemq; deæ longis syphonibus implent,
Inq; uices equitant, ac luna teste mouentur.
Inde domos, abeunt, tu cæcas lucæ reuersa
Coniugis urinam magnos uisurus amicos.
Nota bonæ secreta deæ, cum tibia lumbos
Incitat, & cornu pariter, uinoq; feruntur
Attonitæ, crinemq; rotant ululante Priapo.

Mænades o quantus tunc illis mentibus ardor,
Concubitus, quæ uox saltante libidine, quantus
Ille meri ueteris per crura madentia torrens.
Lenonum ancillas posita Laufella corona
Prouocat, et tollit pendentis præmia coxæ.
Ipsa Medullinæ fractum crissantis adorat.
Palmam inter dominas uirtus natalibus æquat.
Nil ibi per ludum simulabitur, omnia fient
Aduerum, quibus incendi iam frigidus æuo
Laomedontiades, & Nestoris hernia possit.
Tunc prurigo moræ impatiens, tũ fœmina simplex,
Et pariter toto repetitus clamor ab antro.
Iam fas est, admitte uiros, dormîtat adulter.
Illa iubet sumpto iuuenem properare cucullo.
Si nihil est, seruis incurritur, abstuleris spem
Seruorum, ueniet conductus aquarius, hic si
Quæritur, et desunt homines, mora nulla per ipsã,
Quo minus imposito clunem summittat asello.
Atque utinam ritus ueteres, et publica saltem
His intacta malis agerentur sacra, sed omnes
Nouerunt Mauri, atque Indi, quæ psaltria penem
Maiorem, quam sint duo Cæsaris anticatones,
Illuc, testiculi sibi conscius unde fugit mus,
Intulerit, ubi uelari pictura iubetur,
Quæcunque alterius sexus imitata figuram est.
Et quis tunc hominum contemptor numinis, aut quis
Sympuuium ridere Numæ nigrumq; catinum,
Et uaticano fragiles de monte patellas
Ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
Audio quid ueteres olim moneatis amici.

Pone seram. cohibe, sed quis custodiet ipsos
Custodes? cauta est, et ab illis incipit uxor.
Iaḿq; eadem summis pariter, minimisque libido,
Nec melior pedibus, silicem quæ conterit atrum,
Quam quæ longorum uehitur cæruicæ syrorum.
Vt spectet ludos, conducit Ogulnia uestem,
Conducit comites, sellam, cæruical, amicas,
Nutricem, et flauam, cui det mandata, puellam.
Hæc tamen argenti superest quodcunque paterni
Leuibus athletis, ac nasa nouissima donat.
Multis res angusta domi est, sed nulla pudorem
Paupertatis habet, nec se metitur ad illum,
Quẽ dedit hæc, posuitque modũ. tamen utile quid sit
Prospiciunt aliquando uiri, frigusq;, fameḿq;.
Formica tandem quidam expauere magistra.
Prodiga non sentit pereuntem fœmina cænsum,
At uelut exhausta rediuiuus pullulet arca
Nummus, et è pleno semper tollatur acæruo,
Nonnunquam reputant, quanti sibi gaudia constent.
Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia semper
Oscula delectent, et desperatio barbæ,
Et quod abortiuo non est opus, illa uoluptas
Summa tamen, quod iam cælida & matura iuuenta
Inguina traduntur medicis, iam pectine nigro,
Ergo expectatos, ac iussos crescere primum
Testiculos, postquam cœperunt esse bilibres,
Tonsoris damno tantum rapit Heliodorus.
Conspicuus longe, cunctisq; notabilis intrat
Balnea, nec dubiæ custodem uitis, & horti
Prouocat a domina factus spado. dormiat ille

CUm domina, ſed tu iam durum Poſthume, iam q;
TOndendum eunucho Bromium committere noli,
SI gaudet cantu, nullius fibula durat
VOcem uendentis prætoribus, organa ſemper
IN manibus, denſi radiant teſtudine tota
SArdonicis, criſpo numerantur pectine chordæ,
QUo tener Hidymeles operam dedit, hūc tenet, hoc ſe
SOlatur, gratóq; indulget baſia plectro.
QUædam de numero Lamiarum, ac nominis alti.
CUm farre, et uino Ianum, Veſtamq; rogabat,
AN capitolinam deberet Pollio quercum
SPerare, et fidibus promittere. quid faceret plus
AEgrotante uiro? medicis quid triſtibus erga
FIliolum? ſtetit ante aram, nec turpe putauit
PRo cithara uelare caput, dictataq; uerba
PRotulit (ut mos eſt,) & aperta palluit agna.)
DIc mihi nunc quæſo, dic antiquiſſime diuum,
REſpondes his Iane pater? magna otia cœli.
NOn eſt (ut uideo,) non eſt, quid agatur apud uos.
HAec de comœdis te conſulit, illa tragœdum
COmmendare uolet, uaricoſus fiet haruſpex.
SEd cantet potius, quam totam peruolet urbem
AUdax, & cœtus poſſit quam ferre uirorum.
CUmq; paludatis ducibus præſente marito
IPſa loqui recta facie, ſtrictiſq; mamillis.
HAec eadem nouit, quid toto fiat in orbe,
QUid ſeres, quid thraces agant, ſecreta nouercæ,
ET pueri, quis amet, quis decipiatur adulter.
DIcet quis uiduam prægnantem fecerit, et quo
MEſe, quibus uerbis cōcumbat quæq;, modis quot-

INstantem regi Armenio, Parthóq; cometem
Prima uidet, famam, rumoresq; illa recentes
Excipit ad portas, quosdam facit isse Niphatem
In populos, magnóq; illic cuncta arua teneri
Diluuio, nutare urbes, subsidere terras
Quocunque in triuio, cuicunque est obuia narrat.
Nec tamen id uitium magis intolerabile, quã, quod
Vicinos humiles rapere, & concidere loris
Exorata solet. nam si latratibus alti
Rumpuntur somni, fustes huc ocyus inquit
Afferte, atque illis dominum iubet ante feriri,
Deinde canem. grauis occursu, teterrima uultu
Balnea nocte subit, conchas, et castra moueri
Nocte iubet, magno gaudet sudare tumultu,
Cum lassata graui cæciderunt bracchia massa.
Callidus, et cristæ digitos impressit aliptes,
Ac summum dominæ femur exclamare coegit.
Conuiuæ miseri interea, somnóq;, fameq;
Vrgentur, tandem illa uenit rubicundula, totum
Oenophorum sitiens, plena quod tenditur urna
Admotum pedibus, de quo sestarius alter
Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim,
Dum redit, et terram luto ferit intestino,
Marmoribus riui properant, aut lata falerno
Peluis olet, nam sic tanquam alta in dolia longus
Deciderit serpens, bibit, et uomit, ergo maritus
Nauseat, atque oculis bilem substringit opertis.
Illa tamen grauior, quæ, cum discumbere cœpit,
Laudat Vergilium, perituræ ignouit Elisæ,
Committit nates, et comparat inde Maronem,

Atque alia parte in trutina ſuſpendit Homerum.
Cedunt grammatici, uincuntur rhetores, omnis
Turba tacet, nec cauſidicus, nec præco loquatur,
Altera nec mulier, uerborum tanta cadit uis,
Tot pariter pelues, & tintinabula dicas
Pulſari, iam nemo tubas, atque æra fatiget,
Vna laboranti poterit ſuccurrere lunæ.
Imponit finem ſapiens et rebus honeſtis.
Nam quæ docta nimis cupit, et facunda uideri
Crure tenus medio tunicas ſuccingere debet,
Cædere Siluano porcum, quadrante lauari.
Non habeat matrona, tibi quæ iuncta recumbit,
Dicendi genus, aut curtum ſermone rotato
Torqueat enthymema, nec hiſtorias ſciat omnes,
Sed quædam ex libris et non intelliget odi
Hanc ego, quæ repetit, uoluitq; Palæmonis artem
Seruata ſemper lege, et ratione loquendi,
Ignotosq; mihi teneat antiquaria uerſus,
Nec curanda uiris opicæ caſtigat amicæ
Verba, ſolœciſmum liceat feciſſe marito.
Nil non permittit mulier ſibi, turpe putat nil,
Cum uirides gemmas collo circundedit, et cum
Auribus extenſis magnos commiſit elenchos.
Intolerabilius nihil eſt, quam fœmina diues.
Interea fœda aſpectu, ridendaq; multo
Pane tumet facies, aut pinguia poppæana
Spirat, et hinc miſeri uiſcantur labra mariti.
Adm œchum ueniet lota cute. quando uideri
Vult formoſa domi? mœchis foliata parantur,
Emitur his quicquid graciles huc mittitis indi.

T andem aperit uultum, & tectoria prima reponit.
I naipit agnoſca, atque illo lacte fouetur,
P ropter quod ſecum comites educat aſellas,
E xul hyperboreum ſi dimittatur ad axem.
(S ed quæ mutatis inducitur, atque fouetur
T ot medicaminibus, octæq; ſiliginis offas
A cipit, et madidæ, facies dicetur, an ulcus?)
E ſt operæ pretium penitus cognoſcere toto
Quid faciant, agitentq; die, ſi nocte maritus
A uerſus iacuit, periit libraria, ponunt
C oſmetæ tunicas, tarde uenisſe Liburnus
D icitur, et pœnas alieni pendere ſomni
C ogitur, hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
H ic ſcuticas, ſunt quæ tortoribus annua præſtent.
V erberat, atque obiter faciem linit, audit amicas,
A ut latum pictæ ueſtis conſiderat aurum,
E t cædens longi relegit tranſacta diurni,
E t cædit, donec laſſis cædentibus, exi
I ntonat horrendum iam cognitione peracta
P roſectura domo ſicula non mitior aula.
N am ſi conſtituit, ſolitoq; decentius optat
O rnari, et properat, iamq; expectatur in hortis,
A ut apud Iſiacæ potius ſacraria lenæ.
C omponit crinem laceratis ipſa capillis
N uda humeros, P ſecas infelix, nudisq; mamillis.
A ltior hic quare cincinnus? taurea punit
C ontinuo flexi crimen, facinusq; capilli.
Q uid P ſecas admiſit? quæ nam eſt hic culpa puellæ,
S i tibi diſplicuit naſus tuus? altera leuum
E xtendit, pectitq; comas, et uoluit in orbem.

Est in consilio matrona, admotáq; lanis
Et merita quæ cæssat acu, sententia prima
Huius erit, post hanc ætate, atque arte minores
Censebunt, tanquam famæ discrimen agatur,
Aut animæ, tanti est quærendi cura decoris,
Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
Aedificat caput, Andromachen a fronte uidebis,
Post minor est. aliam credas cædo, si breue parui
Sortita est lateris spatium, breuiorq; uidetur
Virginæ pygmææ nullis adiuta cothurnis,
Et leuis erecta consurgit ad oscula planta.
Nulla uiri cura interea, nec mentio fiet
Damnorum, uiuit tanquam uicina marito,
Hoc solo propior, quod amicos coniugis odit,
Et seruos, grauis est rationibus ecce furentis
Bellonæ, matrisq; deum chorus intrat, et ingens
Semiuir obscœno fugit genitalia cultro,
Mollia qui rupta secuit genitalia testa,
Iam pridem cui rauca cohors, cui tympana cedunt
Plebeia, et phrygia uestitur bucca tyara.
Grande sonat, metuiq; iubet Septembris, et austri
Aduentum, nisi se centum lustrauerit ouis,
Et xerampelinas ueteres donauerit ipsi,
Vt quicquid subiti, et magni discriminis instat,
In tunicas eat, et totum semel expiet annum.
Hybernum fracta glacie descendet in amnem,
Ter matutino tyberi mergetur, et ipsis
Vorticibus timidum caput abluet, inde superbi
Totum regis agrum, nuda, ac tremebunda cruentis
Et repet genibus, si candida iusserit Io,

Ibit ad ægypti finem, calidasq; petitas
A Meroë portabit aquas, ut spargat in æde
I sidis, antiquo quæ proxima surgit ouili.
C redit enim ipsius dominæ se uoce moneri.

En animam, & mentem, cũ qua dii nocte loquantur.
Ergo hic præcipuum, summumq; meretur honorem,
Qui grege linigero circundatus, et grege caluo
Plangentis populi currit derisor Anubis.
Ille petit ueniam, quoties non abstinet uxor
Concubitu, sacris, obseruandisq; diebus,
Magnaq; debetur uiolato pœna caduceo.
Et mouisse caput uisa est argentea serpens
Illius lachrymis, meditataq; murmura præstant,
Vt ueniam culpæ non abnuat ansere magno
Scilicet, & tenui popano corruptus Osiris,
Cum dedit ille locum: cophino, fœnoq; relicto
Arabam iudæa tremens mendicat in aurem
Interpres legum Solymarum, et magna sacerdos
Arboris, ac summi fida internuntia cœli,
Implet et illa manum, sed parcius ære minuto
Qualiacunque uoles iudæi somnia uendunt,
Spondet amatorem tenerum, uel diuitis orbi
Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
Tractato, Armenius, uel Comagenus haruspex
Pectora pullorum rimatur, et exta catelli,
Interdum et pueri, faciet quod deferat ipse
Chaldæis, sed maior erit fiducia, quicquid
Dixerit astrologus, credent a fronte relatum.
Ammonis, quoniam Delphis oracula cessant,
Et genus humanum damnat caligo futuri.

Præcipuus tamen est horum, qui sæpius exul,
Cuius amicitia, conducendaq; tabella
Magnus Galba fuit, et formidatus Othoni,
Inde fides artis somuit si dextera ferro,
Luna q; si longo castrorum in carcere mansit.
Nemo mathematicus genium indemnatus habebit,
Sed qui penè perit, cui uix in Cyclada mitti
Contigit, et parua tandem carnisse Seripho.
Consulit ictericæ lento de funere matris.
Ante tamen de te Tanaquil tua, quando sororem
Efferat, & patruos, an sit uicturus adulter
Post ipsam. quid enim maius dare numina possunt?
Hæc tamen ignorat quid sidus triste minetur,
Saturni quo læta Venus se proferat astro,
Qui mensis damno, quæ dentur tempora lucro.
Illius occursus etiam uitare memento,
In cuius manibus cæu pinguia succina tritas
Cernis ephemeridas, quæ nullum consulit, et iam
Consulitur, quæ castra uiro, patriam q; petente,
Nonibit pariter numeris reuocata Thrasylli.
Ad primum lapidem uectari cum placet, hora
Sumitur ex libro, si prurit fictus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit.
Aegra licet iaceat, capiendo nulla uidetur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.
Si mediocris erit, spatium lustrabit utrunque
Metarum, & sortes ducet, frontem q;, manum q;
Præbebit uati crebrum poppysma roganti.
Diuitibus responsa dabit phryx augur, & indens
Conductus dabit astrorum, mundi q; peritus.

Atque aliquis senior, qui publica fulgura conãit.
Plebeium in circo positum est, et in aggere fatum.
Quæ nudis longum ostendit cæruicibus aurum
Consulit ante Phalas, delphinorumq; columnas,
An saga uendenti nubat cauponе relicto,
Hæ tamen et partus subeunt discrimen, et omnes
Nutricis tolerant fortuna urgente labores.
Sed iacet aurato uix ulla puerpera lecto,
Tantum artes huius, tantum medicamina possunt,
Quæ steriles facit, atque homines in uẽtre necandos
Conducit, gaude infelix, atque ipse bibendum
Porrige quicquid erit, nam si distendere uellet,
Et uexare uterum pueris salientibus, esses
Aethiopis fortasse pater, mox decolor hæres
Impleret tabulas, nunquam tibi mane uidendus.
Transeo suppositos, et gaudia, uotaq; sæpe
Adspurcos decepta lacus, atque inde petitos
Pontifices salios, Scaurorum nomina falso
Corpore laturos, stat fortuna improba noctu
Arridens nudis infantibus, hos fouet omnes
Inuoluitq; sinu, domibus tunc porrigit altis,
Secretumq; sibi mimum parat, hos amat, his se
Ingerit, atque suos ridens producit alumnos.
Hic magicos affert cantus, hic Thessala uendit
Philtra, quibus ualeant mentem uexare mariti,
Et solea pulsare nates, quod desipis, inde est,
Inde animi caligo, et magna obliuio rerum,
Quas modo gessisti, tamen hoc tolerabile, si non
Et furere incipias, ut auunculus ille Neronis,
Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli

I nſudit, quæ non faciet, quod principis uxor?
A rdebant cuncta, et fracta compage ruebant.
N on aliter, quam ſi feciſſet Iuno maritum
I nſanum, minus ergo nocens erit A grippinæ
B oletus, ſiquidem uniꝰ præcordia preſſit
I lle ſenis, tremulumq; caput deſcendere iuſſit
I n cœlum, & longam mananti a labra ſaliuam.
H æc poſcit ferrum, atq; ignes, hæc potio torquet,
H æc lacerat mixtos æquitum cum ſanguine patres.
T anti partus equæ, quanti una uenefica conſtat.
O derunt natos de pellicæ, nemo repugnet,
N emo uetet, iam iam priuignum occidere fas eſt.
V os ego pupilli moneo, quibus amplior eſt res,
C uſtodite animas, et nulli credite menſæ.
L iuida materno feruent adipata ueneno.
M ordeat ante aliquis, quicquid porrexerit illa,
Q uæ peperit timidus præguſtet pocula papas.
F ingimus hæc, altum Satyra ſumente cothurnum
S ilicet & finem egreſſi, legemq; priorum,
G rande ſophocleo carmen bacchamur hiatu
M ontibus ignotum rutilis, cœloq; latino,
N os utinam uanꝰ. ſed clamat Pontia feci,
C onfiteor, pueriſq; meis aconita paraui,
Q uæ deprenſa patent, facimus tamen ipſa peregi.
T u ne duos una ſæuiſſima uipera cœna?
T u ne duos? ſeptem, ſi ſeptem forte fuiſſent.
C redamus tragicis quicquid de Colchide torua
D icitur, et Progne, nil contra conor, et illæ
G randia monſtra ſuis audebant temporibus. ſed
N on propter nummos, minor admiratio ſummis

Debetur monstris, quoties facit ira nocentem
Hunc sexum, et rabie iecur incendente feruntur
Præcipites, ut saxa iugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, cluoq; latus pendente recedit.
Illam ego nõ tulerim, quæ computat, et sœlus igens
Sana facit | spectant subeuntem fata mariti
Alœstum, & similis si permutatio detur
Morte uiri, cupiant animam seruare catellæ.
Occurrent multæ tibi Belides, atque Eriphyle,
Mane Clytemnestram nullus non uicus habebit.
Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
Insulsam, & fatuam leua, dextraq; tenebat,
At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ,
Sed tamen et ferro, si præguſtaret Atrides
Pontica ter uicti cautus medicamina regis.

Mendicant artes. sic roma coegit auara

SATYRA SEPTIMA.

Tspes & ratio studiorum in Cæsare tanta,
Solus enim tristes hac tempestate camœnas
Respexit, cum iam celebres, notiq; poetæ
Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
Tentarent, nec fœdum alii, nec turpe putarent
Præcones fieri, cum desertis Aganippes
Vallibus, exuriens migraret in atria Clio.
Nam si pieria quadrans tibi nullus in arca
Ostendatur, ames nomen, uictumq; Machæræ,
Et uendas potius, commissa quod auctio uendit
Stantibus œnophorum, tripodes, armaria, cistas
Halcyonem, Bacchi Thebas, & Teréa Fausti.
Hoc satius, quam si dicas sub iudice uidi,

Quod non uidisti, faciant equites Asiani
Quanquam, et cappadoces faciant, equites q; Bithyni,
Altera quos nudo traducit gallia talo,
Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
Cogetur post hac, nectit quicunque canoris
Eloquium uocale modis, Laurum q; momordit,
Hoc agite o iuuenes circumspicit, & stimulat uos,
Materiam q; sibi ducis indulgentia quærit.
Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Præsidia, atque ideo crocææ membrana tabellæ
Impletur, lignorum aliquid poscæ ocyus, & quæ
Componis, dona Veneris Telesine marito,
Aut clude, et positos tinea pertunde libellos.
Frange miser calamos, uigilataq; prælia dele,
Qui facis in parua sublimia carmina cella,
Vt dignus uenias ederis, et imagine macra
Spes nulla ulterior, didicit iam diues auarus
Tantum admirari, tantum laudare disertos.
Vt pueri Iunonis auem, sed defluit ætas
Et pelagi patiens, et cassidis, atque ligonis.
Tædia tunc subeunt animos, tunc se q;, suam q;
Terpsichoren odit facunda, et nuda senectus.
Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
Quem colis, et musarum, & Apollinis æde relicta.
Ipse facit uersus, atque uni cedit Homero
Propter mille annos. at si dulcedine famæ
Suæ census recites, Maculonus commodat ædes,
Ac longe ferrata domus seruire iubetur,
In qua sollicitas imitatur ianua portas.
Scit dare libertos extrema in parte sedentes

Ordinis & magnas comitum disponere uoces.
Nemo dabit regum, quanti subsellia constent,
Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
Quæq; reportandis posita est orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuiq; in puluere sulcos
Ducimus, et littus tenui uersamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali, tenet insanabile multos
Scribendi cacoëthes, et ægro in corde senescit.
Sed uatem egregium, cui non sit publica uena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triuiale moneta,
Hunc qualem nequeo monstrare, et sentio tantum
Anxietate carens, animus facit omnis acerbi
Impatiens, cupidus siluarum, aptusq; bibendis
Fontibus aonidum, neque enim cantare sub antro
Pierio, thyrsúm ue potest contingere sana
Paupertas, atque æris inops, quo nocte, dieq;
Corpus eget, satur est, cum dicit Horatius ohe.
Quis locus ingenio? nisi cum se carmine solo
Vexant, et dominis Cirrhæ, Nysæq; feruntur
Pectora nostra duas non admittentia curas?
Magne mentis opus, nec de lodicæ paranda
Attonitæ, currus, et equos, faciesq; deorum
Aspicere, et qualis rutulum confundat erinnys.
Nam si Vergilio puer, et tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes a crinibus hydri,
Surda nihil gemeret graue buccina, poscimus, ut sit
Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
Cuius et albiolos, et lenam pignerat Atreus.

NOn habet infelix Numitor, quod mittat amico,
Quintillæ quod donet, habet, nec defuit illi
Vnde emeret multa pascendum carne Leonem
Iam domitum, constat leuiori bellua sumptu
Nimirum, et capiunt plus intestina poetæ.
Contentus fama iaceat Lucanus in hortis
Marmoreis, et Sarrano, tenuiq; Falerno.
Gloria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est?
Curritur ad uocem iocundam, et carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cum Statius urbem,
Promisit'q; diem. tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaq; libidine uulgi
Auditur, sed cum fregit subsellia uersu,
Esurit, intactam Paridi nisi uendat Agauen.
Ille et militiæ multis largitur honorem,
Semestri uatum digitos circumligat auro.
Quod non dant proceres, dabit histrio, tu Camerinos,
Et Bareas, tu nobilium magna atria curas,
Præfectos Pelopea facit, philomela tribunos.
Haud tamen inuideas uati, quem pulpita pascunt.
Quis tibi Mœcenas? quis nunc erit aut Proculeius?
Aut Fabius? quis Cocta iterum? quis Lentulus alter?
Tunc par ingenio pretium, tunc utile multis
Pallere, et uinum toto nescire decembri.
Vester porro labor fœcundior historiarum
Scriptores, petit hic plus temporis, atque olei plus.
Nanque oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus, et crescit multa damnosa papyro,
Sic ingens rerum numerus iubet, atque operum lex,
Quæ tamen inde seges? terræ quis fructus apertæ?

Quis dabit historico, quantum daret Acta legenti?
Sed genus ignauum, quod tecto gaudet, et umbra.
Dic igitur quid causidicis ciuilia præstent
Officia? & magno comites in fasce libelli?
Ipsi magna sonant, sed tunc cum creditor audit
Præcipue, uel si tetigit latus acrior illo
Qui uenit ad dubium grandi cum codice nomen,
Tunc immensa caui spirant mendacia folles,
Conspuiturq; sinus, ueram deprendere messem.
Si libet, hinc centum patrimonia causidicorum,
Parte alia solum Russati pone Lacertæ.
Consedere duces, surgis tu pallidus Aiax
Dicturus dubia pro libertate bubulco
Iudice, rumpe miser tensum iecur, ut tibi lasso
Figantur uirides scalarum gloria palmæ.
Quod uocis pretium? sicus petasunculus, et uas,
Pelamydum, aut ueteres aphrorũ epimenida bulbi.
Aut uinum Thyberi deuectum: quinque lagenæ,
Si quater egisti, si contigit aureus unus,
Inde cadunt partes in fœdere pragmaticorum.
Aemilio dabitur, quantum petet, et melius nos
Egimus, huius enim stat currus aheneus, alti
Quadriiuges in uestibulis, atque ipse feroci
Bellatore sedens curuatum hastile minatur
Eminus, et statua meditatur prælia lusca.
Sic Pedo conturbat, Matho deficit, exitus hic est
Iongilli, magno cum rhinocerote lauari
Qui solet, & uexat lutulenta balnea turba,
Perq; forum iuuenes longo premit assere medos
Empturas pueros, argentum, myrrhina, uillas.

Spondet enim tyrio ſtlataria purpura filo.
Et tamen hoc ipſis eſt utile, purpura uendit
Cauſidicum, uendunt amethiſtina, conuenit illis
Et ſtrepitu, et facie maioris uiuere cœnſus.
Sed finem impenſæ non ſeruat prodiga Roma.
Vt redeant ueteres, Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nummos, niſi fulſerit anulus ingens.
Reſpicit hoc primum, qui litigat, an tibi ſerui
Octo, decem comites, poſt te an ſit ſella, togati
Ante pedes, ideo conducta Paulus agebat
Sardonyche, atque ideo pluris, quam Coſſus agebat,
Quam Baſilus. rara in tenui facundia panno?
Quando licet flentem Baſilo producere matrem?
Quis benedicentem Baſilum ferat? accipiat te
Gallia, uel potius nutricula cauſidicorum
Aphrica, ſi placuit mercedem imponere linguæ.
Declamare doces, o ferrea pectora Vectii,
Cum perimit ſæuos claſſis numeroſa tyrannos,
Nam quæcunque ſedens modo legerat, hæc eadē ſtās
Proferet, atque eadem cantabit uerſibus iiſdem,
Occidit miſeros crambe repetita magiſtros,
Quis color, & quod ſit cauſæ genus, atq; ubi ſumma
Quæſtio, quæ ueniant diuerſa parte ſagittæ.
Sarcuolunt omnes, mercedem ſoluere nemo,
Mercedem appellas? quid enim ſcio? culpa docentis
Scilicet arguitur, quod leua in parte mamillæ
Nil ſalit arcadico iuueni, cuius mihi ſexta
Quaque die miſerum dirus caput Hannibal īplet.
Quicquid id eſt, de quo deliberat, an petat urbem
Acannis, an poſt numbos, et fulmina cautus

Circumagat madidas a tempestate cohortes.
Quantum uis stipulare, et protinus accipe, quod do.
Vt toties illum pater audiat, aſt alii ſex,
Et plures uno conclamant ore ſophiſtæ,
Et ueras agitant lites raptore relicto,
Fuſa uenena ſilent, malus, ingratusq; maritus,
Et quæ iam ueteres ſanant mortaria cæcos.
Ergo ſibi dabit ipſe rudem, ſi noſtra mouebunt
Conſilia, & uitæ diuerſum iter ingredietur
Ad pugnam qui rhetorica deſcendit ab umbra
Summula ne pereat, qua uilis teſſera uenit
Frumenti. quippe hæc merces lautiſſima, tenta
Chryſogonus quanti doceat, uel Pollio quanti
Lautorum pueros artem ſcindens Theodori.
Balnea ſexcentis, et pluris porticus, in qua
Geſtetur dominus quoties pluit, an ne ſerenum
Expectet? ſpargatq; luto iumenta recenti?
Hic potius. nanque hic mundæ nitet ungula mulæ.
Parte alia longis numidarum fulta columnis
Surgat, et algentem rapiat cœnatio ſolem.
Quanticunque domus, ueniet: qui fercula docte
Componit, ueniet qui pulmentaria condit.
Hos inter ſumptus ſextertia Quintiliano
Vt multum, duo ſufficient. res nulla minoris
Conſtabit patri, quam filius. unde igitur tot
Quintilianus habet ſaltus? exempla nouorum
Fatorum tranſi, felix, et pulcher, et acer,
Felix, et ſapiens, et nobilis, et generoſus
Appoſitam nigræ lunam ſubtexit alutæ
Felix, orator quoque maximus, & iaculator

Et si perfrixit, cantat bene. distat enim, quæ
Sidera te excipiant modo primos incipientem
Edere uagitus, & adhuc a matre rubentem.
Si fortuna uolet, fies de rhetore consul,
Si uolet hæc eadem, fies de consule rhetor.
Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud, quã
Sydus, et occulti miranda potentia fati?
Seruis regna dabunt, captiuis fata triumphos,
Felix ille tamen, coruo quoque rarior albo.
Pœnituit multos uanæ, sterilisq; cathedræ,
Sicut Thrasymachi probat exitus, atque Secundi
Carinatis, et hunc inopem uidistis Athenæ
Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas.
Dii maiorum umbris tenuem, et sine pondere terrã,
Spirantesq; crocos, et in urna perpetuum uer,
Qui præceptorem sancti uoluere parentis
Esse loco. metuens uirgæ iam grandis Achilles
Cantabat patriis in montibus, et cui non tunc
Eliceret risum citharœdi cauda magistri?
Sed Ruffum, atque alios cædit sua quæq; iuuẽtus,
Ruffum qui toties Ciceronem allobroga dixit.
Quis gremio Enæladi, doctiq; Palæmonis affert,
Quantum grãmaticus meruit labor? et tamen ex hoc
Quodcunq; est (minus est autem quam rhetoris æra,)
Discipuli custos præmordet Acœnitus ipse,
Et qui dispensat, frangit sibi, cœde Palæmon
Et patere inde aliquid decrescere, non aliter, quam
Institor hibernæ tegetis, niueisq; cadurci,
Dum modo non pereat, mediæ quod noctis ab hora
Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sedebat

Qui docet obliquo lanam deducere ferro.
Dummodo non pereat totidem olfecisse lucernas,
Quot stabant pueri, cum totus decolor esset
Flaccus, & hæreret nigro fuligo Maroni.
Rara tamen merces, quæ cognitione tribuni
Non egeat. Sed uos sæuas imponite leges,
Vt præceptori uerborum regula constet,
Vt legat historias, authores nouerit omnes
Tanquam ungues, digitosq; suos, ut forte rogatus
Dum petit, aut thermas, aut phœbi balnea, dicat
Nutricem Anchisæ, nomen, patriamq; nouercæ
Archemori, dicat quot Acestes uixerit annos,
Quot siculus phrygibus uini donauerit urnas.
Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
Vt siquis cæra uultum facit, exigite, ut sit
Et pater ipsius cœtus, ne turpia ludant,
Ne faciant uicibus. non est leue tot puerorum
Obseruare manus, oculosq; in fine trementes.
Hæc inquit cures, et cum se uerterit annus
Accipe, uictori populus quod postulat aurum.

Nobilitas. ppria est uirtus non acta parentum

SATYRA OCTAVA.

Themata quid faciũt? qd prodest põtice longo
Sanguine censeri, pictosq; ostendere uultus
Maiorũ? et stantes in curribus Aemilianos?
Et Curios iam dimidios? nasumq; minorem
Coruini, & Galbam auriculis, nasoq; carentem?
Quis fructus generis, tabula iactare capaci
Fumosos equitum cum dictatore magistros,
Si cœram Lepidis male uiuitur? effigies quo

Tot bellatorum, si luditur alea pernox?
Ante numantinos: si dormire incipis ortu?
Luciferi, quo signa duces, & castra mouebant?
Cur allobrogicis, & magna gaudeat ara
Natus in herculeo Fabius lare? si cupidus, si
Vanus, & euganea quantum uis mollior agna?
Si tenerum attritus catinensi pumice lumbum
Squallentes traducit auos? emptorq; ueneni
Frangenda miseram funestat imagine gentem?
Tota licet ueteres exornent undique ceræ
Atria, nobilitas sola est, atque unica uirtus.
Paulus, uel Cossus, uel Drusus moribus esto,
Hos ante effigies maiorum pone tuorum,
Præcedant ipsas illi te consule uirgas.
Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi,
Iustitiæq; tenax factis, dictisq; mereris,
Agnosco procerem, salue Getulice, seu tu
Syllanus quocunque alio de sanguine rarus
Ciuis, & egregius patriæ contingis ouanti.
Exclamare libet populus quod clamat Osiri
Inuento. quis enim generosum dixerit hunc, qui
Indignus genere, et præclaro nomine tantum
Insignis? nanum cuiusdam Atlanta uocamus,
Aethiopem cygnum, paruam, extortamq; puellam,
Europen, canibus pigris, scabieq; uetusta
Leuibus, et siccæ lambentibus ora lucernæ,
Nomen erit pardus, tigris, leo, siquid adhuc est,
Quod fremit in terris uiolentius. ergo cauebis,
Et metues, ne tu sis Creticus, aut Camerinus.
His ego quem monui, tecum est mihi sermo Rubelli

P lancæ, tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
F œceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses.
V t te conciperet, quæ sanguine fulget Iuli,
N on quæ uentoso conducta sub aere texit,
V os humiles inquis uulgi pars ultima nostri,
Q uorum nemo queat patriam monstrare parentis,
A st ego œcropides, uiuas, et orignis huius
G audia longa feras, tamen ima plebe quiritem
F acundum inuenies, solet hic defendere causas
N obilis indocti, ueniet de plebe togata
Q ui iuris nodos, & legum ænigmata soluat.
H ic petit Euphraten iuuenis, domitiq; Bataui
C ustodes aquilas armis industrius, at tu
N il nisi œcropides, truncoq; simillimus hermæ,
N ullo quippe alio uincis discrimine, quam quod
I lli marmoreum caput est, tua uiuit imago.
D ic mihi teucrorum proles, animalia muta
Q uis generosa putet nisi fortia? nempe uolucrem
S ic laudamus equum, facili cui plurima palma
F eruet, & exultat rauco uictoria circo,
N obilis hic, quocunque uenit de gramine, cuius
C lara fuga ante alios, et primus in æquore puluis.
S ed uenale pecus corithæ, posteritas & nomina equorum
H irpini, si rara iugo uictoria sedit,
N il ibi maiorum respectus, gratia nulla
V mbrarum, dominos pretiis mutare iubentur
E xiguis, tritoq; trahunt epiredia collo
S egnipedes, digniq; molam uersare Nepotis.
E rgo ut miremur te, non tua, primum aliquid da,
Q uod possim titulis incidere præter honores,

Quos illis damus, et dedimus, quibus omnia debes.
Hæc satis ad iuuenem, quem nobis fama superbum
Tradit, et inflatum, plenum'q; Nerone propinquo.
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna · sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim, sic ut nihil ipse futuræ
Laudis agas, miserum est aliorũ incumbere famæ,
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes uiduas desiderat ulmos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer, ambiguæ si quando citabere testis,
Incertæq; rei, Phalaris licet imperet, ut sis
Falsus, & admoto dictet periuria tauro,
Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter uitam uiuendi perdere causas.
Dignus morte perit, cœnet licet ostrea centum
Gaurana, et Cosmi toto mergatur abeno.
Expectata diu tandem prouincia cum te
Rectorem accipiet, pone iræ frena, modum'q;,
Pone et auaritiæ, miserere inopum sociorum.
Ossa uides regum uacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid curia mandet.
Præmia quanta bonos maneant, quã fulmine iusto
Et Capito, et Tutor ruerint damnante senatu
Piratæ Cilicum, sed quid damnatio confert,
Cum Pansa eripiat, quicquid tibi Natta reliquit?
Præconem Chærippe tuis circunspice pannis,
Iam'q; tace, furor est post omnia perdere naulum.
Non idem gemitus olim, nec uultus erat par
Damnorum sociis florentibus, & modo uictis

P lena domus tunc omnis, et ingens ſtabat aceruus.
N ummorum ſpartana chlamys. conchylia coa,
E t cum Parrhaſii tabulis, ſignuſq; Myronis
P hidiacum uiuebat ebur, nec non Polycleti
M ultus ubique labor, raræ ſine Mentore menſæ.
I nde Dolabella eſt, atque hinc Antonius, inde
S acrilegus Verres, referebant nauibus altis
O cculta ſpolia, et plures de pace triumphos.
N unc ſocius iuga pauca boũ, et grex paruus equarũ,
E t pater armenti capto eripietur agello,
I pſi deinde lares, ſi quod ſpectabile ſignum,
S i quis in ædicula deus unicus, hæc etenim ſunt
P ro ſummis, nam ſunt hæc maxima, deſpicias tu
F orſitã imbelles rhodios, unctamq; Corinthum,
D eſpicias merito, quid enim reſinata iuuentus,
C ruraq; totius facient tibi leuia gentis?
H orrida uitanda eſt Hiſpania, gallicus axis,
I llyricumq; latus, parcæ et meſſoribus illis
Q ui ſaturant urbem circo ſcænæq; uacantem.
Q uanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ?
C um tenues nuper Marius diſcinxerit aphros?
C urandum in primis ne magna iniuria fiat
F ortibus, et miſeris, tollas licet omne, quod uſquã eſt
A uri, atque argenti, ſcutum, gladiumq; relinques,
E t iacula, et galeam. Spoliatis arma ſuperſunt.
Q uod modo propoſui non eſt ſententia, uerum
C redite me uobis folium recitare Sibyllæ.
S i tibi ſancta cohors comitum, ſi nemo tribunal
V endit acerſecomes, ſi nullum in coniuge crimen,
N ec per conuentus, nec cuncta per oppida curuis

VNguibus ire parat nummos raptura Celæno,
TUnc licèt a Pico numeres genus, altáq; si te
NOmina delectant, omnem titanida pugnam
INter maiores, ipsúmq; Promethéa ponas,
DE quocunq; uoles proauum tibi sumito libro.
QUod si præcipitem rapit ambitus atque libido,
SI frangis uirgas sociorum in sanguine, si te
DElectant hebetes lasso lictore secures,
INcipit ipsorum contra te stare parentum
NObilitas, claramq; facem præferre pudendis.
OMne animi uitium tanto conspectius in se
CRimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.
QUo mihi te solitum falsas signare tabellas
IN templis, quæ fecit auus? statuamq; parentis
ANte triumphalem? quo? si nocturnus adulter
TEmpora santonico uelas adoperta cucullo?
PRæter maiorum cineres, atque ossa uolucri
CArpento rapitur pinguis Damasippus, et ipse,
IPse rotam stringit multo sufflámine consul,
NOcte quidem, sed luna uidet, sed sidera testes
INtendunt oculos, finitum tempus honoris
CUm fuerit, clara Damasippus luce flagellum
SUmet, et occursum nusquam trepidabit amici
IAm senis, ac uirga prior innuet, atque manipulos
SOluet, et infundet jumentis ordea lassis.
INterea dum lanatas, torquémq; iuuencum
MOre Numæ cædit iouis ante altaria, iurat
HIpponam, et facies olida ad præsepia pictas.
SEd cum peruigiles placet instaurare popinas,
Obuius assiduo syrophœnix udus amomo

36

Currit, idumeæ syrophœnix incola portæ
Hospitis affectu dominum, regemq; salutat,
Et cum uenali Cyane succincta lagæna.
Defensor culpæ dicet mihi, fecimus & nos
Hæc iuuenes, esto, desisti nempe, nec ultra
Fouisti errorem, breue sit quod turpiter audes.
Quædam cum prima resecentur crimina barba.
Indulge ueniam pueris, Damasippus ad illos
Thermarum calices, inscriptaq; linteа nadit
Maturus bello Armeniæ, Syriæq; tuendis
Amnibus, & Rheno, atque Istro præstare Neronem
Securum ualet hæc ætas. mitte hostia Cæsar,
Mitte, sed in magna legatum quære popina,
Inuenies aliquo cum percussore iacentem
Permixtum nautis, aut furibus, aut fugitiuis,
Inter carnifices, et fabros sandapilarum,
Et resupinati cessantia tympana Galli,
Æqua ubi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec mensa remotior ulli.
Quid facias talem sortitus Pontice seruum?
Nempe in lucanos, aut thusca ergastula mittas.
At uos troiugenæ uobis ignoscitis, & quæ
Turpia cerdoni, Volesos, Brutosq; decebunt.
Quid, si nunquam adeo fœdis, adeoq; pudendis
Vtimur exemplis, ut non peiora supersint?
Consumptis opibus uocem Damasippe locasti
Sup pario, clamosum ageres ut phasma Catulli.
Laureolum uelox etiam bene Lentulus egit,
Iudice me dignus uera cruce, nec tamen ipsi
Ignoscas populo, populi frons durior huius,

Qui ſedet, & ſpectat triſcurria patriciorum,
P lanipedes audit fabios, ridere poteſt qui
M amercorum alapas, quanti ſua funera uendant,
Quid refert? uendunt nullo cogente Nerone
N ec dubitant cœlſi prætoris uendere ludis.
F inge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone,
Quid ſatius, mortem ſic quiſquam exhorruit, ut ſit
Z elotypus Thymeles, ſtupidi collega Corinthi?
R es haud mira tamen, citharœdo principe natus
N obilis, hæc ultra, quid erit niſi ludus? & illic
D edecus urbis habes, nec mirmillonis in armis,
N ec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce ſupina,
D amnat enim tales habitus, & damnat, et odit,
N ec galea frontem abſcondit, mouet ecce tridentem
P oſtquam uibrata pendentia retia dextra
N equicquam effudit, nudum ad ſpectacula uultum
E rigit, et tota fugit agnoſcendus arena.
C redamus tunicæ, de faucibus aurea cum ſe
P orrigat, et longo iactetur ſpira galero
E rgo ignominiam grauiorem pertulit omni
V ulnere, cum graccho iuſſus pugnare ſecutor
L ibera ſi dentur populo ſuffragia, quis tam
P erditus ut dubitet Senecam præferre Neroni,
C uius ſupplicio non debuit una parari
S imia, nec ſerpens unus, nec culeus unus?
P ar Agamemnonidæ crimen, ſed cauſa facit rem
D iſſimilem, quippe ille deis authoribus ultor
P atris erat cæſi media inter pocula, ſed nec
E lectræ iugulo ſe polluit, aut ſpartani
S anguine coniungi, nullis aconita propinquis

Miſcuit, in ſcæna nunquam cantauit Oreſtes.
Troica non ſcripſit, quid enim Verginius armis
Debuit ulaſci magnus, aut cum uindice Galba?
Quid Nero tam ſæua, crudáq; tyrannide fecit?
Hæc opera, atque hæc ſunt generoſi principis artes
Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita ſaltu
Proſtitui, graiæq; apium meruiſſe coronæ.
Maiorum effigies habeant inſignia uocis,
Ante pedes domiti longum tu pone Thyeſtæ
Syrma, uel Antigones, ſeu perſonam Menalippes,
Et de marmoreo catharam ſuſpende colloſſo.
Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi
Inueniet quicquam ſublimius? arma tamen uos
Nocturna, et flammas domibus, templiſq; paraſtis,
Vt bracatorum pueri, Senonumq; minores,
Auſi quod liceat tunica punire moleſta.
Sed uiglat conſul, uexillaq; ueſtra coercet.
Hic nouus arpinâs ignobilis, et modo Romæ
Municipalis eques galeatum ponit ubique
Præſidium attonitis, et in omni gente laborat.
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis, et tituli, quantum non Leucade, quantum
Theſſaliæ campis Octauius abſtulit udo
Cædibus aſſiduis gladio. ſed Roma parentem
Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
Arpinâs alius uolſcorum in monte ſolebat
Poſcere mercedes alieno laſſus aratro,
Nodoſam poſt hæc frangebat uertice uitem
Silentus pigra munire caſtra dolabra,
Hic tamen et Cimbros, et ſumma pericula rerum

EXcipit, et ſolus trepidantem protegit urbem,
ATq; ideo poſtquã ad Cimbros, ſtragemq; uolabant,
QUi nunquam attigerant maiora cladauera corui,
NObilis ornatur Lauro collega ſecunda.
PLebeiæ Deciorum animæ, plebeia fuerunt
NOmina, pro totis legionibus hi tamen; et pro
OMnibus auxiliis, atque omni plebe latina
SUfficiunt diis infernis, terræq; parenti
PLuris enim Decii, quam qui ſeruantur ab illis.
ANulla natus trabeam, et diadema Quirini,
ET faſces meruit regum ultimus ille bonorum.
PRodita laxabant portarum claustra tyranni
EXulibus iuuenes ipſius conſulis, et quos
MAgnum aliquid dubia pro libertate deceret,
QUod miraretur cum Cocle Mutius, et quæ
IMperii fines Tyberinum uirgo natauit,
OCculta ad patres produxit crimina ſeruus
MAtronis lugendus, at illos uerbera iuſtis
AFficiunt pœnis, et legum prima ſecuris.
MAlo pater tibi ſit Therſites, dummodo tu ſis
AEacidæ ſimilis, uulcaniaq; arma recuſes,
QUam te Therſitæ ſimilem producat Achilles.
ET tamen ut longe repetas, longeq; reuoluas,
NOmen, ab infami gentem deducas aſylo.
MAiorum primus quiſquis fuit ille tuorum,
AUt paſtor fuit, aut illud, quod dicere, nolo.

SATYRA NONA.

Concubitus diri et sodomitica probra notantur

Cire uelim quare toties mihi Neuole tristis
O cur as frõte obducta, cœu Marsya uictus.
Quid tibi cum uultu, qualẽ deprẽsus hẽbat
R auola, dum Rhodopes uda terit inguina barba?
N os cœlaphum incutimus lambenti crustula seruo.
N on erat hac facie miserabilior Crepereius
P ollio, qui triplicem usuram præstare paratus
C ircuit, et fatuos non inuenit unde repente
T ot rugæ? certe modico contentus agebas
V ernam equitem, conuiua ioco mordente facetus,
E t salibus uehemens intra pomeria natis.
O mnia nunc contra, uultus grauis, horrida siccæ
S ylua comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
P ræstabit calidi circumlita fascia uisci,
S ed fruticante pilo neglecta, & squallida crura.
Q uid macies ægri ueteris, quem tempore longo
T orret quarta dies, olimq; domestica febris?
D eprendas animi tormenta latentis in ægro
C orpore, deprendas et gaudia, sumit utrunque
I nde habitum facies, igitur flexisse uideris
P roposítum, & uitæ contrarius ire priori.
N uper enim (ut repeto) fanum Isidis, et Ganymedem
P acis, et aduectæ secreta palatia matris,
E t Cererem, (nam quo non prostat fœmina templo?)
N otior Aufidio mœchus cælebrare solebas,
(Quod taceo,) atque ipsos etiam inclinare maritos.
V tile & hoc multis uitæ genus, at mihi nullum
I nde operæ pretium, pingues aliquando lacernas

Munimenta togæ duri, crassíq; coloris,
Et male percussas textoris pectine galli
Accipimus, tenue argentum, uenæq; secundæ.
Fata regunt homines, fatum est in partibus illis,
Quas sinus abscondit, nam si tibi sidera cessant,
Nil faciet longi mensura incognita nervi,
Quamuis te nudum spumanti Virro labello
Viderit, et blandæ assidue, densæq; tabellæ
Sollicitet. Ζοὺς γὰρ πλουτέος ἄνδρα νέμουσιν.
Quod tamen ulterius monstrum, quà mollis auarus?
Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
Computat, et cauet, ponatur calculus, adsint
Cum tabula pueri, numera sestertia quinque
Omnibus in rebus, numerentur deinde labores,
An facile, et pronum est agere intra uiscera penem
Legitimum, atque illic hesternæ occurrere cœnæ?
Seruus erit minus ille miser, qui foderit agrum,
Quam dominum, sed tu sane tener & puerum te,
Et pulchrum, et dignum cyatho, cœloq; putabas.
Vos humili assecla uos indulgebitis unquam
Cultori, jam nec morbo donare parati?
En cui tu uiridem umbellam, cui succina mittas
Grandia, natalis quoties redit, aut madidum uer
Incipit, et strata positus, longaq; cathedra
Munera fœmineis tractat secreta calendis.
Dic passer cui tot montes, tot prædia seruas
Appula, tot miluos intra tua pascua lassos?
Te Trifolinus ager fœcundis uitibus implet,
Suspectumq; iugum Cumis, et Gaurus inanis.
Nam quis plura linit uicturo dolia musto?

Quantum erat exhausti lumbos donare clientis
Iugeribus paucis? melius ne hic rusticus infans
Cum matre, et casulis, et col-lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
Improbus es, cum posces ait, sed pensio clamat
Posce, sed appellat puer unicus, ut Polyphemi
Lata acies, per quam solers euasit Vlysses
Alter emendus erit, nanque hic non sufficit, ambo
Pascendi, quid agam bruma spirante? quid estuo?
Quid dicam scapulis seruorum mense decembri,
Et pedibus? durate, atque expectate cicadas?
Verum ut dissimules, ut mittas cætera, quanto
Metiris pretio, quod ni tibi deditus essem,
Deuotus q; cliens, uxor tua uirgo maneret?
Scis certe quibus ista modis, quam sæpe rogaris,
Et quæ pollicitus, fugientem sæpe puellam
Amplexu rapui, tabulas quoque ruperat, et iam
Signabat, tota uix hæc ego nocte redemi
Te plorante foris, testis mihi lectulus, et tu
Ad quem peruenit lecti sonus, et domnæ uox.
Instabile, ac dirimi cœptum, et iam penè solutum
Coniugum in multis domubus seruauit adulter.
Quo te circumagas? quæ prima, aut ultima ponas?
Nullum ergo meritum est ingrate, ac perfide nullū,
Quod tibi filiolus, uel filia nascitur ex me?
Tollis enim, et libris actorum spargere gaudes
Argumenta uiri, foribus suspende coronas,
Iam pater es, dedimus quod famæ opponere possis.
Iura parentis habes, propter me scriberis hæres,
Legatum omne capis, necnon et dulce caducum.

NONA.

Commoda præterea iunguntur multa cæducis,
Si numerum, si tres impleuero iusta doloris
Nequeat causa tui, contra tamen ille quid affert?
Negligit, atque alium bipedem sibi quærit asellum.
Hæc soli commissa tibi cælare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querelas.
Nam res mortifera est inimicus pumicæ leuis,
Qui modo secretum commiserat, ardet, et odit
Tanquam prodiderim quicquid scio, sumere ferrum,
Fuste aperire caput, candelam apponere naluis
Non dubitat, nec contemnas, aut despicias, quod
His opibus nunquam cara est annona veneni.
Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis
O Corydon Corydon, secretum diuitis ullum
Esse putas, serui ut taceant, iumenta loquentur,
Et canis, et postes, et marmora, claude fenestras,
Vela tegant rimas, iunge hostia, tollito lumen
Et medio, clament omnes, prope nemo recumbat,
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundum
Proximus ante diem caupo sciet, audiet et quæ
Finxerunt pariter librarius, archimagiri
Carptores, quod enim dubitant componere crimen
In dominos, quoties rumoribus ulciscuntur
Balthea? nec deerit qui te per compita quærat
Nolentem, et miseram uinosus inebriet aurem.
Illos ergo roges quicquid paulo ante petebas
A nobis, taceant illi, sed prodere malunt
Arcanum quam subrepti potare falerni,
Pro populo faciens quantum Lausella bibebat.
Viuendum recte cum propter plurima, tum his

P ræcipue cauſis, ut linguas mancipiorum
C ontemnas, nam lingua mali pars peſſima ſerui.
D eterior tamen hic, qui liber non erit, illis,
Quorum animas, et farre ſuo cuſtodit, et ære.
I dcirco ut poſſim linguam contemnere ſerui,
V tile conſilium modo, ſed commune dediſti,
N unc mihi quid ſuades poſt damnũ temporis, et ſpes
D ecæptas? Feſtinat enim decurrere uelox
F loſculus anguſtæ, miſeræq; breuiſſima uitæ
P ortio, dum bibimus, dum ſerta, unguenta, puellas
P oſcimus, obrepit non intellecta ſenectus.
N etrepida, nunquam pathicus tibi decrit amicus
S tantibus, et ſaluis his collibus, undique ad illos
C onueniunt et carpentis, et nauibus omnes,
Q ui digito ſcalpunt uno caput, altera maior
S pes ſupereſt, tu tantum erucis imprime dentem.
H æc exempla para felicibus, at mea Clotho,
E t Lacheſis gaudent, ſi paſcitur inguine uenter:
O parui, noſtriq; lares, quos ture minuto,
A ut farre, et tenui ſoleo exornare corona,
Q uando ego figam aliquid, quo ſit mihi tuta ſenectus
A tegete, et baculo? uigenti millia fœnus
P ignoribus poſitis, argenti uaſcula puri,
S ed quæ Fabricius cenſor notet, et duo fortes
D e grege mœſorum, qui me ceruicæ locata
S ecurum iubeant clamoſo inſiſtere circo,
S it mihi præterea curuus cælator, et alter,
Q ui multas facies pingat cito. ſufficient hæc.
Q uando ego pauper ero, uotum miſerabile, nec ſpes
H is ſaltem, nam cum pro me fortuna rogatur

Affigit cæras illa de naue petitas,
Quæ ſiculos cantus effugit remige ſurdo.

SATYRA DECIMA.

Mnibus in terris, quæ ſunt a Gadibus uſq;
Aurorã, et Gangem, pauci diſcœre poſſũt
Vera bona, atq; illis multũ diuerſa, remota
Erroris nebula. quid enim ratione timemus,
Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te
Conatus non pœniteat, uotiq; peracti?
Euertêre domos totas optantibus ipſis
Dii faciles, nocitura toga, nocitura petuntur
Militia, et torrens dicendi copia, multis
Et ſua mortifera eſt facundia. uiribus ille
Confiſus periit, admirandiſq; lacertis.
Sed plures nimia congeſta pecunia cura
Strangulat, et cuncta exuperans patrimonia cẽſus,
Quanto delphinis balæna britannica maior.
Temporibus diris igitur, iuſſuq; Neronis
Longinum, et magnos Senecæ prædiuitis hortos
Clauſit, et egregias lateranorum obſidet ædes
Tota cohors. rarus uenit in cœnacula miles.
Pauca licet portes argenti uaſcula puri,
Nocte iter ingreſſus gladium, contumq; timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis harundinis umbram.
Cantabit uacuus coràm latrone uiator.
Prima ferè uota, et cunctis notiſſima templis,
Diuitiæ ut creſcant, ut opes, ut maxima toto
Noſtra ſit arca foro. ſed nulla aconita bibuntur
Fictilibus, tunc illa time, cum pocula ſumes

Gemmata, et lato ſetinum ardebit in auro.
Iám ne igitur laudas, quod de ſapientibus alter
Ridebat, quoties a limine mouerat unum,
Protulerat́q; pedem, flebat cõtrarius alter?
Sed facilis cuiuis rigidi cẽſura cachini,
Mirandum eſt unde ille oculis ſuffecerit humor.
Perpetuo riſu pulmonem agitare ſolebat
Democritus, quanquam non eſſent urbibus illis
Prætexta, et trabeæ. faſces, lectica, tribunal.
Quid ſi uidiſſet prætorem in curribus altis
Extantem, et medio ſublimem in puluere circi
In tunica Iouis, et pictæ ſerrana ferentem
Exhumeris auleæa togæ. magnæq; coronæ,
Tantum orbem, quanto ceruix non ſufficit ulla?
Quippe tenet ſudans hanc publicus, et ſibi conſul,
Ne placeat curru ſeruus portatur eodem.
Da nunc et uolucrem ſceptro quæ ſurgit eburno,
Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis officia, et niueos ad frena Quirites,
Defoſſa in loculis quos ſportula fecit amicos.
Iunc quoque materiam riſus inuenit ad omnes
Occurſus hominum, cuius prudentia monſtrat
Summos poſſe uiros, et magna exempla daturos
Vereucum in patria, craſſóq; ſub aere naſci.
Ridebat curas, nec non et gaùdia uulgi,
Interdum et lachrymas, cum fortunæ ipſe minaci
Mandaret laqueum, mediumq; oſtenderet unguem.
Ergo ſuperuacua, aut pernicioſa petuntur,
Propter quæ fas eſt genua incærare deorum.
Quoſdam præcipitat ſubiecta potentia magnæ

I nuidiæ, mergit longa, atque insignis, honorum
P agina, descendunt statuæ, restemq; sequuntur.
I psas deinde rotas bigarum impacta securis
C ædit, et immeritis franguntur crura caballis.
I am stridunt ignes, iam follibus, atque caminis
A rdet adoratum populo caput, et crepat ingens
S eianus, deinde ex facie toto orbe secunda
F iunt urceoli, pelues, sartago, patellæ.
P one domi lauros, duc in capitolia magnum,
C retatum'q; bouem, Seianus ducitur unco
S pectandus. gaudent omnes. quæ labra? quis illi
V ultus erat? nunquam, si quid mihi credis, amauit
H unc hominem. sed quo cecidit sub crimine? quisnam
D elator? quibus indiciis? quo teste probauit?
N il horum, uerbosa, et grandis epistola uenit
A Capreis. bene habet, nil plus interrogo, sed quid
T urba tremens? sequitur fortunam, ut semper, et odit
D amnatos. idem populus si Nortia thusco
F auisset, si oppressa foret secura senectus
P rincipis, hac ipsa Seianum diceret hora
A ugustum, iam pridem, exquo suffragia nulli
V endimus, effugit curas, nam qui dabat olim
I mperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
C ontinet, atque duas tantum res anxius optat
P anā, et circenses, perituros audio multos.
N il dubium, magna est fornacula, pallidulus mi
B rutidius meus ad Martis fuit obuius aram,
Q uam timeo, uictus ne pœnas exigat Aiax,
V t male defensus, curramus præcipites, et
D um iacet in ripa, calcemus Cæsaris hostem.

Sed uideant serui, nequis neget, et pauidum in ius
Ceruice astricta dominum trahat. hi sermones
Tunc de Seiano, secreta hæc murmura uulgi.
Vis ne salutari sicut Seianus? habere
Tantundem? atque illi sellas donare curules?
Illum exercitibus præponere? tutor haberi
Principis angusta Caprearum in rupe sedentis
Cum grege chaldæo? uis certe pila, cohortes,
Egregios equites, et castra domestica, quidni
Hæc cupias, et qui nolunt occidere quenquam,
Posse uolunt. sed quæ præclara, et prospera tanti,
Vt rebus lætis par sit mensura malorum?
Huius qui trahitur prætextam sumere mauis?
An Fidenarum, Gabiorum'q; esse potestas?
Et de mensura ius dicere? uasa minora
Frangere pannosus uacuis ædilis Vlubris?
Ergo quid optandum foret ignorasse fateris
Seianum. nam, qui nimios optabat honores,
Etumias poscebat opes, numerosa parabat
Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
Casus, et impulsæ præceps immane ruinæ.
Quid Crassos? quid Pompeios euertit, et illum,
Ad sua qui domitos deduxit flagra quirites?
Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnáq; numinibus uota exaudita malignis.
Ad generum cæreris sine cæde, et uulnere pauca
Descendunt reges, et sicca morte tyranni.
Eloquium, ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
Incipit optare, et totis quinquatribus optat,
Quisquis adhuc uno partam colit asse Mineruam,

Quem sequitur custos angustæ uernula capsæ,
Eloquio sed uterque perit orator, utrumque
Largus, et exundans leto dedit ingenii fons.
Ingenio manus est, et cœruix cæsa, nec unquam
Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.
O fortunatam natam me consule Romam.
Antoni gladios potuit contemnere, si sic
Omnia dixisset, ridenda poëmata malo,
Quam te conspicuæ diuina Philippica famæ,
Volueris a prima quæ proxima. sæuus et illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem, et pleni moderantem frena theatri.
Dijs ille aduersis genitus, fatóq; sinistro,
Quem pater ardentis massæ fuligine lippus
A carbone, et forcipibus, gladioq; parante
Inde, et luteo uulcano ad rhetora misit.
Bellorum exuuiæ, truncis affixa trophæis
Loricæ, et fracta de casside buccula pendens,
Et curtum temone iugum, uictæq; triremis
Aplustre, et summo tristis captiuus in arcu,
Humanis maiora bonis creduntur, adhæc se
Romanus, graiusq;, ac barbarus induperator
Erexit, causas discriminis, atque laboris
Inde habuit, tanto maior famæ sitis est, quam
Virtutis. quis enim uirtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollas? patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, et laudis, titulíq; cupido
Hæsuri saxis cinerum custodibus, ad quæ
Discutienda ualent sterilis mala robora ficus,
Quandoquidē data sunt ipsis quoq; fata sepulchris.

43

Expende Hannibalem, quot libras in duce summo
Inueniesˀ hic est, quem non capit Aphrica mauro
Perfusa Oceano, Niloq; admota tepenti.
Rursus ad æthiopum populos, aliosq; Elephantos,
Additur imperiis Hispania, pyrenæum
Transilit, opposuit natura alpemq;, niuemq;,
Diuisit scopulos, & montem rupit aceto.
Iam tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit,
Actum inquit nihil est, ni pœno milite portas
Frangimus, et media uexillum pono Suburra.
O qualis facies, et quali digna tabella,
Cum getûla ducem portaret bellua luscum.
Exitus ergo quis estˀ o gloria, uincitur idem
Nempe, et in exiliũ præceps fugit, atq; ibi magnus,
Mirandusq; cliens sedet ad prætoria regis,
Donec bithyno libeat uigilare tyranno.
Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
Non gladii, non saxa dabunt, non tela, sed ille
Cannarum uindex, ac tanti sanguinis ultor
Annulus. i demens, et sæuas curre per alpes,
Vt pueris placeas, et declamatio fias.
Vnus pelæo iuueni non sufficit orbis,
Æstuat infelix angusto limite mundi,
Vt Gyaræ clausus scopulis, paruaq; Seripho,
Cum tamen a figulis munitam intrauerit urbem,
Sarcophago contentus erit. mors sola fatetur,
Quantula sint hominum corpuscula. creditur olim
Velificatus athos, et quicquid Græcia mendax
Audet in historia, cum stratum classibus iisdem,
Suppositumq; rotis solidum mare, credimus altos

DECIMA.

Defecisse amnes, epotaq; flumina medo
Prandente, et madidis cantat quæ Sostratus alis.
Ille tamen qualis rediit Salamine relicta,
In eorum, atque eurum solitus sæuire flagellis
Barbarus æolio nunquam hoc in carcere passos
Ipsum compedibus, qui uinxerat Ennosigæum?
Mitius id sane, quod non & stigmate dignum
Credidit, huic quisquam uellet seruire deorum?
Sed qualis rediit? nempe una naue cruentis
Fluctibus, ac tarda per densa cadauera prora,
Has toties optata exegit gloria pœnas.
Da spatium uitæ, multos da Iuppiter annos,
Hoc recto uultu, solum hoc & pallidus optas.
Sed quam continuis, & quantis longa senectus
Plena malis, deformem, & tetrũ ante omnia uultũ,
Dissimilemq; sui, deformem pro cute pellem,
Pendentesq; genas, et tales aspice rugas,
Quales, umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,
In uetula scalpit iam mater Simia bucca.
Plurima sunt iuuenum discrimina, pulchrior ille
Hoc, atque ille alio, multum hic robustior illo,
Vna senum facies, cum uoce trementia labra.
Et iam leue caput, madidiq; infantia nasi.
Frangendus misero gingua panis inermi,
Vsque adeo grauis uxori, natisq;, sibiq;,
Vt captatori moueat fastidia Cosso.
Non eadem uini, atque cibi torpente palato
Gaudia, nam coitus iam longa obliuio, uel si
Coneris, iacet exiguus cum ramice nerus,
Et quamuis tota palpetur nocte, iacebit.

An ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
Canicies? quid quod merito suspecta libido est,
Quæ Venerem affectat sine uiribus? aspice partis
Nunc damnum alterius, nam quæ cantate uoluptas,
Sit licet eximius citharœdus? sit ue Seleucus,
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna.
Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
Qui uix cornicines exaudiat, atque tubarum
Concentus? clamore opus est, ut sentiat auris,
Quem dicat uenisse puer, quot nuntiet horas.
Præterea minimus gelido iam corpore sanguis
Febre calet sola, circunsilit agmine facto
Morborum omne genus, quorum si nomina quæras,
Promptius expediam, quot amauerit Hippia mœchos,
Quot Themison ægros autumno occiderit uno,
Quot Basilus socios, quot circunscripserit Hirrus
Pupillos, quot longa uiros exorbeat uno
Mane die, quot discipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot uillas possideat nunc,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
Perdidit ille oculos, & luscis inuidet, huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
Ipse ad conspectum cenæ diducere rictum
Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
Ore uolat pleno mater ieiuna, sed omni
Membrorum damno maior dementia, quæ nec
Nomina seruorum, nec uultum agnoscit amici,
Cum quo præterita cenauit nocte, nec illos,
Quos genuit, quos eduxit, nam comitia cæno

Hæredes uetat esse suos, bona tota feruntur
Adphialen, tantum artificis ualet halitus oris,
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Vt uigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
Funera natorum, rogus aspiciendus amatæ
Coniugis, et fratris, plenæq; sororibus urnæ.
Hæc data pœna diu uiuentibus, ut renouata
Semper clade domus multis in luctibus, inq;
Perpetuo mœrore, et nigra ueste senescant.
Rex Pylius, (magno si quicquam credis Homero)
Exemplum uitæ fuit a cornicæ secundæ.
Felix nimirum, qui tot per sæcula mortem
Distulit, atque suos iam dextra computat annos,
Quiq; nouum toties mustum bibit, oro parumper
Attendas, quantum de legibus ipse queratur
Fatorum, et nimio de stamine, cum uidet acris
Antilochi barbam ardentem, nam quærit ab omni
Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiserit æuo.
Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillem,
Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolumi troia Priamus uenisset ad umbras
Assaraci magnis solennibus, Hectore funus
Portante, ac reliquis fratrum ceruicibus inter
Iliadum lachrymas, ut primos edere planctus
Cassandra inciperet, scissaq; Polyxena palla,
Si foret extinctus diuerso tempore, quo iam
Cæperat audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia uidit
Euersa, et flammis asiam, ferroq; cadentem.

Tunc miles tremulus posita tulit arma tyara,
Et ruit ante aram summi Iouis, ut uetulus bos,
Qui domini cultris tenue, & miserabile collum
Præbet ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille utcunque hominis, sed torua canino
Latrauit rictu, quæ post hunc uixerat uxor.
Festino ad nostros, & regem transeo Ponti,
Et Crœsum, quem uox iusti facunda Solonis
Respicere ad longæ iussit spatia ultima uitæ.
Exilium, & carcer Minturnarum'q; paludes,
Et mendicatus uicta Carthagine panis
Hinc causas habuere. quid illo ciue tulisset
Natura in terris, quid Roma beatius unquam,
Si circunducto captiuorum agmine, & omni
Bellorum pompa, animam exhalasset opimam,
Cum de theutonico uellet descendere curru?
Prouida Pompeio dederat Campania febres
Optandas, sed multæ urbes, & publica uota
Vicerunt. igitur fortuna ipsius, et urbis
Seruatum uicto caput abstulit, hoc cruciatu
Lentulus, hac pœna caruit, cecidit'q; Cethegus
Integer, & iacuit Catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris fanum uidet anxia mater
Vsque ad delitias uotorum, cur tamen inquit
Corripias? pulchra gaudet Latona Diana.
Sed uetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit. cuperet Rutilæ Virginia gibbum
Accipere, atque suam Rutilæ dare. filius autem
Corporis egregii miseros, trepidos'q; parentes

Semper habet·rara est adeo concordia formæ,
Atq; pudicitiæ, sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac ueteres imitata Sabinas.
Præterea castum ingenium, uultumq; modestum
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu·quid enim puero conferre potest plus
Custode, & cura natura potentior omni?
Non licet esse uiros·nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia, nullus ephebum
Deformem sæua castrauit in arce tyrannus,
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, uel
Strumosum, atque utero pariter, gibboq; tumentem.
Nunc ergo iuuenis specie lætare tui, quem
Maiora expectant discrimina, fiet adulter
Publicus, et pœnas metuet quascunque mariti
Exigere irati, nec erit felicior astro
Martis, ut in laqueos nunquam incidat, exigit autem
Interdum ille dolor plus, quàm lex ulla dolori
Concessit, necat hic ferro, secat ille cruentis
Verberibus, quosdam mœchos & mugilis intrat.
Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
Matronæ, mox cum dederit seruilia nummos,
Fiet & illius quam non amat, exuet omnem
Corporis ornatum·quid enim ulla negauerit udis
Inguinibus, siue est hæc Hippia, siue Catulla?
Deterior totos habet illic fœmina mores.
Sed casto quid forma nocet? quid profuit imo
Hippolyto graue propositum? quid Bellerophonti?
Erubuit nempe hæc ceu fastidita repulsa.

Nec Sthenebœa minus, quã Cressa excanduit, et se
Concussere ambæ. mulier sæuissima tunc est,
Cum stimulos odio pudor admouet. elige quid nam
Suadendum esse putes, cui nubere Cæsaris uxor
Destinat, optimus hic, et formosissimus idem
Gentis patritiæ rapitur miser extinguendus
Messalinæ oculis. dudum sedet illa parato
Flammeolo, tyriusq; palàm genialis in hortis
Sternitur, et ritu decies centena dabuntur
Antiquo, ueniet cum signatoribus auspex.
Hæc tu secreta, et paucis commissa putabas,
Non nisi legitime nult nubere, quid placeat, dic,
Ni parere uelis, pereundum est ante lucernas,
Si scelus admittas, dabitur mora parua, dum res
Nota urbi, et populo contingat principis aures,
Dedecus ille domus sciet ultimus, interea tu
Obsequere imperio, si tanti est uita dierum
Paucorum, quicquid leuius, meliusq; putaris,
Præbẽda est gladio pulchra hæc, et candida cerui x.
Nil ergo optabunt homines? si consilium uis,
Permittes ipsis expendere numinibus, quid
Conueniat nobis, rebusq; sit utile nostris.
Nam pro iocundis aptissima quæque dabunt dii.
Carior est illis homo, quam sibi nos animorum
Impulsu, et cæca, magnaq; cupidine ducti
Coniugium petimus, partumq; uxoris, at illis
Notum qui pueri, qualisq; futura sit uxor.
Ut tamen et poscas aliquid, uoueasq; sacellis
Exta, & candiduli diuina tomacula porci,
Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.

DECIMA.

Fortem posce animum, et mortis terrore carentem,
Qui spatium uitæ extremum inter munera ponat
Naturæ, qui ferre queat quoscunque labores,
Nesciat irasci, cupiat nihil, et potiores
Herculis erumnas credat, sæuosq; labores,
Et uenere, et cœnis, & plumis Sardanapali.
Monstro, quod ipse tibi possis dare, semita certe
Tranquillæ per uirtutem patet unica uitæ.
Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
Nos facimus Fortuna deam, cœloq; locamus.

SATYRA VNDECIMA.

Ticus eximie si cœnat, lautus habetur,
Si Rutilus demēs, quid enī maiore cachino
Excipitur uulgi, quam pauper Apicius? oīs
Conuictus, thermæ stationes, omne theatrum
De Rutilo; nam dumalida, ac iuuenilia membra
Sufficiunt galeæ; dumq; ardens sanguine fertur
Non cogente quidem, sed nec prohibente tribuno
Scripturus leges, & regia uerba lanistæ.
Multos porro uides, quos sæpe elusus ad ipsum
Creditor introitum solet expectare macelli,
Et quibus in solo uiuendi causa palato est.
Egregius cœnat, meliusq; miserrimus horum,
Et cito cæsurus iam perlucente ruina.
Interea gustus elementa per omnia quærunt,
Nunquam animo pretiis obstantibus, interius si
Attendas, magis illa iuuant quæ pluris emuntur.
Ergo haud difficile est perituram arcessere summam
Lancibus oppositis, uel matris imagine fracta,

Et quadringentis nummis condire gulosum
Fictile, sic ueniunt ad miscellanea ludi.
Refert ergo quis haec eadem paret, in Rutilo nam
Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen
Sumit, et a censu famam trahit. illum ego iure
Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
Omnibus in Libya sit montibus, hic tamen idem
Ignoret quantum ferrata distet ab arca,
Saeculus, e coelo descendit γνῶθι σεαυτόν.
Figendum, et memori tractandum pectore, siue
Coniugium quaeras, uel sacri in parte senatus
Esse uelis, nec enim loricam poscat Achillis
Thersites, in qua se traducebat Vlysses
Anapitem, ceu tu magno discrimine causam
Protegere affectas. te consule, dic tibi quis sis
Orator uehemens, an Curtius, ammatho, buccae
Nosce tuae mensura, spectandaque rebus
In summis, minimis, etiam cum piscis emetur,
Nec mulum cupias, cum sit tibi gobio tantum
In loculis, quis enim te deficiente crumena,
Et crescente gula manet exitus, ære paterno,
Ac rebus mersis in uentrem, foenoris, atque
Argenti grauis, & pecorum, agrorumque capacem?
Talibus a dominis post cuncta nouissimus exit
Annulus, et digito mendicat Pollio nudo.
Non praematuri cineres, nec funus acerbum
Luxuriae, sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerunque gradus, conducta pecunia Romae,
Et coram dominis consumitur, inde ubi paulum
Nescio quid superest, et pallet foenoris author,

Qui uertêre ſolum, Baias, et ad hoſtia currunt.
Cedere nanque foro iam non deterius, quam
Aeſquilias a feruenti migrare Suburra.
Ille dolor ſolus patriam fugientibus, illa
Mœſtitia eſt, cæruiſſe anno ciuibus uno.
Sanguinis in facie non hæret gutta, morantur
Pauci ridiculum, et fugientem ex urbe pudorem.
Experiere hodie numquid pulcherrima dictu
Perſicæ non præſtem uita, nec moribus, et re,
Sed laudem ſiliquas occultus ganeo, pultes
Corà m aliis dictem puero, ſed in ore placentas.
Nam cum ſis conuiua mihi promiſſus, habebis
Euandrum, uenies Tirynthius, aut minor illo
Hoſpes, et ipſe tamen contingens ſanguine cœlum
Alter aquis, alter flammis ad ſidera miſſus.
Feracula nunc audi nullis ornata macellis
De tyburtino ueniet pinguiſſimus agro
Oedulus, et toto grege mollior, inſcius herbæ,
Necdum auſus uirgas humilis mordere ſalicti,
Qui plus lactis habet, quam ſanguinis, et montani
Aſparagi, poſito quos legit uillica fuſo.
Grandia præterea, tortoq; calentia fœno
Oua adſunt ipſis cum matribus, et ſeruatæ
Parte anni, quales fuerant in uitibus, uuæ,
Signinum, ſyriumq; pirum: de cœrbibus iiſdem
Aemula picœnis, et odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, ſiccatum frigore poſtquam
Autumnum, et crudi poſuere pericula ſuci.
Hæc olim noſtri iam luxurioſa ſenatus
Cœna fuit; Curius paruo quæ legerat horto.

Ipſe focis breuibus ponebat oluſcula, quæ nunc
Squallidus in magna faſtidit compede foſſor,
Qui meminit calidæ ſapiat quid inulua popinæ.
Sicci terga ſuis rara pendentia crate
Moris erat quondam feſtis ſeruare diebus,
Et natalitium cognatis ponere lardum,
Accedente noua ſi quam dabat hoſtia, carne,
Cognatorum aliquis titulo ter conſulis, atque
Caſtrorum imperiis, et dictatoris honore
Functus, ad has epulas ſolito maturius ibat,
Erectum domito referens a monte ligonem.
Cum tremerent autem Fabios, durumq; Catonem,
Et Scauros, & Fabricios, rigidiq; ſeueros
Cenſoris mores etiam collega timeret,
Nemo inter curas, et ſeria duxit habendum,
Qualis in oceani fluctu teſtudo nataret.
Clarum troiugenis factura, ac nobile fulcrum,
Sed nudo latere, et paruis frons ærea lectis
Vile coronati caput oſtendebat aſelli,
Ad quod laſciui ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus, atque ſupellex.
Tunc rudis, et graias mirari neſcius artes,
Vrbibus euerſis prædarum in parte reperta
Magnorum artificum frangebat pocula miles,
Vt phaleris gauderet equus, cælataq; caſſis
Romuleæ ſimulacra feræ manſueſcere iuſſæ
Imperii fato, et geminos ſub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis, et haſta,
Pendentisq; dei perituro oſtenderet hoſti.
Argenti quod erat ſolis fulgebat in armis.

P onebant igitur thuſco farrata catino
O mnia tunc, quibus inuideas ſi liuidulus ſis.
ſT emplorum quoque maieſtas præſentior, et uox
N octe ferè media, mediamq; audita per urbem
L ittore ab oceani gallis uenientibus, & diis
O fficium uatis peragentibus, his monuit nos,
H anc rebus latis curam præſtare ſolebat
F ictilis, et nullo uiolatus Iuppiter auro.
I lla dominatas, noſtraq; ex arbore menſas
T empora uiderunt, hos lignum ſtabat in uſus,
A nnoſam ſi forte nucem deiecerat eurus.
⌊A t nunc diuitibus cœnandi nulla uoluptas,
N il Rombus, nil dama ſapit, putere uidentur
V ngenta, atque roſæ, latos niſi ſuſtinet orbes
G rande ebur, et magno ſublimis pardus hiatu
D entibus ex illis quos mittit porta Syenes,
E t mauri celeres, et mauro obſcurior indus,
E t quos depoſuit nabathæo bellua ſaltu,
I am nimios, capitiq; graues, hinc ſurgit orexis,
H inc ſtomacho bilis, nam pes argenteus illis,
A nnulus in digito quod ferreus. ergo ſuperbum
C onuiuam caueo, qui me ſibi comparat, et res
D eſpicit exiguas, adeo nulla uncia nobis
E ſt eboris, nec teſſellæ, nec calculus ex hac
M ateria, quin ipſa manubria cultellorum
O ſſea, non tamen his ulla unquam obſonia fiunt
R ancidula, haud ideo peior gallina ſecatur.
S ed nec ſtructor erit, cui cædere debeat omnis
P ergula, diſcipulus Tripheri doctoris, apud quem
S umine cum magno lepus, atque aper, et pygargus,

Et ſcythicæ uolucres, et phœnicopterus ingens,
Et Getûlus orix, hebeti lautiſſima ferro
Cæditur, et tota ſonat ulmea cœna ſuburra.
Nec fruſtum capreæ ſubducere, nec latus aphræ
Nouit auis noſter tyrunculus, ac rudis omni
Tempore, et exiguæ fruſtis imbutus ofellæ.
Plebeios calices, et paucis aſſibus emptos
Porriget incultus puer, atque a frigore tutus,
Non phryx, aut lycius, non a mangone petitus
Quiſquam erit, et magno, cum poſcis, poſce latine.
Idem habitus cunctis, tonſi, erectíq; capilli,
Atque hodie tantum propter conuiuia pexi.
Paſtoris duri eſt hic filius, ille bubulci.
Suſpirat longo non uiſam tempore matrem,
Et caſulam, et notos triſtis deſiderat ædos,
Ingenui uultus puer, ingenuíq; pudoris,
Quales eſſe decet, quos ardens purpura ueſtit,
Nec pugillares defert in balnea raucus
Teſticulos, nec uellendas iam præbuit alas,
Craſſa nec oppoſito pauidus tegit inguina gutto.
Hic tibi uina dabit diffuſa in montibus illis,
Aſquibus ipſe uenit, quorum ſub uertice luſit.
Nanq; una eſt, atq; eadē uini patria, atq; miniſtri.
Forſitan expectes, ut Gaditana canoro
Incipiat prurire choro, plauſúq; probatæ
Ad terram tremulo deſcendant clune puellæ
Irritamentum Veneris languentis, et acres
Diuitis urticæ, maior tamen iſta uoluptas
Alterius ſexus, magis ille extenditur, et mox
Auribus, atque oculis concepta urina mouetur.

NOn capit has nugas humilis domus, audiat ille
TEstarum crepitus cum uerbis, nudum olido stans
FOrnicę manapium quibus abstinet, ille fruatur
VOcibus obscœnis, omniq; libidinis arte,
QUi lacędæmonium pytismate lubricat orbem,
NAnque ibi fortunæ ueniam damus. alea turpis,
TUrpe et adulterium mediocribus, hæc eadem illi
OMnia cum faciant, hilares, nitidiq; uocantur.
NOstra dabunt alios hodie conuiuia ludos,
CONditor iliados cantabitur, atque Maronis
ALtisoni dubiam facientia carmina palmam.
QUid refert tales uersus, qua uoce legantur?
SEd nunc dilatis auerte negotia curis,
ET gratam requiem dona tibi, quando licębit
PEr totam cessare diem, non fœnoris ulla
MEntio, nec prima si lucę egressa, reuerti
NOcte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor
HUmida suspectis referens multitia rugis,
VExatasq; comas, et multum, auremq; calentem.
PRotinus ante meum, quicquid dolet, exue limen,
PONe domum, et seruos, et quicquid frangitur illis,
AUt perit, ingratos ante omnia pone sodales.
INterea megalesiacę spectacula palmæ,
IDæum solenne colunt, similisq; triumpho
PRædo caballorum, prætor sedet, ac mihi pacę
IMmensę, nimiæq; licet si dicere plebis,
TOtam hodie Romam circus capit, & fragor aurem
PErcutit, euentum uiridis quo colligo panni.
NAm si deficęret, mœstam, attonitamq; uideres
HAnc urbem, ueluti cannarum in puluere uictis

Consulibus spectent iuuenes, quos clamor, et audax
Sponsio quos cultæ decet adsse puellæ.
Nostra bibat uernum contracta cuticula solem,
Effugiatq; togam iam nunc in balnea salua
Fronte licet nadas, quanquam solida hora supersit
Ad sextam, facere hoc non possis quinque diebus
Continuis, quia sunt talis quoque tædia uitæ
Magna, uoluptates commendat rarior usus.

SATYRA DVODECIMA.

Atali Coruine die mihi dulcior hæc lux,
Qua festus promissa deis animalia cespes
Expectat, niueã reginæ cædimus agnam.
Parue Pallas dabitur pugnanti Gorgone maura,
Sed procul extensum petulans quatit hostia funem
Tarpeio seruata Ioui, frontemq; coruscat
Quippe ferox uitulus templis maturus, et aræ,
Spargendusq; mero, quem iam pudet ubera matris
Ducere, qui uexat nascenti robora cornu.
Si res ampla domi, similisq; affectibus esset,
Pinguior Hispulla traheretur taurus, et ipsa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Læta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret, et a grandi ceruix ferienda ministro,
Obreditum trepidantis adhuc, horrendaq; passi
Nuper, et incolumem sese mirantis amici.
Nam præter pelagi casus, & fulguris ictum
Euasi, densæ cœlum abscondêre tenebræ
Nube una, subitusq; antennas impulit ignis,
Cum se quisq; illo percussum crederet, et mox

Attonitus nullum conferri posse putaret
Naufragium uelis ardentibus, omnia fiunt
Talia, tam grauiter, siquando poetica surgit
Tempestas. genus ecce aliud discriminis, audi,
Et miserere iterum, quanquam sint cætera sortis
Eiusdem, pars dira quidem, sed cognita multis,
Et quam uotiua testantur fana tabella
Plurima (pictores quis nescit ab Iside pasci?)
Cecidit et nostro simulis fortuna Catullo,
Cum plenus fluctu medius foret alueus, et iam
Alternum puppis latus euertentibus undis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cæpit cum uentis imitatus castora, qui se
Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno
Testiculorum, adeo medicatum intelligit inguen.
Fundite quæ mea sunt dicebat cuncta Catullus,
Præcipitare uolens etiam pulcherrima, uestem
Purpuream teneris quoque Mœcenatibus aptam,
Atque alias, quarum generosi graminis ipsum
Infecit natura pecus, sed & egregius fons
Uiribus occultis, et beticus adiuuat aer.
Ille nec argentum dubitabat mittere lances
Parthenio factas, urnæ craterá capacem,
Et dignum sitiente Pholo, uel coniuge Fusci,
Adde et bascaudas, et mille escaria, multum
Cælati, biberat quo callidus emptor Olynthi.
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusq; salutem?
Non propter uitam faciunt patrimonia quidam,

51

Sed uitio cæci propter patrimonia uiuunt.
Iactatur rerum utilium pars maxima, sed nec
Damna leuant tunc aduersis urgentibus, illuc
Decidit, ut malum ferro summitteret, ac se
Explicat angustum, discriminis ultima quando
Præsidia afferimus, nauem factura minorem.
I nunc & uentis animam committe, dolato
Confisus ligno, digitis a morte remotus
Quattuor, ac septem, si sit latissima teda.
Mox cum reticulis, et pane, et uentre lagenæ,
Aspice sumendas in tempestate secures.
Sed postquam iacuit planum mare, tempora postquam
Prospera uectoris, fatumq; ualentius euro,
Et pelago, postquam parcæ meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares, et staminis albi
Lanificæ, modicâ non multo fortior aurâ
Ventus adest, inopi miserabilis arte cucurrit
Vestibus extensis, et quod superauerat unum,
Velo prora suo, iam defecientibus austris.
Spes uitæ cum sole redit, tum gratus Iulo,
Atque nouercali sedes prælata Lauino,
Conspicitur sublimis apex, cui candida nomen
Scrofa dedit, lætis phrygibus mirabile sumen,
Et, nunquam uisis triginta clara mamillis.
Tandem intrat positas inclusa per æquora moles,
Tyrrhenamq; Pharon, porrectaq; bracchia rursus,
Quæ pelago occurrunt medio, longéq; relinquunt
Italiam. non sic igitur mirabere portus,
Quos natura dedit, sed truncæ puppe magister
Interiora petit baianæ perfida cymbæ.

TVnc ſtagnante ſinu gaudent ibi uertice raſo
Garrula ſecuri narrare pericula nautæ.
Ite igitur pueri linguis, animiſq; fauentes,
Serta q; delubris, & farra imponite cultris,
Ac molles ornate focos, glebamq; uirentem,
Iam ſequar, & ſacro, quod præſtat, rite peracto
Inde domum repetam, graciles ubi parua coronas
Accipiunt fragili ſimulacra nitentia cæra.
Hic noſtrum placabo Iouem, laribusq; paternis
Thura dabo, atq; omnes uiolæ iactabo colores.
Cuncta nitent, longos erexit ianua ramos,
Et matutinis operatur feſta lucernis.
Nec ſuſpecta tibi ſint hæc Coruine, Catullus
Pro cuius reditu tot pono altaria, paruos
Tres habet hæredes, libet expectare, quis ægram,
Et claudentem oculos gallinam impendat amico
Tam ſterili. uerum hæc nimia eſt impenſa, coturnix
Nulla unquam pro patre cadet, ſentire calorem
Si cœpit locuples Gallita, & Pacius orbi,
Legitime fixis ueſtitur tota tabellis
Porticus, exiſtunt qui promittant hecatomben.
Quatinus hic non ſunt nec uenales Elephantes,
Nec latio, aut uſquam noſtro ſub ſydere talis
Bellua concipitur, ſed furua gente petita
Arboribus rutulis, et Turni paſcitur agro
Cæſaris armentum, nulli ſeruire paratum
Priuato, ſiquidem tyrio ſeruire ſolebant
Hannibali, et noſtris ducibus, regiq; Moloſſo,
Horum maiores, & dorſo ferre cohortes
Partem aliquam belli, et euntem in prælia turmã.

SATYRA XII.

Nulla igitur mora per Nouiũ, mora nulla per Hiſtrũ
Pacuuium, quin illud ebur ducatur ad aras,
Et cadat ante lares Gallinæ uictima ſacra
Tantis digna deis, et captatoribus horum.
Alter enim ſi concedas mactare, uouebit
De grege ſeruorum magna, et pulcherrima quæq;
Corpora, uel pueris, et frontibus ancillarum
Impoſſet uittas, et ſiqua eſt nubilis illi
Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, et ſi
Non ſperat tragicæ furtiua piacula ceruæ,
Laudo meum cauẽm, nec comparo teſtamento
Mille rates, nam ſi Libitinam euaſerit æger,
Debelit tabulas incluſus carcere naſsæ,
Poſt meritum ſane mirandum, atq; omnia ſoli
Forſan Pacuuio breuiter dabit, ille ſuperbus
Incedet uictis riualibus: ergo uides, quam
Grande operæ pretium faciat iugulata Mycenis:
Viuat pacuuius quæſo, uel Neſtora totum,
Poſſideat, quantum rapuit Nero, montibus aurum
Exæquet, nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.

SATYRA TERTIADECIMA.

Exemplo quodcũque malo cõmittitur, ipſi
Diſpliçet authori. prĩa eſt hæc ultio, quod ſe
Iudice nemo nocens abſoluitur, ĩproba q̃uis
Gratia fallacis prætoris uicerit urnam.
Quid ſentire putaſ omnes Caluine recenti
De ſcelere, et fidei uiolatæ crimine? ſed nec
Tam tenuis cenſus tibi contigit, ut mediocris
Iacturæ te mergat onus, nec rara uidemus

Quæ pateris, cæſus multis hic cognitus, ac iam
Tritus, et e medio fortunæ ductus aceruo.
Ponamus nimios gemitus · flagrantior æquo
Non debet dolor eſſe uiri, nec uulnere maior.
Tu quamuis leuium minimam, exiguamq; malorũ
Particulam uix ferre potes ſpumantibus ardens
Viſceribus, ſacrum tibi quod non reddat amicus
Depoſitum, ſtupet hæc, qui iam poſt terga reliquit
Sexaginta annos Fonteio conſule natus,
At nihil in melius tot rerum profectus uſu?
Magna quidem, ſacris quæ dat præcepta libellis
Victrix fortunæ ſapientia, dicamus autem
Hos quoq; felices, qui ferre incommoda uitæ,
Nec iactare iugum uita didicere magiſtra.
Quæ tam feſta dies, ut cæſſet prodere furem?
Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum
Quæſitum, et partos gladio, uel pyxide nummos?
Rari quippe boni, numero uix ſunt totidem, quot
Thebarum portæ, uel diuitis hoſtia Nili.
Nona etas agitur, peioráq; ſæcula ferri
Temporibus, quorum ſceleri non inuenit ipſa
Nomen, et a nullo poſuit natura metallo.
Nos hominum, diuumq; fidem clamore cientes,
Quanto feſſidium laudat uocalis agentem
Sportula, dic ſenior bulla digniſſime, neſcis
Quas habeat uenereſ aliena pecunia, neſcis
Quem tua ſimplicitas riſum uulgo moueat, cum
Exigis a quoquam ne peieret, et putet ullis
Eſſe aliquod numen templis, araq; rubenti.
Quõdam hoc indigenæ uiuebant more prius, quam

Sumeret agrestem posito diademate falcem
Saturnus fugiens, tunc cum uirguncula Iuno,
Et priuatus adhuc idæis Iuppiter antris,
Nulla super nubes conuiuia cœlicolarum.
Nec puer Iliacus, formosa, nec Herculis uxor
Adcyathos, et iam siccato nectare tergens
Bracchia Vulcanus liparæa nigra taberna.
Prandebat sibi quisq; deus, nec turba deorum
Talis, ut est hodie, contentaq; sidera paucis
Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
Pondere, nondum aliquis sortitus triste profundi
Imperium, aut sicula toruus cum coniuge Pluton,
Nec rota, nec furiæ, nec saxum, aut uulturis atri
Pœna, sed infernis hilares sine regibus umbræ.
Improbitas illo fuit admirabilis æuo.
Credebant hoc grande nefas, et morte piandum,
Si iuuenis uetulo non assurrexerat, & si
Barbato cuicunq; puer, licet ipse uideret
Plura domi farra, et maiores glandis aceruos.
Tam uenerabile erat præcedere quattuor annis,
Primaq; par adeo sacræ lanugo senectæ.
Nunc si depositum non inficietur amicus,
Si reddat ueterem cum tota erugine follem,
Prodigiosa fides, et thuscis digna libellis,
Quæq; coronata lustrari debeat agna.
Egregium, sanctumq; uirum si cerno, bimembri
Hoc monstrum puero, et miranti iam sub aratro
Piscibus inuentis, et fœtæ comparo mulæ,
Sollicitus tanquam lapides effuderit imber,
Examenq; apium longa consederit una

Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
Gurgitibus miris, et lactis uortice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega, quid si bis centum perdidit alter
Hoc drcana modo? maiorem tertius illa
Summam, quam patulæ uix ceperat angulus arcæ?
Tam facile, & pronum est superos contenere testes,
Si mortalis idem nemo sciat, aspice quanta
Voce neget, quæ sit ficti constantia uultus.
Per Solis radios, tarpeiaq; fulmina iurat,
Et Martis frameam, et cyrrhæi spicula natis,
Per calamos uenatricis, pharetramq; puellæ,
Perq; tuum pater ægæi Neptune tridentem,
Addit et herculeos arcus, hastamq; Mineruæ
Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
Si uero & pater est, comedam inquit flebile nati.
Si inciput elixi, pharioq; madentis aceto.
Sunt qui in fortunæ iam casibus omnia ponunt,
Et nullo credunt mundum rectore moueri
Natura uoluente uices, & lucis, et anni,
Atque ideo intrepidi quæcunque altaria tangunt.
Est alius metuens ne crimen pœna sequatur,
Hic putat esse deos, et peierat, atque ita secum,
Decernat quodcunque uolet de corpore nostro
Iris, et irato feriat mea lumina sistro,
Dummodo uel cæcus teneam, quos abnego, nummos.
Et phthisis, & uomicæ putres, & dimidium crus,
Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram
Ne dubitet Ladas, si non eget anticyra, nec
Archigenē. quid enim uelocis gloria plantæ

P ræstat, et exuriens piſcæ ramus oliuæ?
V t ſit magna, tamen certe lenta ira deorum eſt.
S i curant igitur cunctos punire nocentes,
Q uando ad me uenient? ſed et exorabile numen
F ortaſſe experiar, ſolet his ignoſcere. multi
C ommittunt eadem diuerſo crimina fato.
I lle crucem pretium ſceleris tulit, hic diadema,
S ic animum diræ trepidum formidine culpæ
C onfirmant. tunc te ſacra ad delubra uocantem
P ræcedit, trahere immo ultro, ac uexare paratus.
N am cum magna malæ ſupereſt audacia cauſæ,
C reditur a multis fiducia, mimum agit ille,
V rbani qualem fugitiuus ſcurra Catulli.
T u miſer exclamas, ut Stentora uincere poſſis,
V el potius quantum gradiuus Homericus, audis
I uppiter hæc? nec labra moues, cum mittere uocem
D ebueras uel marmoreus, uel aheneus? aut cur
I n cærbone tuo charta pia thura ſoluta
P onimus, et ſectum uituli iecur? albáq; porci
O menta? ut uideo nullum diſcrimen habendum eſt
E ffigies inter ueſtras, ſtatuam'q; Batilli.
A cipe quæ contra ualeat ſolatia ferre,
E t qui nec cynicos, nec ſtoica dogmata legit
A cynicis tunica diſtantia, non Epicurum
S uſpicit exigui lætum plantaribus horti.
C urentur dubii medicis maioribus ægri,
T u uenam uel diſcipulo committe Philippi,
S i nullum in terris tam deteſtabile factum
O ſtendis, taceo, nec pugnis cædere pectus
T e ueto, nec plana faciem contundere palma,

Quandoquidem accepto claudenda est ianua damno,
Et maiore domus gemitu, maiore tumultu
Planguntur nummi, quam funera. nemo dolorem
Fingit in occasu, uestem diducere summam
Contentus uexare oculos humore coacto,
Ploratur lachrymis amissa pecunia ueris.
Sed si cuncta uides simili fora plena querela,
Si decies lectis diuersa in parte tabellis
Vana superuacui dicunt chirographa ligni,
Arguit ipsorum quos littera, gemmaq; princeps
Sardonicus, loculis quae custoditur eburnis.
Te nunc delitias extra communia censes
Ponendum, quia tu gallinae filius albae,
Nos uiles pulli nati infelicibus ouis.
Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
Si flectas oculos maiora ad crimina, confer
Conductum latronem, incendia sulfure cepta,
Atque dolo, primos cum ianua colligit ignes,
Confer et hos ueteris qui tollunt grandia templi
Pocula adorandae rubiginis, et populorum
Dona, uel antiquo positas a rege coronas.
Haec ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui
Radat inaurati femur Herculis, et faciem ipsam
Neptuni, qui bracteolam de Castore ducat,
An dubitet solitus totum conflare tonantem?
Confer et artifices, mercatorem q; ueneni,
Et deducendum corio bouis in mare, cum quo
Clauditur aduersis innoxia simia fatis.
Haec quota pars scelerum, quae custos gallicus urbis
Vsque a lucifero, donec lux occidat, audit.

Humani generis mores tibi nosse uolenti
Sufficit una domus, paucos consume dies, et
Dicere te miserum, postquam illinc uenceris, aude.
Quis tumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis
In Meroe crasso maiorem infante mamillam?
Cærula quis stupuit germani lumina flauam
Cæsariem? et madido torquentem cornua cirro?
Nempe quod hæc illis natura est omnibus una.
Adsubitas thracum uolucres, nubemq; sonoram
Pygmæus paruis currit bellator in armis,
Mox impar hosti, raptusq; per aéra curuis
Vnguibus a sæua fertur grue, si uideas hoc
Gentibus in nostris risu quatiere, sed illic
Quanquam eadem assidue spectentur prælia, ridet
Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
Nullane periuri capitis, fraudisq; nefandæ
Pœna erit? abreptum crede hunc grauiore catena
Protinus, et nostro (quid plus uelit ira?) necari
Arbitrio. manet illa tamen iactura, nec unquam
Depositum tibi sospes erit, sed corpore truncо
Inuidiosa dabit minimus solatia sanguis.
At uindicta bonum uita iocundius ipsa,
Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis
Interdum, aut leuibus uideas flagrantia causis,
Quantulacunque adeo est occasio, sufficit iræ.
Chrysippus non dicet idem, nec mite Thaletis
Ingenium, dulcisq; senex uicinus Hymetto,
Qui partem acceptæ sæua inter uincla cicutæ
Accusatori nollet dare, plurima felix
Paulatim uitia, atque errores exuit omnes

Prima docens rectum sapientia, quippe minuti
Semper, & infirmi est animi, exiguiq; uoluptas
Vltio. continuo sic collige, quod uindicta
Nemo magis gaudet, quam fœmina, cur tamen hos tu
Euasisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos? & surdo uerbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem uehemens, ac multo sæuior illis,
Quas et Cæditius grauis inuenit, aut Rhadaman
Nocte, die q; suum gestare in pectore testem,
Spartano cuidam respondit Pythia uati,
Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
Depositum retinere, et fraudem iure tueri
Iurando, quærebat enim quæ numinis esset
Mens, et an hoc illi facinus suaderet Apollo.
Reddidit ergo metu non moribus, et tamen omnem
Vocem adyti dignam templo, ueram q; probauit,
Extinctus tota pariter cum prole, domo q;,
Et quam uis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola uoluntas.
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet, cedo si conata peregit?
Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat
Faucibus ut morbo siccis, interq; molares
Difficili crescente cibo, sed uina misellus
Expuit, albani ueteris pretiosa senectus
Displicet, ostendas melius, densissima ruga
Cogitur in frontem, uelut acri ducta falerno.
Nocte breuem si forte indulsit cura soporem,
Et toto uersata toro iam membra quiescunt,

Continuo templum, & uiolati numinis aras,
Et quod præcipuis mentem sudoribus urget,
Te uidet in somnis, tua sacra, & maior imago
Humana turbat pauidum, cogitq; fateri.
Hi sunt, qui trepidant, et ad omnia fulgura pallent,
Cum tonat, exanimes primo quoq; murmure cœli,
Non quasi fortuitu, nec uentorum rabie, sed
Iratus cadat in terras, et uindicet ignis.
Illa nihil nocuit, cura grauiore timetur
Proxima tempestas, uelut hoc dilata sereno.
Præterea lateris uigili cum febre dolorem
Si cœpere pati, missum ad sua corpora morbum
Infesto credunt a numine, saxa deorum
Hæc, et tela putant, pecudem spondere sacello
Balantem, & laribus cristam promittere galli
Non audent. quid enim sperare nocentibus ægris
Concessum? uel quæ non dignior hostia uita?
Mobilis, et uaria est ferme natura malorum,
Cum scelus admittunt, superest constantia, quid fas
Atq; nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Crimnibus, tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa, et mutari nescia, nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Erectum semel attrita de fronte ruborem?
Quisnam hominum est, quem tu contẽtũ uideris uno
Flagitio? dabit in laqueum uestigia noster
Perfidus, et nigri patietur carceris uncum,
Aut maris ægæi rupem, scopulosq; frequentes,
Exulibus magnis, pœna gaudebis amara
Nominis inuisi, tandemq; fatebere lætus
Nec surdum, nec Tiresiam quenquam esse deorum.

SATYRA QVARTADECIMA.

Imbuit exemplis natos mala uita parentum.

Lurima sũt Fuscine, et fama digna siniſtra
P Et nitidis maculam, ac rugã figẽtia rebus,
Quæmõſtrãt ipſi pueris, tradũtq; parẽtes.
Si damnoſa ſenem iuuat alea, ludit et hæres.
Bullatus, paruoq; eadem mouet arma fritillo,
Nec de ſe melius cuiquam ſperare propinquo
Concedit iuuenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, et eodem iure natantes
Mergere ficedulas didicit nebulone parente,
Et cana monſtrante gula, cum ſeptimus annus
Tranſierit puero non dum omni dente renato,
Barbatos licet admoueas mille inde magiſtros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, et a magna non degenerare culina.
Item animum, et mores modicis erroribus æquos
Præcipit, atque animos ſeruorũ, & corpora, noſtra
Materia conſtare putat, paribuſq; elementis?
An ſæuire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
Plagarum ſtrepitu, et nullam ſirena flagellis
Comparat, atiphates trepidi laris, ac Polyphemus?
Tum felix quoties aliquis tortore uocato
Vritur ardenti, duo propter lintea ferro.
Quid ſuadet iuueni lætus ſtridore catenæ,
Quem mire afficiunt inſcripta ergaſtula, carcer
Ruſticus? expectas ut non ſit adultera Largæ
Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos
Tam cito, nec tanto poterit contexere curſu,
Vt non ter decies reſpiret? conſcia matri

Virgo fuit. cæras nunc hac dictante puſillas
Implet, et ad mœchum dat eiſdem ferre cinædis.
Sic natura iubet, uelocius, et citius nos
Corrumpunt uitiorum exempla domeſtica, magnis
Cum ſubeant animos auctoribus, unus, et alter
Forſitã hæc ſpernant iuuenes, quibus arte benigna,
Et meliore luto finxit præcordia Titan.
Sed reliquos fugienda patrum ueſtigia ducunt,
Et monſtrata diu ueteris trahit orbita culpæ.
Abſtineas igitur damnis huiuſce, & enim uel
Vna potens ratio eſt, ne crimina noſtra ſequantur
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
Turpibus, ac prauis omnes ſumus, & Catilinam
Quocunque in populo uideas, quocunque ſub axe,
Sed nec Brutus erit, Bruti nec auunculus uſquam.
Nil dictu fœdum, uiſúq; hæc limina tangat
Intra quæ puer eſt, procul hinc, procul inde puellæ
Lenonum, et cantus pernoctantis paraſiti.
Maxima debetur puero reuerentia, ſi quid
Turpe paras, nec tu pueri contempſeris annos,
Sed peccaturo obſiſtat tibi filius infans.
Nam ſiquid dignum cenſoris fecerit ira,
Quandoquidem ſimilem tibi ſe non corpore tantũ,
Nec uultu dederit, morum quoque filius, & cum
Omnia deterius tua per ueſtigia peccet,
Corripies nimirum, et caſtigabis acerbo
Clamore, ac poſt hæc tabulas mutare parabis.
Vnde tibi frontem, libertateḿq; parentis,
Cum facias peiora ſenex? uacuuḿq; cerebro
Iam pridem caput hoc uentoſa cucurbita quærat?

Hospite uenturo cessabit nemo tuorum,
Verre pauimentum, nitidas ostende columnas,
Arida cum tota descendat aranea tela,
Hic lauet argentum, uasa aspera tergeat alter,
Vox domini fremit instantis, uirgamq; tenentis,
Ergo miser trepidas, ne stercore fœda canino
Atria displiceant oculis uenientis amici,
Ne perfusa luto sit porticus, & tamen uno
Semodio scobis hæc emendat seruulus unus,
Illud non agitas, ut sanctam filius omni
Aspiciat sine labe domum, uitioq; carentem?
Gratum est quod patriæ ciuem, populoq; dedisti,
Si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agris,
Vtilis et bellorum, et pacis rebus agendis.
Plurimū n. intererit quibus artibus, et quibus hūc tu
Moribus instituas. serpente ciconia pullos
Nutrit, et inuenta per deuia rura lacerta,
Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
Vultur iumento, et canibus, cruciabusq; relictis
Ad fœtus properat, partemq; cadaueris affert.
Hic est ergo cibus magni quoque uulturis, et se
Pascentis propria cum iam facit arbore nidos.
Sed leporem, aut capream famulæ iouis, & gentrosæ
In saltu uenantur aues, tunc præda cubili
Ponitur, inde autem cum se matura leuabit
Progenies, stimulante fame festinat ad illam
Quam primum rupto prædam gustauerit ouo.
Aedificator erat Centronius, et modo curuo
Lictore Caietæ, summa nunc Tyburis arcæ,
Nunc prænestinis in montibus alta parabat

58

Culmina uillarum, græcas, longéq; petitis
Marmoribus, uincens Fortunæ, atq; Herculis ædem,
Vt spado uincebat capitolia nostra Posides.
Dum sic ergo habitat Centronius, imminuit rem,
Fregit opes, nec parua tamen mensura relictæ
Partis erat, totam hanc turbauit filius amens,
Dum meliore nouas attollit marmore uillas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
Nil præter nubes, & cœli numen adorant,
Nec distare putant humana carne suillam,
Qua pater abstinuit, mox & præputia ponunt,
Romanas autem soliti contemnere leges,
Iudaicum ediscunt, & seruant, ac metuunt ius,
Tradidit arcano quodcunque uolumine Moses
Non monstrare uias, eadem nisi sacra colenti,
Quæsitum ad fontem solos deducere uerpos.
Sed pater in causa, cui septima quæq; fuit lux,
Ignauæ, & partem uitæ non attigit ullam.
Sponte tamen iuuenes imitantur cætera, solam
Inuiti quoque auaritiam exercere iubentur.
Fallit enim uitium specie uirtutis, et umbra,
Cum sit triste habitu, uultuq; et ueste seuerum.
Nec dubie tanquam frugi laudatur auarus,
Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum
Certa magis, quam si fortunas seruet easdem
Hesperidũ serpens, aut ponticus. adde quod hũc, de
Quo loquor, egregium populus putat, atq; uerẽdum
Artificem, quippe his crescunt patrimonia fabris,
Sed crescunt quocunque modo, maioráque fiunt
Incude assidua, semperq; ardente camino.

Et pater ergo. animi felicis credit auaros
Qui mirantur opes, qui nulla exempla beati
Pauperis esse putant, iuuenes hortantur, ut illam
Ire uiam pergant, et eidem incumbere sectæ.
Sunt quædam uitiorum elementa, his protinus illos
Imbuit, et cogit minimas edisœre sordes,
Mox acquirendi docet insatiabile uotum,
Seruorum uentres modio castigat iniquo
Ipse quoq; esuriens, neq; enim omnia sustinet unquã
Mucida cœrulei panis consumere frusta,
Hesternum solitus medio seruare minutal
Septembri, necnon differre in tempora cœnæ
Alterius, conchem æstiui cum parte lacerti
Signatam, uel dimidio, putriq; siluro,
Filaq; sectiui numerata includere porri,
Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.
Sed quo diuitias hæc per tormenta coactas?
Cũ furor haud dubius, cũ sit manifesta phrenesis,
Vt locuples moriaris egenti uiuere fato?
Interea pleno cum turget sacculus ore,
Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit,
Et minus hanc optat, qui non habet, ergo paratur
Altera uilla tibi, cum rus non sufficiat unum,
Et proferre libet fines, maiorq; uidetur,
Et melior uicina seges, mercaris et hanc, &
Arbusta, et densa montem qui cingit oliua,
Quorum si pretio dominus non uincatur ãllo,
Nocte boues macri, lassoq; famelica collo
Armenta ad uirides huius mittuntur aristas,
Nec prius inde domum, quam tota noualia sæuos

I nuentres abeant, ut credas falcibus actum.
Dicere uix possis, quam multi talia plorent,
Et quot uenales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones? quae fœdae bucina famae?
Quid nocet hoc? inquit, tunicam mihi malo Lupini,
Quam si me toto laudet uicinia pago
Exigui ruris paucissima farra secantem.
Scalicet & morbis, et debilitate carebis,
Et luctum, & curam effugies, et tempora uitae
Longa tibi posthac fato meliore dabuntur,
Si tantum culti solus possideris agri,
Quantum sub Tatio populus romanus arabat.
Mox etiam fractis aetate, ac punica passis
Prælia, uel Pyrrhum imanem, gladiosq; molossos,
Tandem pro multis uix iugera bina dabantur
Vulneribus, mercæs ea sanguinis, atque laboris
Nullis uisa unquam meritis minor, haud ingratae
Curta fides patriæ, saturabat glebula talis
Patrem ipsum, turbamq; casæ, qua fœta iacebat
Vxor, et infantes ludebant quattuor, unus
Vernula, tres domini, sed magnis fratribus horum
Ascrobe, uel sulco redeuntibus altera cœna
Amplior, & grandes fumabant pultibus ollæ.
Nunc modus hic agri nostro non sufficit horto.
Inde fere scelerum causæ nec plura uenena
Miscuit, aut ferro grassatur sæpius ullum
Humanæ mentis uitium, quam sæua cupido
Indomiti census. nam diues qui fieri uult,
Et cito uult fieri, sed quae reuerentia legum?
Quis metus, aut pudor unquam properantis auari?

VIuite contenti cæsulis, & collibus istis
O pueri Marsus dicebat, & Hernicus olim,
VEstinus q; senex, panem quæramus aratro,
QVi satis est mensis, laudant hoc numina ruris,
QVorum ope, et auxilio gratæ post munus aristæ
COntingunt homines ueteris fastidia quercus.
NIl uetitum fecisse uolet, quem non pudet alto
PEr glaciem perone tegi, qui summouet euros
PEllibus inuersis · peregrina, ignotaq; nobis
AD scelus, atque nefas, quodcunq; est, purpura ducit.
HÆc illi ueteres præcepta minoribus, at nunc
POst finem autumni media de nocte supinum
CLamosus iuuenem pater excitat, accipe cæras,
SCribe puer, uigila, causas age, perlege rubras
MAiorum leges, aut uitem posce libello.
SEd caput intactum buxo, nares q; pilosas
ANnotet, et grandes miretur Lælius alas.
DIrue maurorum Attegias, castella Brigantum,
VTloculetem aquilam tibi sexagesimus annus
AFferat, aut longos castrorum ferre labores
SI piget, et trepido soluunt tibi cornua uentrem
CUm lituis audita, pares, quod uendere possis
PLuris dimidio, nec te fastidia meras
VLlius subeant ablegandæ Tyberim ultra,
NEc credas ponendum aliquid discriminis inter
VNgenta, et corium · lucri bonus est odor ex re
QUalibet, illa tuo sententia semper in ore
VErsetur dus, atque ipso Ioue digna poetæ.
VNde habeas quærit nemo, sed oportet habere.
HOc monstrant uetulæ pueris poscentibus assem,

Hoc discunt omnes ante alpha, & beta puellæ,
Talibus instantem monitis quēcunque parentem
Sic possum affari, dico uanissime, quis te
Festinare iubet? meliorem præsto magistro
Discipulum, securus abi, uinceris ut Aiax
Præteriit Thelamonem, ut Peléa uicit Achilles.
Parcendum est teneris, nondū impleuere medullas
Natiuæ mala nequitiæ, cum pectere barbam
Cæperit, et longi mucronem admittere cultri,
Falsus erit testis, uendet periuria summa
Exigua Cereris tangens, aramq;, pedemq;.
Etatem iam crede nurum, si limina uestra
Mortifera cum dote subit, quibus illa premetur
Per somnum digitis? nam quæ terraq;, mariq;
Acquirenda putes, breuior uia cōferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor. hæc ego nunquam
Mandaui dicēs olim, nec talia suasi,
Mentis causa malæ tamen est & origo penes te.
Nam quisquis magni cēnsus præcepit amorem,
Et leuo monitu pueros producit auaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem, & totas effudit habenas
Curriculo, quem si reuocēs subsistere nescit,
Et te contempto rapitur, metisq; relictis.
Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.
Cum dicis iuueni stultum qui donet amico,
Qui paupertatem leuet, attollatq; propinqui,
Et spoliare docēs, et circunscribere, et omni
Crimine diuitias acquirere, quarum amor in te est.

Quantus erat

Quantus erat patriæ Deciorum in pectore, quãtum
Dilexit Thebas, si græcia uera, Menœceus,
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascuntur, et horrida bella cæpessunt
Continuo, tanquam & tubicen surrexerit unã.
Ergo ignem cuius scintillas ipse dedisti,
Flagrantem late, & rapientem cuncta uidebis.
Nec tibi parcetur misero, trepidumq; magistrum
In cauea magno fremitu leo tollet alumnus.
Nota mathematicis genesis tua, sed graue tardas
Expectare colos, morieris stamine nondum
Abrupto, iam nunc obstas, et uota moraris,
Iam torquet iuuenem longa, & ceruina senectus.
Ocyus archigenē quære, atq; eme, quod Mithridates
Composuit, si uis aliam decerpere ficum,
Atque alias tractare rosas, medicamē habēdum est,
Sorbere ante cibum quod debeat aut pater, aut rex.
Monstro uoluptatem egregiam, cui nulla theatra,
Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus, ærata multus in arca
Fiscus, et ad uigilem ponendi castora nummi,
Ex quo mars ultor galeam quoque perdidit, & res
Non potuit seruare suas: ergo omnia Floræ,
Et Cereris licet, & Cybeles aulæa relinquas
Tanto maiores humana negocia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora? quinq; solent rectum descendere funem?
Quam tu coryciа semper qui puppe moraris,
Atque habitas coro semper tollendus, et austro

61

P erditus a siculis sacri mercator olentis?
Q ui gaudes pingue antiquæ de littore Cretæ
P assum, et municipes Iouis aduexisse lagenas?
H ic tamen ancipiti figens uestigia planta
V ictum illa meræde parat, brumamq;, famemq;
I lla reste cauet, tu propter mille talenta,
E t centum uillas temerarius, aspice portus,
E t plenum magnis trabibus mare, plus hominũ ẽ iã
I n pelago, ueniet classis quocunque uocarit
S pes lucri, nec carpathium, getũlaque tantum,
A equora transiliet, sed longe Calpe relicta,
A udiet herculeo stridentem gurgite solem.
G rande operæ pretium est, ut tenso folle reuerti
I nde domum possis, tumidaq; superbus aluta
O cæani monstra, et iuuenes uidisse marinos.
N on unus mentes agitat furor, ille sororis
I nmanibus uultu eumenidum terretur, et igni,
H ic boue percusso mugire Agememniona credit,
A ut ithacum, parcat tunicis licet, atque lacertis,
C uratoris eget, qui nauem mercibus implet
A d summum latus, et tabula distinguitur unda,
C um sit causa mali tanti, et discriminis huius
C onclusum argentum in titulos, faciesq; minutas.
O currunt nubes, et fulgura, soluite funem
F rumenti dominus clamat, piperisq; coemptor.
N il color hic cæli, nil fascia nigra minatur,
A estiuum tonat. infelix, ac forsitan ipsa
N octe cadet fractis trabibus, fluctuq; premetur
O brutus, & Zonam lena, morsuq; tenebit.
S ed cuius uotis modo non sufficerat aurum

Quod Tagus, et rutila uoluit Pactolus arena,
Frigida sufficient uelantes inguina panni,
Exiguusq; cibus, mersa rate naufragus assem
Dum rogat, et picta se tempestate tuetur.
Tantis parta malis, cura maiore, metuq;
Seruantur, misera est magni custodia census.
Dispositis prædiues hamis uigilare cohortem
Seruorum noctu Licinus iubet, attonitus pro
Electro, signisq; suis, phrygiaq; columna,
Atque ebore, et lata testudine, dolia nudi
Non ardent cynici, si fregeris, altera fiet
Cras domus, atq; eadem plumbo commissa manebit.
Sensit Alexander, testa cum uidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quam qui totum sibi poscere orbem,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.
Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
Nos facimus Fortuna deam. mensura tamen quæ
Sufficiat census, si quis me consulat, edam,
Inquantum sitis, atque fames, & frigora poscunt,
Quantum Epicure tibi paruis suffecit in hortis,
Quantum socratici ceperunt ante penates,
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
Acribus exemplis uideor te claudere, misce
Ergo aliquid nostris de moribus, effice summam
Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis,
Hæc quoque si rugam trahit, extenditq; labellum,
Sume duos equites, fac tertia quadringenta,
Si non dum impleui gremium, si panditur ultra,
Nec Cræsi fortuna unquam, nec persica regna

SATYRA XIIII.

Sufficient animo, nec diuitiæ Narcissi
Indulsit Cæsar cui Claudius omnia, cuius
Paruit imperiis uxorem occidere iussus.

SATYRA QVINTADECIMA.

Vis nescit Volusi Bithyniæ qualia demens
¶ Aegyptus portenta colat? crocodilon adorat
pars hæc, illa pauet saturã serpẽtibus ibim.
Effigies sacri nitet aurea cercopitheci
Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ.
Atque uetus Thebe centum iacet obruta portis.
Illic cæruleos, hic piscem fluminus, illic
Oppida tota canem uenerantur, nemo Dianam.
Porrum, & cæpe nefas uiolare, ac frangere morsu.
O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina, lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic fœtum iugulare capellæ,
Carnibus humanis uesci licet, attonito cum
Tale super cœnam facinus narraret Vlysses
Alcinoo, bilem, aut risum fortasse quibusdam
Mouerat, ut mendax aretalogus, in mare nemo
Hunc abiicit sæua dignum, ueraq; Charybdi,
Fingentem inimanes læstrygonas, & cyclopas?
Nam citius Scyllam, uel concurrentia saxa
Cyanẽs, plenos & tempestatibus utres
Crediderim, aut tenui precussum uerbere Circes,
Et cum remigibus grunisse Elpẽnora porcis,
Tam uacui capitis populum phæaca putauit,
Sic aliquis merito nondum ebrius, & minimũ qui
Decoctyræa temẽtum duxerat urna,
Solus enim hoc ithacus nullo sub teste canebat.

NOs miranda quidem, ſed nuper cõſule Vinco
GEſta ſuper calidæ referemus mœnia Copti,
NOs uulgi ſcelus, & cunctis grauiora cothurnis.
NAm ſcelus a Pyrrha, quanquã oĩa ſyrmata uoluas,
NUllus apud tragicos populus facit, accipe noſtro
DIra quod exemplum feritas produxerit æuo.
INter finitimos uetus, atque antiqua ſimultas,
IMmortale odium, et nunquam ſanabile uulnus,
ARdet adhuc Combos, et Tentira, ſummus utrinque
INde furor uulgo, quod numina uicinorum
ODit uterq; locus, cum ſolos credat habendos
ESſe deos, quos ipſe colit, ſed tempore feſto
ALterius populi rapienda occaſio cunctis
VIſa inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
LÆtum, hilaremq; diem, ne magnæ gaudia cœnæ.
SEntirent poſitis ad templa, et compita menſis,
PEruigiliq; thoro, quem noctẽ, ac lucẽ iacentem
SEptimus interea ſol inuenit, horrida ſane
ÆGyptus, ſed luxuria, quantum ipſe notaui,
BArbara famoſo non cædit ripa Canopo.
ADde quod et facilis uictoria de madidis, &
BLæſis, atque mero titubantibus, inde uirorum
SAltatus nigro tibicine, qualiacunque
VNgenta, & flores, multaq; in fronte coronæ,
HInc ieiunum odium, ſed iurgia prima ſonare,
INcipiunt animis ardentibus, hæc tuba rixæ
DEhinc clamore pari concurritur, et uiæ teli
SÆuit nuda manus, paucæ ſine uulnere malæ
VIx cuiquam, aut nulli toto certamine naſus
INteger, aſpiceres iam cuncta per agmina multus
DImidios, alias facies, et hiantia ruptis

O ſſa genis, plenos oculorum ſanguine pugnos.
Ludere ſe credunt ipſi tamen, & pueriles
Exercere acies, quod nulla cadauera calcent,
Et ſanæ quod tot rixantis millia turbæ
Si uiuunt omnes, ergo acrior impetus, et iam
Saxa inclinatis per humum quæſita lacertis
Inripiunt torquere, domeſtica ſeditione
Tela, nec hunc lapidem, quali se Turnus, et Aiax,
Et quo Tydides percuſſit pondere coxam
Aeneæ, ſed quem ualeant emittere dextræ
Illis diſſimiles, et noſtro tempore natæ.
Nam genus hoc uiuo iam decreſcebat Homero.
Terra malos homines nunc educat, atque puſillos.
Ergo deus quicunque aſpexit, ridet, & odit.
Ad diuerticulo repetatur fabula, poſtquam
Subſidiis aucti, pars altera promere ferrum
Audet, et infeſtis pugnam inſtaurare ſagittis,
Terga fugæ celeri præſtantibus omnibus inſtant.
Quiuiana colunt umbroſæ Tentyra palmæ.
Labitur hic quidam nimia formidine curſum
Præcipitans, capiturq; aſt illum in plurima ſectum
Fruſta, ac particulas, ut multis mortuus unus
Sufficeret, totum corroſis oſſibus edit
Victrix turba, nec ardenti decoxit aheno,
Aut uerubus longum uſqueadeo, tardumq; putauit
Expectare focos, contenta cadauere crudo.
Hinc gaudere libet, quod non uiolauerit ignem,
Quem ſumma cæli raptum de parte Prometheus
Donauit terris, elemento gratulor, et te
Exultare reor, ſed qui mordere cadauer
Suſtinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.

NAm ſcelere in tanto ne quæras, et dubites, an
PRima uoluptatem gula ſenſerit, ultimus autem
QVi ſtetit abſumpto iam toto corpore, ductis
PEr terram digitis aliquid de ſanguine guſtat.
VAſcones (fama eſt,) alimentis talibus uſi
PRoduxere animas, ſed res diuerſa, ſed illic
FOrtunæ inuidia eſt, bellorum'q; ultima, caſus
EXtremi, longæ dira obſidionis egeſtas.
HUius enim, quod nunc agitur, miſerabile debet
EXemplum eſſe tibi, ſicut modo dicta mihi gens
POſt omnes herbas, poſt cuncta animalia, quicquid
COgebat nacui uentris furor, hoſtibus ipſis
PAllorem, ac maciem, et tenues miſerantibus artus,
MEmbra aliena fame lacerabant, eſſe parati
ET ſua. quiſnam hominum uenia dare, quis ue deorum
VIribus abnuerit dira, atque immania paſſis,
ET quibus ipſorum poterant ignoſcere manes,
QUorum corporibus ueſcebantur? melius nos,
ZEnonis præcepta monent, nec enim omnia, quædam
PRo uita facienda putat, ſed Cantaber unde
SToicus, antiqui præſertim ætate Metelli?
NUnc totus graias, noſtras'q; habet orbis Athenas:
GAllia cauſidicos docuit facunda britannos,
DE conducendo loquitur iam rhetore Thule.
NObilis ille tamen populus, quem diximus, et par
VIrtute, atque fide, ſed maior clade Saguntus
TAle quid excuſat mæotide ſæuior ara
AEgyptus, quippe illa nefandi taurica ſacri
INuentrix, homines, (ut iam quæ carmina tradunt,
DIgna fide credas,) tantum immolat, ulterius nil
AUt grauius cultro timet hoſtia, quis modo caſus

Impulit hos? quæ tanta fames, infestaq; uallo
Arma cœgerunt, tam detestabile monstrum
Audere? an ne aliam terra memphitide siccā
Inuidiam? et aliud scelus quo grassetur odium ad
Inuisus nilus? ut crescat nā macrabat ui
crimina humana ne
crescerent nilus
Qua nec terribiles cymbri, nec britones unquam,
Sauromataeq; truces, aut immanes agathyrsi? si scirent nō
nisi nocent cæ
nibj humanis
Hac sæuit rabie imbelle, et inutile nulgus
Parmula fictilibus solitum dare uela phaselis, nauiculis
Et breuibus pictæ remis incumbere testæ.
Nec pœnam sceleri inuenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt,
Et simules ira, atq; fames, ut facere ipsi cogat
Et mollissima corda via
Humano generi dare se natura fatetur, intima
Quæ lachrymas dedit, hæc nostri pars optima sensus,
Plorare ergo iubet causam lugentis amici,
Squallorem q; rei, pupillum ad iura uocantem
Circunscriptorem, cuius manantia fletu hoc subiūgit ad ōnē dēli
ætatē pupilli teneritatē
Ora puellares faciunt incerta capilli cui uix dignoscat a puella
longi in more puellæ uirgis
Naturæ imperio gemini cum funus adultæ
Virginis occurrit, uel terra clauditur infans,
Et minor igne rogi? quis enī bonus, aut face dignus
Arcana, qualem Cereris uult esse sacerdos, mystica
in cœna sacrificijs nam
admittit ni pessimus
Vlla aliena sibi credat mala? separat hæc nos, nā probus alia
mala reputat suo
ipsa esse.
A grege mutorum, atque ideo uenerabile soli ut hēamus animū
rōnis participem
Sortiti ingenium, diuinorumq; capaces,
Atque exercendis, capiendisq; artibus apti
Sensum a cœlesti demissum traximus arce,
Cuius egent prona, et terram spectantia, mundi
Principio indulsit communis conditor illis
Tantum animas, nobis animū quoq;, mutuus ut nos
Affectus petere auxilium, & præstare iuberet,

Dispersos trahere in populum, et migrare uetusto
De nemore, et proauis habitatas linquere syluas,
Aedificare domos, laribus coniungere nostris
Tectum aliud, tutos uicino limine somnos
Vt collata daret fiducia, protegere armis
Lapsum, aut ingenti nutantem uulnere ciuem,
Communi dare signa tuba, defendier iisdem
Turribus, atq; una portarum claue teneri.
Sed iam serpentum maior concordia, parcit
Cognatis maculis similis fera. quando leoni
Fortior eripuit uitam Leo? quo nemore unquam
Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
Perpetuam, sæuis inter se conuenit ursis.
Ast homini ferrum letale incude nefanda
Produxisse parum est, cum rastra, & sarcula tantū
Assueti coquere, & marris, ac uomere lassi
Nescierint primi gladios excudere fabri.
Aspicimus populos, quorum non sufficit iræ
Occidisse aliquem, sed pectora, bracchia, multum.
Crediderint genus esse cibi, quid diceret ergo,
Vel quo non fugeret, si nunc hæc monstra uideret
Pythagoras? cunctis animalibus abstinuit qui
Tanquā homine, et uentri indulsit. nō omne legumē?

SATYRA SEXTADECIMA.

Vis numerare queat felicis præmia Galle
Militiæ? nam si subeantur prospera castra,
Me pauidum excipiet tironē porta secundo
Sidere. plus etenim fati ualet hora benigni,
Quam si nos Veneris commendet epistola Marti,

Et fama genitrix, quæ delectatur arena.
Commoda tractemus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
Audeat, immo et si pulsetur, dissimulet, nec
Audeat excussos prætori ostendere dentes,
Et nigram in facie tumidis liuoribus offam,
Atque oculos medico nil promittente relictos.
Bardiacus iudex datur hæc punire uolenti
Calceus, et grandes magna ad subsellia suræ,
Legibus antiquis castrorum, & more Camilli
Seruato, miles nec uallum litiget extra,
Et procul a signis. iustissima centurionum
Cognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
Vltio, si iustæ defertur causa querelæ.
Tota cohors tamen est inimica, omnesq; manipli
Consensu magno officiunt, curabitis ut sit
Vindicta grauior, quam iniuria? dignum erit ergo
Declamatoris mutinensis corde Vagelli,
Cum duo crura habeas offendere tot caligatos,
Millia clauorum. quis tam procul absit ab urbe?
Præterea quis tam Pylades molem aggeris ultra
Vt ueniat, lachrymæ siccentur protinus, et se
Excusaturos non sollicitemus amicos.
Datestem, iudex quem dixerit, audeat ille
Nescio quis, pugnos uidit qui dicere uidi
Et credam dignum barba, dignumq; capillis
Maiorum, citius falsum producere testem
Contra paganum possis, quam uera loquentem.
Contra fortunam armati, contraq; pudorem.
Præmia nunc alia, atq; alia emolumenta notemus
Sacramentorum, conuallem ruris auiti

Improbus, aut campum mihi si uicinus ademit,
Aut sacrum effodit medio de limite saxum,
Quod mea cum uetulo coluit puls annua libo,
Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos,
Vana superuacui dicens chirographa ligni,
Expectandus erit, qui lites inchoet, annus
Totius populi, sed tunc quoque mille ferendæ
Tædia, mille moræ, toties subsellia tantum
Sternuntur, iam facundo ponente lacernas
Cæditio, & Fusco iam micturiente, parati
Digredimur, lentáq; fori pugnamus arena.
At illis, quos arma tegunt, & balteus ambit,
Quod placidum est, illis præstatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis præterea testandi militibus ius
Viuo patre datur, nam quæ sunt parta labore
Militiæ, placuit non esse in corpore census,
Omne tenet cuius regimen pater. ergo Coranum
Signorum comitem, castrorumq; æra merentem
Quamuis iã tremulus captat pater, hũc labor æquus
Prouehit, & pulchro reddit sua dona labori.
Ipsius certe duas hoc referre uidetur,
Vt qui fortis erit, sit felicissimus idem,
Vt læti phaleris omnes, & torquibus omnes.

VENETIIS APVD ALDVM.

B. E.

AVLI FLACCI PERSII IN SATYRAS PROLOGVS.

EC FONTE *labra prolui caballino,*
Nec in bicipiti somniasse parnaso
Memini, ut repẽte sic poeta prodirem.
Heliconiadas, pallidaḿq; pyrenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces. ipse semipaganus
Ad sacra uatum carmen affero nostrum.
Quis expediuit psitaco suum χαῖρε,
Picaśq; docuit nostra uerba conari?
Magister artis, ingeniq́; largitor
Venter, negatas artifex sequi uoces,
Quod si dolosi spes refulserit nummi,
Coruos poetas, et poetridas picas
Cantare credas pegaseium melos.

SATYRA PRIMA.

Curas hoĩum, o quantũ est in rebus inane.
Quis leget hæc? min tu istud ais? nemo Hercule, nemo?
Vel duo, uel, nemo. turpe & miserabile, quare?
Næ mihi Pulydamas, & troiades Labeonem
Prætulerint. nugæ, non si quid turbida Romæ
Elleuet, acredas, examen uemprobum in illa
Castiges trutina, nec te quæsiueris extra.
Nam Romæ quis non? ah si fas dicere sed fas.
Tunc, cum ad caniciem, et nostrum istud uiuere triste
Aspexi, & nucibus facimus quæcunque relictis,

Reprehensiones poetarum in carminibus suis poetarum. cum primus indignum pro sequit. et iram omnes tuti scribunt. nec de populi laude audacter.

nulli iudicium repulsæ falsum cassigare q. d. par insanire.

Promiscue. ne sim e poetarum deliberasse videatur. Cum videar eos et semi ea rem scribere ne a populo laudentur.

C um ſapimus patruos, tunc tunc ignoſcite, nolo.
Q uid faciam? ſed ſum petulanti ſplene. cachino.
S cribimus inclu ſi, numeros ille, hic pede liber
G rãde aliquid, quod pulmo aiæ prælargus anhelet.
S ilicet hæc populo pexus q;, togáq; recenti,
E t natalitia tandem cum ſardonyce albus,
S ede legens cælſa liquido cum plaſmate guttur
M obile colluerit patranti fractus ocello,
H ic neque more probo uideas, neq; uoce ſerena
I ngentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
I ntrant, et tremulo ſcalpuntur ubi intima uerſu.
T un' uetulæ auriculis alienis colligis eſcas?
A uriculis, quibus et dicas cute perditus, ohe
Q uid didiciſſe, niſi hoc fermentum, et quæ ſemel intus
I nnata eſt rupto iecore exierit cæpificus?
E n pallor, ſeniumq;, o mores, uſqueadeó ne
S cire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter?
A t pulchrum eſt digito monſtrari, et dicier hic eſt.
T en' cirrátorum centum dictata fuiſſe
P ro nihilo pendas? cæe inter pocula quærunt
R omulidæ Saturi, quid dia poemata narrent.
H ic aliquis, cui circum humeros iacynthina læna eſt
R ancidulum quiddam balba de nare locutus
P hyllidas, hypſipylas, natum & plorabile ſiquid
E liquat, et tenero ſupplantat uerba palato,
A ſſenſere uiri. nunc non cinis ille poetæ
F elix? nunc leuior cippus non imprimit oſſa?
L audant conuiuæ. nunc non e manibus illis,
N unc non e tumulo, fortunataq; fauilla,
N aſcentur uiolæ? rides ait & nimis uncis

IN aribus indulges · an erit, qui uelle recuſet
O s populi meruiſſe, et cædro digna locutus
L inquere? nec ſcombros metuentia cārmīa, nec thus?
Quiſquis es o, modo quem ex aduerſo dicere feci,
N on ego, cum ſcribo, ſi forte quid aptius exit,
Quando hæc rara auis eſt, ſiquid tamen aptius exit.
L audari metuam. neque enim mihi cornea fibra eſt.)
S ed recti fiuem'q;, extremum'q; eſſe recuſo
E uge tuum, et belle · nam belle hoc excute totum.
Quid non intus habet? non hic eſt ilias Acci
E bria ueratro, non ſiqua elegidia crudi
D ictarunt proceres, non quidquid denique lectis
S cribitur in citreis · calidum ſcis ponere ſumen,)
S cis comitem horridulum trita donare lacerna.
Et uerum inquis amo, uerum mihi dicite de me.)
Qui pote? uis dicam? nugaris cum tibi calue
P inguis aqualiculus propenſo ſexquipede extet.
O Iane, a tergo quem nulla iconia pinſit,
N ec manus auriculas imitata eſt mobilis albas,
N ec linguæ quantum ſitiat canis apula, tantum.)
V os o patricius ſanguis, quos uiuere fas eſt
O cipiti cæco, poſticæ occurrite ſannæ.
Quis populi ſermo eſt? quis enim niſi carmina molli
N unc demum numero fluere, ut per leue ſeueros
E ffundat iunctura ungues? ſcit tendere uerſum
N on ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat uno.
S iue opus in mores, in luxum, et prandia regum,
D icere res grandes noſtro dat muſa poetæ.
E cce modo heroas ſenſus afferre uidemus
N ugari ſolitos græce, nec ponere lucum

Artificęs, nec rus saturum laudare, ubi cœrbes
Et focus et porca, et fumosa parilia fœno,
Vnde Remus, sulcoq; terens dentalia Quinti,
Cum trepida ante boues dictatorem induit uxor.
Et tua aratra domum lictor tulit. Euge poeta.
Est nunc brisei quem uenosus liber Acci,
Sunt quos Pacuuiusq;, et uerucosa moretur
Antiopa cum rumnis cor luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum uideas, quæris ne, unde hæc sartago loquendi
Venerit in linguas? unde istud dedecus? in quo
Trossulus exultat tibi per subsellia leuis?
Nil ne pudet cæpiti non posse pericula cæno
Pellere? quin tepidum hoc optes audire decenter.
Fur es. ait. Pedio. Pedius quid? crimina rasis
Librat in antithetis, doctas posuisse figuras
Laudatur. bellum hoc, hoc bellū? an Romule cæues?
Men' moueat quippe? et cantet si naufragus, assem
Protulerim? cantas? cum fracta te in trabe pictum
Ex humero portes? uerum nec nocte paratum)
Plorabit, qui me uolet incuruasse querela.
Sed numeris decor est, et iunctura abdita. crudis
Claudere sic uersum didicit berecynthius Atys,
Et qui cœruleum dirimebat Nereá delphin,
Si costam longo subduximus Apœnino
Arma uirum, nónne hoc spumosum, et cortice pingui,
Vt tramale uetus ue grandi subere coctum?
Quidnam igitur tenerum, et laxa cœruice legendum?
Torua mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum uitulo caput ablatura superbo

Bassaris, & lyncem Mænas flexura corymbis.
Euion ingeminat, reparabilis adsonat echo,
Hæc fierent si testiculi uena ulla paterni
Viueret in nobis? summa delumbe saliua
Hoc natat in labris, et in udo est Mænas, et Atys,
Nec plusteum cædit, nec demorsos sapit ungues.
Sed quid opus teneras mordaci radere uero
Auriculas? uide sis ne maiorum tibi forte
Limina frigescant. sonat hic de nare canina
Littera. per me equidem sint omnia protinus alba,
Nil moror. euge omnes omnes bene miræ eritis res.
Hoc iuuat, hic inquis uicto quisquam faxit oletum.
Pinge duos angues, pueri sacer est locus, extra
Meiite, discedo. secuit Lucilius urbem,
Te Lupe, te Muti, et genuinum fregit in illis.
Omne uafer uitium ridenti Flaccus amico
Tangit, et admissus circum præcordia, ludit,
Callidus excusso populum suspendere naso.
Men' mutire nefas, nec clam, nec cũ scrobe nusquam?
Hic tamen infodiam, uidi, uidi ipse libelle,
Auriculas asini quis non habet? hoc ego opertum,
Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi uendo
Iliade, audaci quicunque afflate Cratino,
Iratum Eupolidem, prægrandi cum sene, palles,
Aspice & hæc, si forte aliquid decoctius audis.
Inde uaporata lector mihi ferueat aure,
Non hic qui in crepidas graiorum ludere gestit
Sordidus, et lusco qui possit dicere lusce
Sese aliquem credens, italo quod honore supinus
Fregerit heminas Arreti ædilis iniquas,

opus meū legat
Nec qui abaco numeros, et ſecto in puluere metas
Scit riſiſſe nafer, multum gaudere paratus
Si cynico barbam petulans Nonaria uellat,
meretrix
His mane edictum, poſt prandia Callirhoen do.
meretricū

SATYRA SECVNDA.

natale
albo
Hunc Macrine diem numera meliore lapillo,
ostendit
Qui tibi labentes apponit candidus annos.
qa iusta
donis
Funde merum Genio, non tu prece poſcis emaci,
precib⁹ z muneribus cāptis z qī corruptis. uel remotis z sē paratis. pp turpitu dine uōti:—
Quæ niſi ſeductis nequeas committere diuis,
uas. thur. tacitis notis
At bona pars procerum tacita libabit acerra.
Haud cuiuis prōptū ē murmurq; hūilesq; ſu ſurros
qm iniqua
Tollere de templis, et aperto uiuere uoto.
Mēs bona, fama, fides hæc clare, et ut audiat hoſpes,
ignotus
Illa ſibi introrſum, et ſub lingua immurmurat, o ſi
erumpat
Ebullat patrui præclarum funus, & o ſi
some
uas fictile
Sub raſtro crepet argenti mihi ſeria dextro
Hercule, pupillúm ue utinam, quem proximus hæres
delcam
Impello, expungam, nam et eſt ſcabioſus, et acri
Bile tumet. Nerio iam tertia conditur uxor.
Hæc ſancte ut poſcas, tyberino in flumine mergis
pollutam
Mane caput bis, terq;, et noctem flumine purgas.
Heus age reſponde, minimum eſt, quod ſcire laboro,
De Ioue quid ſentis? eſt ne ut præponere cures
negotiſſimo
dubitas
Hunc cuiquam? cui nam? uis Staio? an ſcilicet hæres
cū ironia
Quis potior iudex, pueris ue quis aptior orbis?
uolem
flectere
Hoc igitur, quo tu Iouis aurem impellere tentas,
fraus
Dic agedum Staio, proh Iuppiter o bone clamet
Iuppiter, at ſeſe non clamet Iuppiter ipſe?
Ignouiſſe putas, quia cum tonat, ocyus ilex

Sulphure discutitur sacro, quàm tu q; domus q;?
An quia non fibris ouium, Ergenna q; iubente
Triste iacès lucis, euitandum q; bidental,
Incirco stolidam præbet tibi uellere barbam
Iuppiter? aut quidnam est, qua tu mercæde deorum
Emeris auriculas pulmone, et lactibus unctis?
Ecce auia, aut metuens diuum matertera cunis
Exemit puerum, frontem q;, atque uda labella
Infami digito, & lustralibus ante saliuis
Expiat urentes oculos inhibere perita.
Tunc manibus quatit, et spem macrā supplice uoto
Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in ædes,
Hunc optent generum rex et regina, puellæ
Hunc rapiant, quicquid calcauerit hic, rosa fiat.
Ast ego nutrici non mando uota, negato
Iuppiter hæc illi, quamuis te albata rogarit.
Poscis opem neruis, corpus q; fidele senectæ,
Esto age, sed grandes patinæ, tuccetaq; crassa
Aduere his superos uetuere, Iouem q; morantur.
Rem struere exoptas cæso boue, Mercurium q;
Arcessis fibra, da fortunare penates,
Da pecus, & gregibus fœtum. Quo pessime pacto,
Tot tibi cum in flamma iunicum ometa liquescant?
Attamen hic extis, et opimo uincere farto
Intendit, iam crescit ager, iam crescit ouile,
Iam dabitur, iam iam, donec deceptus, et expes
Nequaquam fundo suspiret nummus in imo.
Si tibi crateras argenti, incusaq; pingui
Auro dona feram, sudes, et pectore leuo
Excutias guttas, lætari prætrepidum cor.

70

H inc illud subiit, auro sacras quod onato
P erducis facies. nam fratres inter ahenos,
S omnia pituita qui purgatissima mittunt,
P ræcipui sunto, sitq; illis aurea barba,
A urumuasa Numæ, saturniaq; impulit æra,
V estales q; urnas et thuscum fictile mutat.
O curuæ in terris animæ, et cœlestium inanes,
Q uid iuuat hoc templis nostros immittere mores?
E t bona dis ex hac scelerata ducere pulpa?
H æc sibi corrupto casiam dissoluit oliuo,
H æc calabrum coxit uitiato murice uellus,
H æc baccam conchæ rasisse, et stringere uenas
F eruentis massæ crudo de puluere jussit.
P eccat et hæc, peccat, uitio tamen utitur, at uos
D icite pontifices in sacro quid facit aurum?
N empe hoc quod Veneri donatæ a uirgine puppæ.
Q uin damus id superis, de magna quod dare lancæ
N on possit magni Messalæ lippa propago,
C ompositum jus, fasq; animi, sanctosq; recessus
M entis, et incoctum generoso pectus honesto,
H oc cedo, ut admoueam templis, et farre litabo.

SATYRA TERTIA.

N empe hoc assidue. iam clarum mane fenestras
Intrat, et angustas extendit lumine rimas.
S tertimus, indomitum quod despumare falernum
S ufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
E n quid agis? siccas insana canicula messes
I andudum coquit, et patula pecus oe sub ulmo est,
V nus ait comitum, uerumne? itane? ocyus adsit

HUc aliquis ·nemon'? turgescit uitrea bilis·
FIndor ut arcadiæ pecuaria rudere dicas·
IAm liber, et bicolor positis membrana capillis,
INq; manus chartæ, nodosáq; uenit arundo·
TUm querimur crassus calamo quod pēdeat humor,
NIgra quod infusa nanescat sepia lympha,
DIlutas querimur geminet quod fistula guttas·
O miser, mq; dies ultra miser, huccine rerum
VEnimus? at cur non potius, teneroq; columbo,
ET similis regum pueris, pappare minutum
POscis? & iratus mammæ lallare recusas?
AN tali studeam calamo? cui uerba? quid istas
SUccinus ambages? tibi luditur, effluis amens·
CONtemnere, sonat uitium percussa maligne
RESpondet uiridi non cocta fidelia limo·
VDū, et molle lutū es, nunc nunc properādus, et acrī
FIngendus sine fine rota, sed rure paterno
EST tibi far modicum, purum, & sine labe salinum,
QUid metuas? cultrix q; foci secura patella·
HOc satis? an deceat pulmonem rumpere uentis,
STemmate quod tusco ramum millesime ducas,
CEnsorém ue tuum, uel quod trabeate salutas?
AD populum phaleras! ego te intus, et incute nouio·
NOn pudet ad morem disancti uiuere Naccæ?
SEd stupet hic uitio, & fibris increuit opimum
PIngue, caret culpa, nescit quid perdat, et alto
DEmersus, summa rursum non bullit in unda.
MAgne pater diuum sæuos punire tyrannos
HAud alia ratione uelis, cum dira libido
MOuerit ingenium, feruenti tincta ueneno,

V irtutem uideant, intabescantq; relicta.
LAn'ne magis sículi gemuerunt ærа iuuenci,
Et magis auratis pendens laquearibus ensis,
Purpureas subter ceruices terruit, imus
Imus præcipites quam si sibi dicat, et intus
Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor?
LSæpe oculos memini tangebam paruus oliuo,
Grandia si nollem morituri uerba Catonis
Discere, & insano multum laudanda magistro,
Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
Iure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
Scire erat in uoto, damnosa canicula quantum
Raderet, angustæ collo non fallier orcæ,
Neu quis callidior buxum torquere flagello.
LHaud tibi inexpertum est curuos deprẽdere mores,
Quæq; docet sapiens bracatis illita medis
Porticus insomnis, quibus indetonsa iuuentus
Inuigilat siliquis, & grandi pasta polenta.
Et tibi quæ samios diduxit littera ramos,
Surgentem dextro monstrauit limite callem.
Si tertis adhuc laxumq; caput compage soluta
Oscitat hesternum dissutis undique malis?
Est aliquid quo tendis, et in quo dirigis arcum?
An passim sequeris coruos, testáq;, lutóq;,
Securus quo pes ferat, atque ex tempore uiuis?
LHelleborum frustra, cum iam cutis ægra tumebit,
Poscentes uideas uenienti occurrite morbo.
Et quid opus Cratero magnos promittere Montes?
Discáteq; o miseri, et causas cognoscite rerum,
Quid sumus, aut quidnam uicturi gignimur, ordo

Quis datus, aut metæ quam mollis flexus, & unde,
Quis modus argento, quid fas optare, quid asper
Vtile nummus habet, patriæ, carisq; propinquis
Quantum elargiri deceat, quem te deus esse
Iussit, & humana qua parte locatus es in re.
Disce, neque inuideas quod multa fidelia putet
In locuplete penu defensis pinguibus umbris
Et piper, et pernæ Marsi monumenta clientis,
Menaq; quod prima nondum defecerat orca.
Hic aliquis de gente hircosa centurionum
Dicat, quod satis est, sapio mihi, non ego curo
Esse quod Archesilas, errumnosiq; Solones
Obstipo capite, et figentes lumine terram
Murmura cum secum, et rabiosa silentia rodunt,
Atque exporrecto trutinantur uerba labello
Aegroti ueteris meditantes somnia, gigni
De nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.
Hoc est quod palles, cur quis non prandeat hoc est.
His populus ridet, multumq; torosa iuuentus
Ingeminat tremulos naso crispante cachinos.
Inspice nescio quid trepidat mihi pectus, & ægris
Faucibus exuberat grauis alitus, inspice sodes
Qui dicit medico iussus requiescere, postquam
Tertia compositas uidit nox currere uenas,
De maiore domo modicæ sitiente lagena
Lenia loturo sibi surrentina rogauit.)
Heus bone, tu palles, nihil est, uideas tamen istud
Quidquid id est, surgit tacite tibi lutea pellis.
At tu deterius palles, ne sis mihi tutor
Iampridem hunc sepeli, tu restas, perge, tacebo.

poeta ondit huc tandē ob ricorth nemiā interisse

cibo repleto pallido

Turgidus hic epulis, atque albo uentre lauatur
Gutture sulphureas lente exhalante mephites.
Sed tremor inter uina subit, calidumq; trientem
Excutit e manibus, dentes crepuere retecti.
Vncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
Hinc tuba, candelæ, tandemq; beatulus alto
Compositus lecto, crassisq; litatus amomis
In portam rigidos calces extendit, at illum
Hesterni capite inducto subiere quirites.
Tange miser uenas, et pone in pectore dextram.
Nil calet hic. summosq; pedes attinge, manusq;.
Non frigent, uisa est si forte pecunia, siue
Candida uicini subrisit molle puella,
Cor tibi rite salit, positum est algente catino
Durum olus, & populi cribro decussa farina.
Tentemus fauces, tenero latet ulcus in ore,
Putre quod haud deceat plebeia radere beta.
Alges cum excussit membris timor albus aristas.
Nunc face supposita feruescat sanguis, & ira
Scintillent oculi, dicisq;, facisq; quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus iuret Orestes.

SATYRA QVARTA.

adolescentē ambitiosum reprehendit q. honoris cupidus. supmodū ætatis guberniacula queriq cū derisu pronūciandā x. sequntia carmina

Em populi tractas, barbatū hoc crede magi
Dicere, sorbitio tollit quē dira cicutæ, (strū
Quo fretus? dic hoc magni pupille pericli.
Scilicet ingenium, & rerum prudentia uelox
Ante pilos uenit, dicenda, tacendaq; calles,
Ergo ubi commota feruet plebecula bile,
Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ

Maiestate manus, quid deinde loquere? quirites
Hoc puto non iustum est, illud male, rectius istud.
Sic etenim iustum gemina suspendere lance
Anapitis libræ, rectum discernis, ubi inter
Curua subit, uel cum fallit pede regula uaro,
Et potis es nigrum uitio præfigere theta.
Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus
Ante diem blando caudam iactare popello
Desinis? anticyras melior sorbere meracas.
Quæ tibi summa boni est? uncta uixisse patella
Semper, & assiduo curata cuticula sole.
Expecta haud aliud respondeat hæc anus. i nunc
Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus, esto
Dum ne deterius sapiat pannutia Baucis,
Cum bene discincto cantauerit ocyma uernæ.
Vt nemo in sese tentat descendere, nemo,
Sed præcedenti spectatur mantica tergo.
Quæsieris. nostin' y ettidi prædia, cuius
Diues arat curibus, quantum non miluus oberret?
Hunc ais? hunc, diis iratis, genioq; sinistro
Qui quandoque iugum pertusa ad compita figit,
Seriolæ ueteris metuens deradere limum
Ingemit, hoc bene sit. tunicatum cum sale mordens
Cepe, et farratam pueris plaudentibus ollam,
Pannosam fœcem morientis sorbet aceti.
At si unctus æsses, & figas in cute solem,
Et si prope te ignotus cubito qui tangat, et acre
Despuat in mores, penemq;, arcanaq; lumbi
Runcantem, populo marcentes pandere nuluas.
Tu calim maxillis balanatum gausape pectas

I nguinibus, quare detonſus gurgulio extat?
Quinque paleſtritæ licet hæc plantaria uellant,
E lixás'q; nates labefactent forcipe adunca,
N on tamen iſta filix ullo manſueſcit aratro.
C edimus, in'q; uicem præbemus crura ſagittis.
V iuitur hoc pacto, ſic nouimus, ilia ſubter
C æcum uulnus habes, ſed lato balteus auro
P rotegit, ut mauis, da uerba, et decipe neruos
S i potes, egregium cum me uicinia dicat
Non credam? uiſo ſi palles improbe nummo,
S i facis in pœnem quidquid tibi uenit amarum,
S i puteal multa cautus uibicæ flagellas,
N equicquam populo bibulas donaueris aures,
R eſpice quod non es, tollat ſua munera cœrdo,
T ecum habita, noris quam ſit tibi curta ſupellex.

SATYRA QVINTA.

A tibus hic mos eſt centũ ſibi poſcere uoces,
u Centũ ora, et linguas optare in carmina cẽtũ,
Fabula ſeu mœſto ponatur hiãda tragœdo,
V ulnera ſeu parthi ducentis ab inguine ferrum.
Q uorſum hæc? aut quantas robuſti carminis offas
I ngeris, ut par ſit centeno gutture niti?
G rande locuturi nebulas Helicone legunto,
S i quibus aut Prognes, aut ſiquibus olla Thyeſtæ
F eruebit, ſæpe inſulſo cœnanda Glycõni.
T u neque anhelanti, coquitur dum maſſa camino
F olle premis uentos, nec clauſo murmure raucus,
N eſcio quid tecum graue cornicatris inepte,
N ec ſcloppo tumidas intendis rumpere buccas,

SATYRA V.

Verba togæ sequeris, iunctura callidus acri
Ore teris modico, pallentes radere mores
Doctus, et ingenuo culpam defigere ludo
Hinc trahe quæ dicas, mensamq; relinque Mycænis
Cum capite, et pedibus, plebeiaq; prandia noris.
Non equidem hoc studeo, pullatis ut mihi nugis
Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur. tibi nunc hortante camœna
Excutienda damus præcordia, quantaq; nostræ
Pars tua sit Cornute animæ, tibi dulcis amicæ
Ostendisse iuuat, pulsa dinoscere cautus
Quid solidum crepet, et pictæ tectoria linguæ.
Hic ego centenas ausim deposcere uoces,
Vt quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
Voce traham pura, totumq; hoc uerba resignent,
Quod latet arcana non enarrabile fibra.
Cum primum pauido custos mihi purpura cessit,
Bullaq; succinctis laribus donata pependit,
Cum blandi comites, totaq; impune Suburra
Permisit sparsisse oculos iam candidus umbo,
Cumq; iter ambiguum est, et uitæ nescius error
Deducit trepidas ramosa in compita mentes,
Me tibi supposui, teneros tu suscipis annos,
Socratico Cornute sinu, tunc fallere solers
Apposita intortos ostendit regula mores,
Et premitur ratione animus, uincaq; laborat,
Artificemq; tuo ducit sub pollice uultum.
Tecum etenim longos memini consumere soles,
Et tecum primas epulis decerpere noctes,
Vnum opus, et requiem pariter disponimus ambo,

Atque uerecunda laxamus seria mensa.
Non equidem hoc dubites amborum fœdere certo
Consentire dies, & ab uno sidere duci,
Nostra uel æquali suspendit tempora libra
Parca tenax ueri, seu nata fidelibus hora
Diuidit in geminos concordia fata duorum,
Saturnumq; grauem nostro Ioue frangimus una,
Nescio quid certe est, quod me tibi temperat astrum.
Mille hominum species, & rerum discolor usus.
Velle suum cuique est, nec uoto uiuitur uno.
Mercibus hic italis mutat sub sole recenti
Rugosum piper, et pallentis grana cumini,
Hic satur irriguo maiult turgescere somno,
Hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
Inuenerem putris, sed cum lapidosa chiragra
Fregerit articulos ueteris ramalia fagi,
Tum crassos transisse dies, lucemq; palustrem,
Et sibi iam seri uitam ingemuere relictam.
At te nocturnis iuuat impallescere chartis,
Cultor enim iuuenum purgatas inseris aures
Fruge cleantea. petite hinc iuuenesq;, senesq;
Finem animo certum, miseris q; uiatica canis,
Cras hoc fiet, idem cras fiet, quid? quasi magnum
Nempe diem donas, sed cum lux altera uenit,
Iam cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras
Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
Nam quamuis prope te, quamuis temone sub uno
Vertentem sese frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo,
Libertate opus est, non hac ut quisque Velina

mutuũ hunc amorẽ a sideribꝫ nasci uult

loquimur
contribuit
qui nõ fallit
nobis
concordantia
uarius
ꝑ mẽbra dispescat
manat pedis
cognosce
ꝑ inter ualla
cõmutet
a cubitis
imbuis
fructu
phisica
idẽ dices
nulla mora
effumabit
frustra sectabere canthum sit
fissilis a curru
ꝑ primum rotæ
supini gira
animi
tua
tribu

sensus: nõ opus est ea libertate. p quam q̃q publice possidet seruitutem ut enumerat. i. seruitutis exuis

P ublius emeruit, ſcabioſum teſſerula far
P oſſidet, heu ſteriles ueri, quibus una quiritem
V ertigo facit. hic dama. eſt non treſſis agaſo?
V appa, & lippus, & in tenui farragine mendax,
V erterit hunc dominus, momento turbinis exit
M arcus. dama? papæ Marco ſpondente recuſas
C redere tu nummos? Marco ſub iudice palles?
M arcus dixit, ita eſt, aſſigna Marcæ tabellas.
H æc mera libertas? hanc nobis pilea donant.
A n quiſquam eſt alius liber, niſi ducere uitam
C ui licet ut uoluit? licet ut uolo uiuere, non ſum
L iberior Bruto? mendoſe colligis inquit
S toicus hic aurem, mordaci lotus, aceto.
H æc reliqua accipio, licet ut uolo uiuere, tolle.
V indicta poſtquam meus a prætore recessi,
C ur mihi non liceat, iuſſit quodcunque uoluntas
E xcepto ſi quid Maſuri rubrica uetauit?
D iſce, ſed ira cadat naſo, rugoſaq; ſanna,
C um ueteres anias tibi de pulmone reuello.
N on prætoris erat ſtultis dare tenuia rerum
O fficia, atque uſum rapidæ permittere uitæ.
S ambucam citius caloni aptaueris alto.
S tat contra ratio. et ſecretam gannit in aurem,
N e liceat facere id, quod quis uitiauit agendo.
P ublica lex hominum, naturaq; continet hoc fas,
V t teneat uetitos inſcitia debilis actus.
D iluis helleborum certo compeſcere puncto
N eſcius examen, uetat hoc natura medendi.
N auim ſi poſcat ſibi peronatus arator
L uciferi rudis, exclamet Melicerta periſſe

F rontem de rebus tibi recto uiuere talo
A rs dedit, et ueri speciem dignoscere calles,
N eq̃a sub ærato mendosum tinniat auro,
Q uæq; sequenda forent, & quæ uitanda uicissim,
I lla prius creta, mox hæc carbone notasti.
E s modicus uoti, presso lare, dulcis amicis
I am nunc astringas, iam nunc granaria laxes,
I n q; luto fixum possis transcendere nummum
N ec gluto sorbere salivam mercurialem,
H æc mea sunt, teneo, cum uere dixeris, esto
L iber q;, ac sapiens prætoribus, ac Ioue dextro.
S in tu cum fueris nostræ paulo ante farinæ,
P elliculam ueterem retines, & fronte politus
A stutam uapido seruas sub pectore uulpem,
Q uæ dederam supra repeto, funemq; reduco.
N il tibi concessit ratio, digitum exere, pectas,
E t quid tam paruum est? sed nullo thure litabis,
H æreat in stultis, breuis ut semuncia recti.
H æc miscere nefas, nec cum sis cætera fossor
T reis tantum ad numeros satyri moueare Bathylli.
L iber ego. unde datum hoc sumis, tot subdite rebus?
A n dominum ignoras, nisi quem uindicta relaxat?
I puer, & strigiles Crispini ad balnea defer.
S i increpui, cessas nugator, seruitium acre
T e nihil impellit? nec quicquam extrinsecus intrat
Q uod neruos agitet? sed si intus, et in iecore ægro
N ascuntur domini, qui tu impunitior exis,
A tq; hic, quē ad strigiles scutica, et metus egit herilis?
M ane piger stertis, surge inquit auaritia, eia
S urge. negas. instat. surge inquit. non queo. surge.

Et quid agam? rogitas? en, saperdam aduehe ponto,
Castoreum, stuppas, hebenum, thus, lubrica coa.
Tolle recens primus piper e sitiente camelo.
Verte aliquid, iura, sed Iuppiter audiet eheu.
Vare regustatum digito terebrare salinum
Contentus perages, si uiuere cum Ioue tendis.
Iam pueris pellem succinctus, & œnophorũ aptas
Cyus ad nauem, nihil obstat, quin trabe uasta
Aegæum rapias, nisi solers luxuria ante
Seductum moueat, quõ deinde insane ruis? quo?
Quid tibi uis? calido sub pectore masculabilis
Intumuit, quam non extinxerit urna cicutæ)
Tun' mare transilias? tibi forta canabe fulto
Cœna sit in transtro? ueientanum'q; rubellum
Exhalet uapida læsum pice. sessilis obba?
Quid petis, ut nummi, quos hic quincunce modesto
Nutrieras, peragant auidos sudare deunces?
Indulge genio, carpamus dulcia, nostrum est
Quod uiuis, cinis, & manes, et fabula, fies.
Viue memor leti, fugit hora, hoc quod loquor, inde ẽ.
En quid agis? duplici in diuersum scinderis hamo.
Hunccine, an hunc sequeris? subeas alternus oportet,
Aut capiti obsequio dominos alternus oberres,
(Nec tu cum obstiteris semel, instantiq; negaris
Parere imperio, rumpi iam uincula dicas.)
Nam luctata canis nodum arripit, at tamen illi
Cum fugit a collo trahitur pars longa catenæ.
Daue cito hoc credas. iubeo, finire dolores
Præteritos meditor, crudum Chærestratus unguem
Abrodens ait hæc, an sicis dedecus hostem

76

Cognatis, an rem patriam rumore siniſtro
Limen ad oſcœnum frangam, dum Chryſidis udas
Ebrius ante fores extincta cum face canto.
Euge puer. ſapias. diis depellentibus, agnam
Perute, ſed cenſen' plorabit Daue relicta?
Nugaris ſolea puer obiurgabere rubra,
Nec trepidare uelis, atque arctos rodere caſſes.
Nunc ferus, & uiolens, at ſi uocet, haud mora, dicas,
Quidnã igitur faciam? ne nunc cum accerſor et ultro
Supplicet, accedam. ſi totus, et integer illinc
Exieris, nunc nunc, hic hic, quẽ quærimus, hic eſt.
Non in feſtuca lictor, quam iactat ineptus
Ius habet ille ſui palpo, quem ducit hiantem
Cretata ambitio. uigila, et cicer ingere large
Rixanti populo, noſtra ut floralia, poſſint
Aſpria meminiſſe ſenes. quid pulchrius? at cum
Hærodis uenere dies, unctæq; feneſtra
Diſpoſitæ pinguem nebulam uomuere lucernæ
Portantes uiolas, rubrumq; amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alta fidelia uino,
Labra moues tacitus, recutitaq; ſabbata palles.
Tunc nigri lemures, ouoq; pericula rupto,
Tunc grandes galli, et cum ſiſtro luſca ſacerdos
Incuſſere deos inflantes corpora, ſi non
Prædictum ter mane caput guſtaueris alli.
Dixeris hæc inter uaricoſos centuriones,
Continuo craſſum ridet Vulpenius ingens,
Et centum græcos curto centuſſe licetur.

Centuſſis a centũ aſſibꝰ

Dmouit iam bruma foco te Bãſſe ſabino?
Iám ne lyra, & tetrico uiuunt tibi pectine chordæ?
Mire opifex numeris ueterum primordia uocum,
Atque marem ſtrepitum fidis intendiſſe latinæ,
Mox iuuenes agitare iocos, & polliçe honeſto
Egregios luſiſſe ſenes. mihi nunc ligus ora
Intepet, hibernatq; meum mare, qua latus ingens
Dat ſcopuli, & multa littus ſe nalle recæptat.
Lunai portum eſt operæ cognoſcere cauęs,
Cor iubet hoc Enni, poſtquam deſtertuit eſſe
Mœonides quintus pauone ex pythagoreo.
Hic ego ſecurus uulgi, & quid præparet auſter
Infelix pecori, ſecurus et angulus ille
Vicini noſtro quia pinguior, & ſi adeo omnes
Diteſcant horti peioribus, uſque recuſem
Curuus ob id minui. ſenio, aut cœnare ſine uncto,
Et ſignum in uapida naſo tetigiſſe lagena.
Diſcrepet his alius geminos horoſcope uaro
Producis genio. ſolis natalibus eſt qui
Tingat olus ſicum muria uafer in cæliçe empta,
Ipſe ſacrum irrorans patinæ piper hic bona dente.
Grandia magnanimus peragit puer utar ego, utar,
Nec rombos ideo libertis ponere lautus,
Nec tenuem ſolers turdorum noſſe ſaliuam.
Meſſe tenus propria uiue, et granaria, fas eſt,
Emole. quid metuis? ocra, et ſeges altera in herba eſt.
Aſt uocat officium trabe rupta, brutia ſaxa
Prendit amicus inops, remq; omnem, ſurdaq; uota

77

C ondidit, Ionio iacet ipse in littore, & unà
I ngentes de puppe dei, iamq; obuia mergis
C ostaratis lacerae nunc et de cespite uitio
F range aliquid, largire inopi, ne pictus oberret
C aerulea in tabula. sed coenam funeris haeres
N egliget iratus, quod rem curtaueris, urnae
O ssa inodora dabit, seu spirent cinnama surdum
S eu cerasso peccent casiae: nescire paratus.
T u ne bona incolumis minuas? sed bestius urget
D octores graios, ita fit, postquam sapere urbi
C u pipere, et palmis uenit nostru hoc maris expers
F oeni secae crasso uitiarunt unguine pultes
H aec cinere ulterior metuas? at tu meus haeres
Q uisquis eris paulum, a turba seductior audi,
O bone num ignoras? missa est a Caesare laurus
I nsignem ob cladem germanae pubis, et aris
F rigidus excutitur cinis, ac iam postibus arma
I am chlamydas regum, iam lutea gausapa captis,
E ssedaq; ingentesq; locat Caesonia rhenos
D is igitur, genioq; ducis centum paria, ob res
E gregie gestas, induco. quis uetat? aude.
V ae, nisi conniues, oleum, artocreasq; popello
L argior, an prohibes? dic clare. non audeo, inquis.
E xossatus ager iuxta est. age si mihi nulla
I am reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
N ulla manet patrui, sterilis matertera uixit.
D eque auia nihilum superest, accedo bouillas
C liuumq; ad Virbi, praesto mihi Manius haeres
P rogenies terrae. quaere ex me, quis mihi quartus
S it pater, haud prompte dicam, tamē adde etiā unū,

VNum etiam, terræ est iam filius, & mihi ritu
MAnnius hic generis prope maior auunculus exit.
QUi prior es, cur me in decursu lampada poscis?
SUm tibi Mercurius. uenio deus huc ego, ut ille
PIngitur. an renuis? uin tu gaudere relictis?
DEest aliquid summæ, minui mihi, sed tibi totum est,
QUidqd id est, ubi sit fuge quærere, quod mihi quōdā
LEgarat Stadius, neu dicta repone paterna.
FŒnoris accedat merces, hinc exime sumptus.
QUid reliquū ē? reliquū. nunc nunc ī pensius unge,
VNge puer cæules. mihi festa luce coquatur
VRtica, et fissa fumo sum sinciput aure,
VT tuus iste nepos olim satur anseris extis
CUm morosa uago singultiet inguine uena,
PAtritiæ immeiat uuluæ? mihi trama figuræ
SIt reliqua? ast illi tremat omento popa uenter?
VEnde animam lucro, mercare, atque excute solers
OMne latus mundi, ne sit præstantior alter
CAppadocas rigida pingues pauisse catasta.
REm duplica, feci. iam triplex, iam mihi quarto
IAm decies reddit in rugam. depinge ubi sistam
INuentus Chrysippe tui finitor acerui.

VEnetiis in ædibus Aldi. Mense Augusto. M. DI.

IN PROLOGO LEGE.

HeliconidasQ;, PallidamQ; Pyrenen.
Melos unico l nō sine ratione ī primēdū curauimus,
quia non aliter producitur quam ἐλώρια apud Home
rum, & μίλος apud eundem ratione immutabilis.

B. E.

78

BIBLIOTECA DUCALE
MODENA
cc. 78

~~Aa. XVIII. A. 16.~~
~~43~~

~~M. LV. B. 20.~~

~~Aa. 23. A. 11~~

α. X. 9, 2.

(L. 642. Bis)

ALLEGRI
LABORAT.
RESTAURO
LIBRI
PARMA

1991